

ІНВЕСТУВАННЯ: У ПИТАННЯХ І ВІДПОВІДЯХ

Навчальний посібник

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Державний вищий навчальний заклад
“Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”

КРОПЕЛЬНИЦЬКА СВІТЛАНА ОРЕСТІВНА

ІНВЕСТИВАННЯ: У ПИТАННЯХ І ВІДПОВІДЯХ

*Рекомендовано Міністерством освіти і науки України
як навчальний посібник для студентів економічних спеціальностей
вищих навчальних закладів*

Івано-Франківськ – 2013

УДК 330.332
ББК 65.26
К 83

Гриф надано
Міністерством освіти і науки України
(Лист № 1/11-10173 від "17" червня 2013 р.)

Рецензенти:

Гуцал І. С. – д.е.н., професор, декан факультету фінансів Тернопільського національного економічного університету;

Пилипів Н. І. – д.е.н., професор, зав.кафедрою теоретичної і прикладної економіки Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника;

Попович В.В. – директор Департаменту економіки Івано-Франківської облдержадміністрації

Рекомендовано Вченою радою ДВНЗ "Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника" – протокол № 2 від "25" лютого 2013 р.

Кропельницька С.О.

Інвестування: у питаннях і відповідях : навч. посіб. / С.О. Кропельницька ; за ред. І.Г. Ткачук. – Івано-Франківськ : ДВНЗ "Прикарп. нац. ун-т ім. В. Стефаника", 2013. – 224 с.

У навчальному посібнику у формі "запитання-відповідь" подані питання організації інвестиційної діяльності фінансово-кредитних установ: методологічні основи інвестування; обґрунтування доцільності інвестування; управління інвестиційним процесом; функціонування інвестиційного ринку; інвестиційна привабливість та інвестиційний клімат.

У посібнику коротко аналізуються і вивчаються різні аспекти організації і реалізації інвестиційного процесу: форми інвестування; суб'єкти інвестиційної діяльності; напрями та об'єкти інвестування; фінансове забезпечення інвестицій; методи оцінки реальних інвестицій; вартість капіталу; методика оцінювання фінансових інвестицій.

Посібник містить також програму навчальної дисципліни; питання до семінарських (практичних) занять; розв'язки типових задач; завдання індивідуальної та самостійної навчальної роботи студентів; завдання комплексних контрольних робіт; програмові вимоги з курсу "Інвестування"; список використаних та рекомендованих джерел та критерії оцінювання знань студентів.

Матеріал посібника подано у формі стислого викладу тематичного матеріалу. Книга розрахована на спеціалістів у галузі інвестування, фінансів і кредиту, студентів вищих навчальних закладів, а також усіх, хто цікавиться цим економічним явищем.

УДК 330.332
ББК 65.26

© С.О.Кропельницька, 2013

ДВНЗ "Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника", 2013

ЗМІСТ

<i>ВСТУП</i>	6
<i>ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ</i>	7
<i>ТЕОРЕТИЧНА ЧАСТИНА. ПИТАННЯ – ВІДПОВІДІ.</i>	12
1. Поняття інвестиційної діяльності, визначення інвестицій.	12
2. Основне джерело інвестицій. Валові і чисті інвестиції.	13
3. Класифікація інвестиційних ресурсів.	14
4. Форми інвестицій.	15
5. Прямі і портфельні інвестиції.	16
6. Суб'єкти інвестиційної діяльності.	17
7. Об'єкти інвестиційної діяльності.	17
8. Стадії інвестиційного процесу.	18
9. Поняття інвестиційного проекту, плану, програми: їх відмінності.	20
10. Інвестиційна стратегія. Тактичне і оперативне управління інвестиційною діяльністю.	21
11. Інвестиційний ринок. Інвестиційний попит, його види.	22
12. Доходність інвестицій. Крива граничної ефективності інвестицій.	22
13. Інфраструктура інвестиційного ринку, її складові.	23
14. Кон'юнктура інвестиційного ринку, її стадії.	24
15. Інвестиційний клімат. Чинники, що впливають на його формування.	25
16. Прямий та побічний вплив держави на інвестиційну діяльність.	26
17. Інструменти кредитно-грошового регулювання НБУ та їх вплив на інвестиції.	27
18. Кредитно-інвестиційна політика НБУ: кредитна експансія і рестрикція.	30
19. Фінансово-кредитна система як суб'єкт інвестиційного процесу. Її структура. Фінансові посередники.	31
20. Інвестиційні операції банків: три моделі організації ринку цінних паперів.	32
21. Спеціалізовані фінансово-кредитні установи на інвестиційному ринку:	33
21.1. Інститути спільного інвестування.	33
21.2. Довірчі товариства, страхові компанії, пенсійні фонди, кредитні спілки.	35

21.3. Лізингові компанії.	38
21.4. Організаційні форми інтеграції компаній	41
21.5. Фірми-девелопери, фірми-ріелтери.	53
22. Поняття та порядок формування інвестиційного портфеля, його типи.	54
23. Оцінка вартості грошей в часі: початкова, теперішня, майбутня вартість.	56
24. Антсипативний і декурсивний методи нарахування відсотків: ставка відсотків і облікова ставка.	56
25. Прості і складні відсотки.	57
26. Точні, комерційні і звичайні відсотки.	58
27. Математичне і банківське дисконтування.	59
28. Показники виміру інфляції, їх суть і визначення.	60
29. Формування реальної ставки відсотка з врахуванням інфляції.	61
30. Інфляція та її вплив на результати інвестиційної діяльності: номінальна і реальна вартість.	63
31. Поняття ринку цінних паперів, його складові.	64
32. Види фондових інструментів ринку цінних паперів.	66
33. Біржовий індекс: поняття та його визначення. Індeksi Доу-Джонса.	69
34. Характеристика акцій як фінансових інструментів: оцінка інвестиційної якості та рівня доходності.	71
35. Характеристика та оцінка облігацій.	73
36. Характеристика та оцінка сертифікатів.	76
37. Характеристика та оцінка векселів.	76
38. Характеристика інвестиційних якостей деривативів.	79
39. Показники аналізу і оцінки інвестицій у цінні папери.	80
40. Джерела фінансування інвестицій.	86
41. Методи фінансування інвестиційної діяльності:	87
41.1. Акціонування.	87
41.2. Боргове фінансування.	89
41.3. Субсидування. Фінансування за рахунок дотацій.	92
42. Види реальних інвестицій.	93
43. Реальні інвестиції та їх структура за об'єктами.	93
44. Оцінка основних виробничих засобів будівельного та виробничого призначення.	95
45. Амортизація основних засобів та методи її нарахування.	97
46. Інвестування оборотного капіталу: оборотних виробничих	

засобів та фондів обігу	100
47. Інноваційна форма інвестицій.	102
48. Венчурне підприємництво. Технопарки. Технополіси. Бізнес-інкубатори. Кластери.	103
49. Інтелектуальні інвестиції. Інтелектуальна власність. Ноу-хау. Патенти. Ліцензії. Гудвіл.	104
50. Сутність та значення іноземного інвестування для економічного розвитку.	108
51. Державне правове регулювання іноземного інвестування в Україні.	110
52. Способи та форми залучення іноземного капіталу.	114
53. Міжнародні фінансово-кредитні інститути та їх функції на інвестиційному ринку.	116
54. Спеціальні економічні зони, їх класифікація.	122
<i>ПРАКТИЧНА ЧАСТИНА.</i>	127
<i>ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ЗА ТЕМАМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ</i>	127
<i>ПРИКЛАДИ РОЗВ'ЯЗКІВ ТИПОВИХ ЗАДАЧ</i>	157
<i>САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ</i>	164
<i>ІНДИВІДУАЛЬНА РОБОТА СТУДЕНТІВ</i>	169
<i>ЗАВДАННЯ КОМПЛЕКСНИХ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ</i>	173
<i>КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНИХ ЗАВДАНЬ</i>	197
<i>КЛЮЧ ПРАВИЛЬНИХ ВІДПОВІДЕЙ НА ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ККР</i>	199
<i>ПРОГРАМОВІ ВИМОГИ З КУРСУ “ІНВЕСТУВАННЯ”</i>	200
<i>СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ТА ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ</i>	204
<i>ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК</i>	221
<i>ПРЕДМЕТНИЙ ПОКАЖЧИК</i>	222

ВСТУП

Актуальним завданням на сьогодні є вивчення проблем, пов'язаних з інвестуванням розвитку української економіки. Питання активізації інвестиційної діяльності вимагає комплексного підходу до її вирішення через систему елементів, що забезпечує реалізацію усіх функцій управління інвестиційними процесами за відповідного фінансового, нормативно-правового й інформаційного забезпечення.

У зв'язку з цим, інвестиційна діяльність суб'єктів господарювання вимагає глибоких знань теорії і практики прийняття рішень у сфері обґрунтування інвестиційної стратегії, виборі напрямів та форм інвестування, визначення оптимальних джерел фінансування інвестицій, доцільності інвестування в різних умовах та підвищення їх ефективності як на регіональному, так і національному рівнях.

В основу навчального посібника «Інвестування: у питаннях і відповідях» закладено зміст нормативної дисципліни «Інвестування», яка є базовою для підготовки бакалаврів з фінансів і кредиту. Основними завданнями посібника є: ознайомити читачів із сутністю та теоретичними основами інвестування; допомогти оволодіти методичним інвестиційним інструментарієм; сформулювати знання щодо фінансового, реального, інноваційного та іноземного інвестування; виробити вміння правильно визначати джерела та методи фінансування інвестиційної діяльності та ін.

Структурно посібник складається з двох частин. У першій частині узагальнено у формі «питання-відповідь» тематичний матеріал курсу. Практична частина посібника вміщує зміст та завдання до семінарських (практичних) занять; розв'язки типових задач; завдання індивідуальної та самостійної навчальної роботи студентів та комплексних контрольних робіт; програмові вимоги з дисципліни «Інвестування».

Посібник буде корисним викладачам ВНЗ, студентам денної, заочної та дистанційної форм навчання економічних спеціальностей, а також інститутів післядипломної освіти.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ТА МЕТОДИЧНІ ІНСТРУМЕНТИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.

Тема 1. Теоретичні засади інвестиційної діяльності.

Інвестиції та їх економічна суть. Роль інвестицій в розвитку економіки. Форми інвестицій. Попит на інвестиції. Фактори впливу. Процес капіталотворення. Валові та чисті інвестиції. Класифікація форм та видів інвестицій. Реальні і фінансові інвестиції: сутність та особливості. Валові і чисті інвестиції. Капітальні та поточні інвестиції. Прямі та портфельні інвестиції. Кількісні критерії прямих інвестицій. Горизонтальні та вертикальні прямі інвестиції. Інвестиційні цілі прямого інвестування (засновницькі, доповнюючі, зміцнюючі, раціоналізаторські інвестиції). Інвестиції в інтелектуальну власність (виключну, інформаційну, ліцензійну). Інноваційна форма інвестування. Закордонні та іноземні інвестиції. Поняття про інвестиційну діяльність. Завдання інвестиційної діяльності. Основні форми правового регулювання інвестиційної діяльності в Україні.

Тема 2. Суб'єкти та об'єкти інвестування.

Держава як суб'єкт інвестування. Індивідуальні інвестори, фірми та компанії. Орендні, акціонерні та корпоративні учасники. Фінансово-кредитні установи. Галузеві і територіальні угруповання, асоціації, концерни, промислово-фінансові групи, холдинги та ін. Об'єкт інвестування. Поняття про інвестиційний проект. Правове поле забезпечення інвестиційної діяльності. Форми та важелі впливу держави на інвестиційну діяльність (прямі і непрямі). Інструменти впливу, що пов'язані з торговельними заходами (тарифні або кількісні обмеження, національні стандарти,

регіональні угоди про вільну торгівлю, зони експортного виробництва). Засоби впливу на інвестиційну діяльність. Змінні засоби прямого впливу з обмеженою сферою дії (бюджетне фінансування на безповоротній основі; бюджетне кредитування; управління процесами приватизації; часткове фінансування державою інвестиційних проектів у пріоритетних галузях економіки тощо). Змінні засоби непрямого впливу (грошово-кредитна, амортизаційна, цінова, валютна політика). Інструменти податкового стимулювання. Інструменти фінансового стимулювання (прискорена амортизація, пільгові кредити, інвестиційні гарантії, безвідсоткові кредити).

Тема 3. Інвестиційний ринок. Інвестиційний клімат. Інвестиційна політика регіонів.

Поняття про інвестиційний ринок. Класифікація інвестиційного ринку. Елементи інвестиційного ринку та їх взаємозв'язок. Ринки інвестиційних ресурсів та інвестиційних товарів. Елементи інвестиційного ринку: попит, пропозиція, ціна, кон'юнктура і конкуренція, їх взаємозв'язок. Суб'єкти інвестиційної діяльності. Інституційні інвестори. Інвестиційне середовище і інвестиційний процес. Інвестиційний клімат (інвестиційний потенціал та його складові, характеристика інвестиційних ризиків). Міжнародні рейтинги (Euromoney, Institutional Investment тощо).

Роль кон'юнктури інвестиційного ринку. Характеристика стадій кон'юнктури ринку. Процес вивчення інвестиційного ринку. Принципи вивчення макроекономічних показників. Моніторинг інвестиційного ринку. Стадії оцінки привабливості інвестиційного ринку. Формування показників. Аналіз кон'юнктури. Прогнозування розвитку інвестиційного ринку. Методичні підходи до оцінки привабливості галузі. Етапи оцінки. Стадії життєвого циклу галузі. Показники оцінки інвестиційної привабливості галузі. Методика і результати оцінки інвестиційної привабливості галузей України. Мета і необхідність та принципи вивчення інвестиційної

привабливості регіонів. Вибір показників оцінки привабливості регіонів. Результати оцінки.

Тема 4. Іноземні інвестиції.

Джерела інвестицій в економіку України. Необхідність залучення іноземного капіталу. Види іноземних інвестицій та пошук оптимального джерела для економіки України. Критерії привабливості України для іноземного інвестора. Розвиток нормативної бази щодо прямого іноземного інвестування. Проекти МВФ, Світового банку, ЄБРР в Україні. Прямі іноземні інвестиції, їхні форми та види. Державне правове регулювання іноземного інвестування в Україні. Вільні економічні та офшорні зони. Інститути міжнародної інвестиційної діяльності та їхній вплив на економіку України

Тема 5. Методичні інструменти інвестиційної діяльності.

5.1 Оцінка вартості грошей в часі.

Концепція оцінки. Теперішня і майбутня вартість. Методи нарощення і дисконтування вартості грошей в часі. Використання компаунд фактора та дисконтного фактора. Прості і складні відсотки. Ануїтет та методи його розрахунку.

5.2 Інфляція та її вплив на результати інвестиційної діяльності.

Оцінка інфляції. Інфляція та її вплив на результати інвестиційної діяльності. Номінальна і реальна вартість. Врахування фактора інфляції при нарощенні вартості. Формування реальної ставки відсотка з врахуванням інфляції. Вплив інфляції на формування рівня доходів від інвестицій. Інфляційна премія. Принципи розрахунку інфляційної премії.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.

ОСОБЛИВОСТІ ЗАЛУЧЕННЯ ТА ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ІНВЕСТИЦІЙ РІЗНИХ ВИДІВ.

Тема 6. Фінансові інвестиції. Оцінка ефективності та якості інструментів фондового ринку.

Фондові інструменти ринку цінних паперів. Оцінка інвестиційної якості фондових інструментів. Показники та методи оцінки інвестиційних якостей фондових інструментів. Оцінка інвестиційних якостей цінних паперів. Фундаментальний і технічний аналіз фондових інструментів. Фінансові коефіцієнти оцінки акцій (співвідношення ціни та доходу на акцію, ціни та обсягів продажу на акцію, ціни та балансової вартості активів). Фондові та біржові індекси. Характеристика іноземних (Dow Jones Index) та українських фондових індексів (ПФТС). Розрахунок рівня доходності та реальної ринкової вартості цінних паперів. Ефективність фінансових інвестицій. Формування інвестиційного портфеля. Типи інвестиційних портфель та їх характеристики.

Тема 7. Обґрунтування та оцінка ефективності реальних інвестицій.

Роль реального інвестування в розвитку фірми. Види реальних проєктів. Бізнес планування. Порядок оформлення бізнес плану інвестиційного проєкту. Принципи оцінки ефективності реальних інвестицій. Класифікація методів оцінки ефективності інвестицій. Чистий приведений дохід. Індекс дохідності. Внутрішня норма дохідності. Термін окупності.

Тема 8. Інноваційна форма інвестицій.

Інноваційна форма інвестицій як складова реальних інвестицій. Інноваційні стратегії підприємства. Державна підтримка інновацій. Оподаткування в галузі інноваційної діяльності. Типи венчурних фірм.

Джерела венчурного капіталу. Венчурний бізнес в Україні. Інтелектуальні інвестиції та інтелектуальна власність. Об'єкти та форми інтелектуальних інвестицій. Основні напрями державної інноваційної політики.

Тема 9. Фінансове забезпечення інвестицій.

Поняття про інвестиційну стратегію. Стратегічне, тактичне та оперативне управління інвестиційною діяльністю. Етапи процесу формування інвестиційної стратегії. Критерії оцінки розробленої інвестиційної стратегії фірми. Формування інвестиційних ресурсів фірми. Прогноз потреби в загальному обсязі інвестиційних ресурсів. Характеристика основних джерел формування інвестиційних ресурсів. Методи фінансування інвестиційних програм і проектів. Оптимізація структури джерел формування інвестиційних ресурсів. Роль фінансового лівериджу.

ТЕОРЕТИЧНА ЧАСТИНА.

ПИТАННЯ – ВІДПОВІДІ.

1. ПОНЯТТЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ, ВИЗНАЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙ.

В Україні теоретичне пізнання категорії інвестицій знайшло своє відображення в Законі України від 18.09.91 р. «Про інвестиційну діяльність» та в Податковому кодексі України, який вступив в дію з 01.01.2011 р. Проте, варто відмітити, що в цих Законах у визначення «інвестиція» вкладається різний зміст.

Законом України «Про інвестиційну діяльність»:

інвестиції - усі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності, у результаті якої створюється прибуток (дохід) або досягається соціальний ефект.

У Податковому кодексі України (далі – ПКУ) :

інвестиції - господарські операції, які передбачають придбання основних засобів, нематеріальних активів, корпоративних прав та/або цінних паперів в обмін на кошти або майно.

Інвестиції поділяються на:

а) **капітальні інвестиції** - господарські операції, що передбачають придбання будинків, споруд, інших об'єктів нерухомої власності, інших основних засобів і нематеріальних активів, що підлягають амортизації відповідно до норм встановлених ПКУ;

б) **фінансові інвестиції** - господарські операції, що передбачають придбання корпоративних прав, цінних паперів, деривативів та/або інших фінансових інструментів.

Фінансові інвестиції поділяються на:

прямі інвестиції - господарські операції, що передбачають внесення

коштів або майна в обмін на корпоративні права, емітовані юридичною особою при їх розміщенні такою особою;

портфельні інвестиції - господарські операції, що передбачають купівлю цінних паперів, деривативів та інших фінансових активів за кошти на фондовому ринку або біржовому товарному ринку;

в) **реінвестиції** - господарські операції, що передбачають здійснення капітальних або фінансових інвестицій за рахунок прибутку, отриманого від інвестиційних операцій.

2. ОСНОВНЕ ДЖЕРЕЛО ІНВЕСТИЦІЙ. ВАЛОВІ І ЧИСТІ ІНВЕСТИЦІЇ.

Основним джерелом інвестування є національний дохід, за рахунок якого утворюється фонд нагромадження, що, у свою чергу, умовно поділяється на фонд відшкодування і фонд відновлення. За рахунок цих фондів формуються валові і чисті (у їх складі) інвестиційні ресурси.

Валові інвестиції (ВІ) — це загальний обсяг інвестованих коштів у певний період, спрямований на відтворення (нове будівництво, реконструкцію, розширення, технічне, переозброєння і на приріст товарно-матеріальних запасів).

Джерелом **чистих інвестицій (ЧІ)** є фонд відновлення, за рахунок якого формуються нові виробничі фонди. Вони менше валових на величину коштів, що спрямовуються з фонду відшкодування у вигляді амортизаційних відрахувань (А).

Динаміка показника чистих інвестицій відбиває характер економічного розвитку країни на тому чи іншому етапі, тому що чисті інвестиції є вкладанням коштів у знову створені виробничі фонди і оновлений виробничий апарат. При цьому можливе виникнення таких макроекономічних пропорцій:

а) $ЧІ < 0$, або $А > ВІ$, що призводить до зниження виробничого потенціалу, зменшенню обсягів продукції і послуг, погіршення стану

економіки;

б) $Ч1 = 0$, або $ВІ = А$, що засвідчує відсутність економічного зростання;

в) $Ч1 > 0$, або $ВІ > А$, що забезпечує розширене відтворення, економічне зростання за рахунок зростання доходів, темпи якого перевищують темпи зростання обсягу чистих інвестицій.

3. КЛАСИФІКАЦІЯ ІНВЕСТИЦІЙНИХ РЕСУРСІВ.

Залежно від джерел фінансування розрізняють:

➤ *власні кошти інвестора* (частина чистого прибутку, амортизаційний фонд)

➤ *запозичені* (державний кредит, кредити комерційних банків й інших фінансово-кредитних установ),

➤ *залучені кошти* (кошти інших інвесторів і вкладників).

За формами власності інвестиції можна розподілити на:

➤ *державні (комунальні)* — що фінансуються з держбюджету, місцевих бюджетів, державними підприємствами і закладами;

➤ *приватні* — кошти населення (індивідуальних інвесторів), а також юридичних осіб з приватним капіталом.

За регіональним аспектом розглядають інвестиції:

➤ *внутрішні*, або вкладання капіталу суб'єктами господарської діяльності даної держави;

➤ *іноземні* — вкладання капіталу іноземними юридичними і фізичними особами, іноземними державами, міжнародними урядовими і неурядовими організаціями;

➤ *закордонні* — вкладання коштів в об'єкти інвестування за межами території даної держави (придбання цінних паперів закордонних компаній, майна і т. д.).

Залежно від строків освоєння інвестиції можуть бути -

довгостроковими, середньостроковими і короткостроковими. Основне правило інвестування проголошує, що інвестиції повинні бути

довгостроковими (у світовій практиці — більше 1 року), однак через несприятливі умови інвестиційного клімату, нестабільність політичних обставин і високі темпи інфляції інвестори вимушені шукати об'єкти середньострокових або короткострокових вкладень.

Згідно з методологією НБУ в Україні

- *короткостроковими* вважаються інвестиції до 1 року: до них належать інвестиції у короткострокові депозитні вклади, державні та корпоративні облігації, із строком погашення до 1 року та інші фінансові активи.,
- *середньостроковими* — до 3-х років,
- *довгостроковими* — більше 3-х років, зокрема, це вкладення в основне виробництво, інноваційну діяльність, цінні папери строком погашення більше 1 року та інше.

4. ФОРМИ ІНВЕСТИЦІЙ.

За формами, або об'єктом вкладення коштів інвестиції поділяють:

Фінансові інвестиції — це вкладання коштів у різні фінансові інструменти: фондові (інвестиційні) цінні папери, спеціальні (цільові) банківські вклади, депозити, паї та ін.

Реальні інвестиції — це вкладання (внески) у виробничі (засоби) фонди (основні і оборотні). Переважно це вкладання в матеріальні активи – будівлі, обладнання, споруди та інші товарно-матеріальні цінності, а також нематеріальні активи (патенти, ліцензії, «ноу-хау», технічна, науково-практична, інструктивна, технологічна, проектно-кошторисна та інша документація).

Останнім часом в економічній літературі визначили нові форми інвестицій, які входять до складу реальних інвестицій – інноваційні інвестиції та інтелектуальні інвестиції.

Інноваційні інвестиції - це вкладання в нововведення. Взагалі, при стабільній економіці всі інвестиції повинні бути водночас інноваціями. За

умов кризи можливі інвестиції на підтримку діючих технічно відсталих виробничих фондів.

Інтелектуальні інвестиції — це вкладання в об'єкти інтелектуальної власності, що випливають з авторського права, винахідницького і патентного права, права на промислові зразки і корисні моделі.

5. ПРЯМІ І ПОРТФЕЛЬНІ ІНВЕСТИЦІЇ.

За характером участі у справах підприємства розрізняють прямі та портфельні інвестиції. Згідно ПКУ *пряма інвестиція* — господарська операція, що передбачають внесення коштів або майна в обмін на корпоративні права, емітовані юридичною особою при їх розміщенні такою особою. До прямих інвестицій можна віднести і безпосереднє внесення будь-яких цінностей на основі договору інвестицій. До прямих відносять такі інвестиції, що формують більше 10-25% капіталу фірми та дають право на участь в управлінні підприємством. *Прямі інвестиції* зазвичай здійснюються без фінансових посередників у виробничі фонди з метою одержання доходу і участі в управлінні виробництвом. Такі інвестиції передбачають безпосередню участь інвестора у виборі об'єкта інвестування і вкладання коштів. Іноді інвестор послідовно збільшує обсяги прямих інвестицій з метою заволодіння контрольним пакетом акцій (паїв). *Портфельні інвестиції* — це господарська операція, яка передбачає придбання цінних паперів, деривативів та інших фінансових активів за грошові кошти на фондовому ринку. Основною рисою портфельних інвестицій є те, що інвестор не має права на участь в управлінні підприємства, а такі інвестиції передбачають лише одержання інвестором дивідендів на акції підприємства або інші цінні папери.

Портфельні інвестиції частіше за все здійснює пасивний інвестор, одержуючи невелику частку (пай) компанії в надії на одержання хоч і невеликого, але стабільного прибутку. Такий інвестор, звичайно, не прагне до управління компанією, її фінансовий стан цікавить його тільки в строки

виплати дивідендів.

6. СУБ'ЄКТИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.

Суб'єктами (інвесторами та учасниками) інвестиційної діяльності можуть бути громадяни і юридичні особи України та іноземних держав, а також держави.

Недержавні пенсійні фонди, інститути спільного інвестування, страховики та фінансові установи - юридичні особи публічного права здійснюють інвестиційну діяльність відповідно до законодавства, що визначає особливості їх діяльності.

Інвестори — суб'єкти інвестиційної діяльності, які приймають рішення про вкладення власних, позичкових і залучених майнових та інтелектуальних цінностей в об'єкти інвестування. Інвестори можуть виступати в ролі вкладників, кредиторів, покупців. А також виконувати функції будь-якого учасника інвестиційної діяльності.

Учасниками інвестиційної діяльності можуть бути громадяни та юридичні особи України, інших держав, які забезпечують реалізацію інвестицій, як виконавці замовлень, або на підставі доручення інвестора.

Законом України «Про інвестиційну діяльність» від 18.09.91 р. № 1560 - XII визначено основні права суб'єктів інвестиційної діяльності. Зокрема, всі суб'єкти інвестиційної діяльності незалежно від форм власності та господарювання мають рівні права щодо здійснення інвестиційної діяльності. Інвестор самостійно визначає цілі, напрямки, види та обсяги інвестицій, залучає для їх реалізації на договірній основі будь-яких учасників інвестиційної діяльності. У тому числі шляхом організації конкурсів і торгів.

7. ОБ'ЄКТИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.

Об'єктами інвестиційної діяльності можуть бути будь-яке майно, в тому числі основні засоби й оборотні кошти в усіх галузях та сферах народного господарства, цінні папери, цільові грошові вклади, науково-

технічна продукція, інтелектуальні цінності, інші об'єкти власності, а також майнові права.

Відповідно до Закону “Про інвестиційну діяльність” (ст.1), **до майнових та інтелектуальних цінностей, що, вкладаються у підприємницьку діяльність, належать:**

- кошти, цільові банківські вклади, паї, акції та інші цінні папери;
- рухоме та нерухоме майно (будівлі, споруди, устаткування та інші матеріальні цінності);
- майнові права, що випливають з авторського права, досвід та інші інтелектуальні цінності;
- сукупність технічних, технологічних, комерційних та інших знань, оформлених у вигляді технічної документації, навиків і виробничого досвіду, необхідних для організації того чи іншого виду виробництва, але не запатентованих (ноу-хау);
- права користування землею, водою, ресурсами, будівлями, спорудами, обладнанням, а також інші майнові права;
- інші цінності.

Ці цінності та майнові права складають **об'єкти інвестиційної діяльності.**

Забороняється інвестування в об'єкти, створення та використання яких не відповідає вимогам санітарно-гігієнічних, радіаційних, екологічних, архітектурних та інших норм, встановлених законодавством України, а також порушує права та інтереси громадян, юридичних осіб і держави, що охороняється законом.

8. СТАДІЇ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ.

Інвестиційна діяльність часто розглядається як **інвестиційний процес.**

Інвестиційний процес – це діяльність підприємства з розробки інвестиційного проекту відповідно до бізнес-плану, пошук інвесторів, укладання договорів на обсяги та строки залучення інвестицій, визначення

напрямів їх освоєння та узгодження термінів їх повернення.

Відповідно, під “інвестиційним процесом” слід розуміти сукупність дій, які у певний період часу охоплюють процес створення інвестиційного товару на основі кругообороту капіталу.

Пересада А.А. стадіями інвестиційного процесу вважає¹:

- о мотивація інвестиційної діяльності;
- о прогнозування та програмування інвестицій;
- о обґрунтування доцільності інвестицій;
- о страхування інвестицій;
- о державне регулювання інвестиційного процесу;
- о планування інвестицій;
- о фінансування інвестиційного процесу;
- о проектування та ціноутворення;
- о забезпечення інвестицій матеріально-технічними ресурсами;
- о освоєння інвестицій;
- о підготовка до виробництва продукції;
- о попередня здача в експлуатацію;
- о кінцева здача об'єкта в експлуатацію.

Суб'єктами інвестиційного процесу є всі суб'єкти економіки – підприємства, організації ринкової інфраструктури, домогосподарства, держава.

Об'єктами інвестиційного процесу є інвестиції.

Відображення інвестиційного процесу в умовах ринкових відносин може бути *двостороннім*: з погляду динаміки фізичних величин і з погляду фінансових показників.

Інвестиційний процес з погляду руху фізичних величин – це такі явища: створення інвестиційних товарів; процес освоєння нових виробничих потужностей; експлуатація об'єкта в нормальному режимі з метою

¹ Пересада А.А. Управління інвестиційним процесом. Київ : Лібра, 2002. – 472 с.

виробництва товарів (послуг).

Інвестиційний процес з погляду руху фінансових величин – це вкладення грошових сум з метою одержання додаткового доходу.

9. ПОНЯТТЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПРОЕКТУ, ПЛАНУ, ПРОГРАМИ: ЇХ ВІДМІННОСТІ.

Існує два види інвестування — пряме і портфельне, об'єктом вкладання коштів яких є **проект**.

Але необхідно розуміти відмінності між поняттями «план», «програма», «проект», «інвестиційний проект», «проектна пропозиція».

План — це фіксація системи цілей, задач і засобів, які передбачають спрямовану зміну ситуації при передбаченому стані середовища.

Програма – це запланований комплекс економіко-соціальних, науково-дослідних заходів, спрямованих на досягнення генеральних цілей або реалізацію певного напрямку розвитку.

Проект – одноразовий комплекс взаємопов'язаних заходів, спрямований на задоволення встановленої потреби шляхом досягнення конкретних результатів при встановленому матеріальному (ресурсному) забезпеченні з чітко визначеними цілями протягом заданого періоду.

Інвестиційний проект – це обмежена за часом цілеспрямована зміна системи зі встановленими вимогами до якості результатів, можливими межами витрат коштів та ресурсів і специфічною організацією з його розробки та реалізації.

Інвестиційний проект – це сукупність цілеспрямованих організаційно-правових, управлінських, аналітичних, фінансових та інженерно-технічних заходів, які здійснюються суб'єктами інвестиційної діяльності та оформлені у вигляді планово-розрахункових документів, необхідних та достатніх для обґрунтування, організації та управління роботами з реалізації проекту. Розробленню інвестиційного проекту може передувати розроблення проектної (інвестиційної) пропозиції.

Проектна (інвестиційна) пропозиція – це результат техніко-економічного дослідження інвестиційних можливостей, на підставі яких приймається рішення про реалізацію інвестиційного проекту, оформлений у вигляді пропозиції щодо ініціювання інвестиційного проекту. Розроблення проектної (інвестиційної) пропозиції є одним з етапів розроблення інвестиційного проекту.

10. ІНВЕСТИЦІЙНА СТРАТЕГІЯ. ТАКТИЧНЕ І ОПЕРАТИВНЕ УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ.

Інвестиційна стратегія — це процес формування системи довгострокових цілей інвестиційної діяльності та вибір найбільш ефективних шляхів їх досягнення на базі прогнозування умов здійснення цієї діяльності, кон'юнктури інвестиційного ринку як у цілому, так і на окремих його сегментах.

Процес *формування, інвестиційної стратегії* підприємства проходить певні етапи:

- 1) визначення періоду реалізації інвестиційної стратегії;
- 2) визначення стратегічних цілей інвестиційної діяльності;
- 3) розробка найбільш доцільних шляхів реалізації стратегічних цілей інвестиційної діяльності;
- 4) конкретизація інвестиційної стратегії за періодами її впровадження;
- 5) оцінювання розробленої інвестиційної стратегії;

Інвестиційну стратегію слід розглядати і як процес *стратегічного управління інвестиційною діяльністю*, який включає в себе:

тактичне управління інвестиційною діяльністю шляхом формування інвестиційного портфелю компанії;

оперативне управління інвестиційною діяльністю через оперативне керування окремими інвестиційними проектами та програмами.

Інвестиційний портфель — це визначена сукупність об'єктів фінансового та реального інвестування, яка формується відповідно до

попередньо розробленої інвестиційної стратегії, залежно від інвестиційних цілей.

Теорія інвестиційного портфеля була розроблена американським вченим *Г. Марковіцем*, який визначав зміст портфелю як способу вкладання інвестором своїх заощаджень у різні види активів та *Уільямом Шарпом*.

11. ІНВЕСТИЦІЙНИЙ РИНОК. ІНВЕСТИЦІЙНИЙ ПОПИТ, ЙОГО ВИДИ.

Інвестиційний ринок (ринок інвестицій та ринок інвестиційних товарів) — це сукупність економічних відносин, які складаються між продавцями та споживачами інвестиційних товарів та послуг, а також об'єктів інвестування в усіх його формах.

Ринок інвестицій (обмін інвестиціями) характеризується *пропозицією інвестицій* (капіталу) із боку інвесторів, що виступають у даному випадку як продавці, і *попитом на інвестиції* з боку потенційних учасників інвестиційної діяльності, які виступають у ролі покупців інвестицій (капіталу).

На практиці існує **два види** інвестиційного попиту: потенційний та конкретний.

Потенційний попит виникає при відсутності намірів юридичної або фізичної особи при наявності доходу (прибутку) направляти його на інвестування. Такий попит називається формальним та виступає як інвестиційний потенціал — джерело для майбутніх інвестицій.

Конкретний попит (пропозиція капіталу) — характеризується конкретною реалізацією намірів суб'єктів інвестиційної діяльності на ринку.

12. ДОХОДНІСТЬ ІНВЕСТИЦІЙ. КРИВА ГРАНИЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ІНВЕСТИЦІЙ.

$$\text{Доходність інвестицій} = \frac{\text{Нарощений капітал} - \text{Обсяг інвестицій}}{\text{Обсяг інвестицій}} \times 100 \quad (1)$$

Доходність інвестицій може бути різною в залежності від виду діяльності, розміру фірми, або інших факторів. Але існує загальна закономірність – із збільшенням обсягу інвестицій доходність знижується. Це демонструється типовою кривою залежності доходності інвестицій окремої фірми від їх обсягу, – кривою граничної ефективності інвестицій. Ця крива, яка характеризує можливості фірми по отриманню вигод від інвестиційної діяльності, і визначає її інвестиційний попит, оскільки рішення фірми про обсяг інвестицій визначається, з одного боку, – доходністю власних інвестиційних програм, з іншого боку, – ринковою ставкою відсотка, тобто ціною за використання позичених коштів.

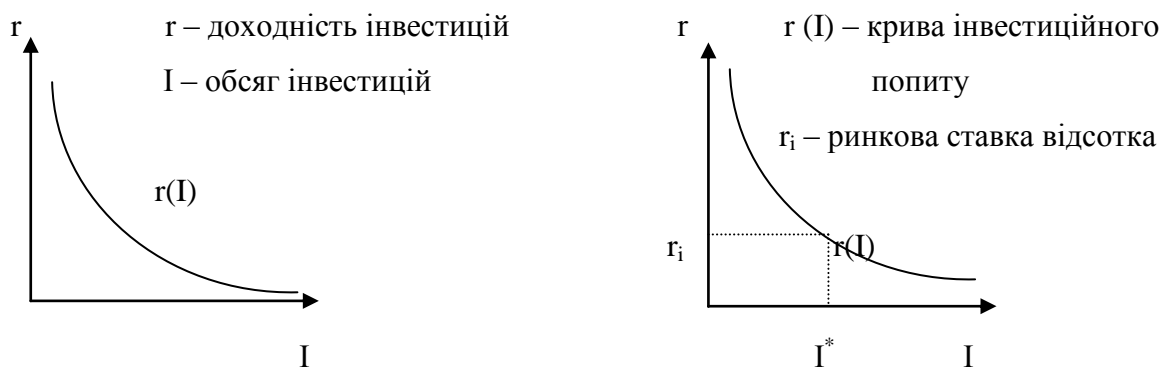

Рис.1. Криві попиту та граничної ефективності інвестицій

13. ІНФРАСТРУКТУРА ІНВЕСТИЦІЙНОГО РИНКУ, ЇЇ СКЛАДОВІ.

Функціонування інвестиційного ринку здійснюється через *інфраструктуру*, яка формує інформаційне та обслуговуюче середовище, яке дозволяє інвестору працювати з мінімальним ризиком. Інфраструктуру ринку інвестицій можна умовно поділити на регулюючу, функціональну та інформаційну складові.

Регулююча складова інфраструктури здійснює впорядкування інвестиційних відносин шляхом установлення правил, стандартів та критеріїв поведінки на ринку, та яка включає в себе: державні органи регулювання

ринку інвестицій (Кабінет Міністрів, НБУ, Міністерство економіки, Міністерство фінансів, Фонд державного майна, Антимонопольний комітет), які виконують на ринку законодавчі, ліцензійні та наглядові функції та процедури. Таким чином, її основою є законодавча база, яка регулює відносини суб'єктів підприємницької діяльності на інвестиційному ринку.

Функціональна складова інфраструктури інвестиційного ринку — це фінансово-кредитні інститути та сервісні організації, які здійснюють спеціалізовану діяльність із:

- залучення тимчасово-вільних коштів на фінансування інвестиційних проектів;
- створення правових, економічних і організаційних умов для сталого розвитку приватного підприємництва;
- співробітництва з міжнародними, іноземними та українськими організаціями у питаннях розвитку підприємництва;
- забезпечення проведення техніко-економічних експертиз програм та проектів підприємницької діяльності та вирішення питань;
- консультаційної підтримки підприємців із юридичних питань, ведення бухгалтерської звітності, оподаткування та пошуку ефективних джерел фінансування;
- страхування проектних та кредитних ризиків;
- сприяння становлення ринкових відносин в Україні через створення, підтримку та розвиток малих та середніх приватних підприємств тощо.

Інформаційна складова інфраструктури інвестиційного ринку включає в себе ділові видання, Інтернет сайти рейтингових систем привабливості підприємств тощо.

14. КОН'ЮНКТУРА ІНВЕСТИЦІЙНОГО РИНКУ, ЇЇ СТАДІЇ.

Кон'юнктура інвестиційного ринку — це форма виявлення на інвестиційному ринку в цілому, або на окремих його сегментах системи факторів (умов), які визначають співвідношення попиту, пропозиції, цін та

конкуренції.

Для кон'юнктури інвестиційного ринку характерні 4 стадії:

1) *Підйом кон'юнктури*, який пов'язано з підвищенням активності ринкових процесів у зв'язку з поживленням економіки в цілому. Він характеризується ростом обсягів попиту на об'єкти інвестування. Підвищенням рівня цін, розвитком конкуренції серед інвестиційних посередників.

2) *Кон'юнктурний бум*, який пов'язано з зростанням попиту на усі інвестиційні товари, які пропозиція не дивлячись на ріст, задовольнити не може. Одночасно ростуть ціни на усі об'єкти інвестування, підвищуються доходи інвесторів та інвестиційних посередників.

3) *Ослаблення кон'юнктури*, яке пов'язане із зниженням інвестиційної активності у зв'язку із спадом в економіці в цілому, відносно повним насиченням попиту на об'єкти інвестування та деяким надлишком їх пропозиції. Для цієї стадії характерні спочатку стабілізація, а потім і початок зниження рівня цін на більшість об'єктів інвестування. Відповідно понижаються доходи інвесторів та інвестиційних посередників.

4) *Кон'юнктурний спад* — це найбільш не сприятлива стадія на інвестиційному ринку з позицій інвестиційної активності. Вона характеризується найнижчим рівнем попиту та скороченням обсягів пропозиції об'єктів інвестування. На цій стадії КІР суттєво знижуються ціни на об'єкти інвестування, а доходи інвесторів та інвестиційних посередників падають до самої низької позначки, а в ряді випадків інвестиційна діяльність є збитковою.

15. ІНВЕСТИЦІЙНИЙ КЛІМАТ. ЧИННИКИ, ЩО ВПЛИВАЮТЬ НА ЙОГО ФОРМУВАННЯ.

Інвестиційний клімат — це сукупність політичних, правових, економічних та соціальних умов, що забезпечують та сприяють інвестиційній діяльності вітчизняних та іноземних інвесторів.

Сприятливий інвестиційний клімат повинен забезпечити насамперед захист прав інвестора від інвестиційних ризиків, тобто непередбачених втрат доходу й капіталу.

До чинників, що формують інвестиційний клімат країни відносять:

- *рівень розвитку продуктивних сил та стан інвестиційного ринку* — це стан та структура виробництва, рівень розвитку робочої сили, стан ринку інвестиційних товарів та послуг.

- *політичні та правові чинники* — створення відповідного законодавчого та нормативного поля, яке залежить від політичної волі законодавчої та виконавчої гілок влади; заходи з державної підтримки та стимулювання інвестиційної діяльності; досягнення стабільності національної грошової одиниці; валютне регулювання; забезпечення привабливості об'єктів інвестування.

- *стан фінансово-кредитної системи та діяльність фінансових посередників*: інвестиційна діяльність комерційних банків; рівень розвитку та функціонування пара банківської системи; інвестиційна політика НБУ.

- *статус іноземного інвестора, режим іноземного інвестування*; діяльність міжнародних фінансово-кредитних інституцій; наявність вільних економічних та офшорних зон.

- *інвестиційну активність населення*: відносини власності в державі; стан ринку нерухомості; стабільність національної валюти тощо.

16. ПРЯМИЙ ТА ПОБІЧНИЙ ВПЛИВ ДЕРЖАВИ НА ІНВЕСТИЦІЙНУ ДІЯЛЬНІСТЬ.

Держава бере участь в інвестиційному процесі як **прямо через державний сектор** економіки, так і **побічно через свої інституції**: органи виконавчої влади та місцевого самоврядування, Національний банк, Фонд держмайна, Державний антимонопольний комітет.

Держава здійснює інвестування (**прямий вплив**) тих галузей і

виробництв, продукція яких має загальнонаціональний характер і які найближчим часом не підлягають приватизації, таких, як оборонна галузь, окремі об'єкти загальнодержавної інфраструктури: магістралі, термінали тощо.

До форм опосередкованого впливу держави на інвестиційну діяльність можна віднести: державне кредитування, державні позики, роздержавлення і приватизацію, податкове регулювання, амортизаційну політику, державний лізинг, ліцензування і квотування, антимонопольні заходи, стандартизацію та ін. Засоби непрямого впливу держава реалізує через свої інституції як учасник інвестиційного процесу.

Управління державними інвестиціями здійснюється органами державної влади та органами влади Автономної Республіки Крим та включає планування, визначення умов і виконання конкретних дій по інвестуванню бюджетних і позабюджетних коштів.

Регулювання умов інвестиційної діяльності здійснюється шляхом:

- подання фінансової допомоги у вигляді дотацій, субсидій, субвенцій, бюджетних позик на розвиток окремих регіонів, галузей, виробництв;
- державних норм та стандартів;
- заходів щодо розвитку та захисту економічної конкуренції;
- роздержавлення і приватизації власності;
- визначення умов користування землею, водою та іншими природними ресурсами;
- політики ціноутворення;
- проведення державної експертизи інвестиційних проектів;
- інших заходів.

17. ІНСТРУМЕНТИ КРЕДИТНО-ГРОШОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ НБУ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ІНВЕСТИЦІЇ.

Усі свої функції НБУ реалізує через притаманні йому **інструменти**

кредитно-грошового регулювання.

1. Зміна облікової ставки. Облікова ставка — це відсоткова ставка за позиками, які надаються НБУ комерційним банкам. Поняття облікової ставки історично пов'язане з переобліком векселів, наданих комерційними банками для відновлення ресурсів, укладених в оборот капіталів підприємств. Тепер ці операції включають крім купівлі векселів (переобліковий кредит) чи позики під заставу цінних паперів (ломбардний кредит), ще й процес надання центральними банками різних кредитів комерційним банкам. Облікова ставка, по суті, є базовою нормою відсотка при наданні кредитів усім іншим банкам країни.

Облікова ставка НБУ, за якою він продає кредитні ресурси комерційним банкам, збільшуючи чи зменшуючи обсяги кредитних джерел для фінансування інвестицій.

Змінюючи облікову ставку, Національний Банк України здійснює певний вплив на процеси, що відбуваються в економіці. Підвищення облікової ставки буде стимулювати скорочення позик, у результаті чого відбудеться зменшення грошової пропозиції. Це має виступати стримуючим фактором інфляції. І навпаки, зниження облікової ставки робить кредитні гроші НБУ більш доступними для комерційних банків, ідо в кінцевому рахунку призводить до зростання грошової пропозиції, яка, у свою чергу, може стати стимулом підвищення ділової активності, зростання виробництва, створення нових робочих місць.

Політика облікової ставки впливає на економічні процеси, пов'язані з міжнародними валютними відносинами. При підвищенні облікової ставки, за умов лібералізації руху міжнародного короткострокового капіталу, можливе стимулювання іноземних інвестицій до країни. Це призводить до підвищення курсу національної валюти (ревальвації). У разі зниження офіційної облікової ставки, спостерігається протилежна ситуація, коли короткострокові капітали спрямовуються до країн, де рівень ставок більш високий.

2. Зміна норми резервів. Комерційні банки обов'язково повинні

резервувати певну частину платіжних засобів від одержаних вкладів. **Норми страхових резервів, які зобов'язані мати комерційні банки для покриття ризиків і тим самим сприяючи активному використанню коштів для кредитування та інвестування.**

Резервна норма для комерційних банків України встановлюється НБУ. Вона може бути диференційована за видами вкладів і не може використовуватися не за призначенням, тим самим відбувається обмеження кредитних можливостей комерційних банків: фактично кредитні ресурси стають меншими за потенційні.

3. Проведення операцій на відкритому ринку. Держава, як активний суб'єкт ринкових відносин, виступає також у ролі продавця і покупця цінних паперів. Операціями на відкритому ринку є операції держави з купівлі та продажу своїх цінних паперів.

Операції на відкритому ринку з державними цінними паперами. Держава встановлюючи вигідні умови (ціну або дивіденди), пов'язані з продажем і використанням своїх цінних паперів, стимулює їх придбання юридичними та фізичними особами і цим зменшує кількість вільних грошей, що можуть бути використані для кредитування інвестицій через банківську систему. І навпаки, знижуючи цінові і дивідендні умови державних цінних паперів держава веде до стимулювання їх викупу в юридичних і фізичних осіб. В останніх, у свою чергу, з'являються додаткові кошти, які через банківську систему або безпосередньо використовуються для фінансування інвестицій.

Основним предметом купівлі-продажу в цих операціях виступає державна позика (державні облігації). Коли держава купує цінні папери у комерційних банків, підприємств і населення, вона здійснює грошові виплати і, тим самим, збільшує пропозицію грошей. У комерційних банків, зокрема, збільшуються кредитні ресурси і зростає потенціал кредитування. Якщо ж держава здійснює продаж цінних паперів, то це призводить до зменшення грошової пропозиції, тому що у комерційних банків знижується потенціал

кредитування.

18. КРЕДИТНО-ІНВЕСТИЦІЙНА ПОЛІТИКА НБУ: КРЕДИТНА ЕКСПАНСІЯ І РЕСТРИКЦІЯ.

Залежно від цілей, на які орієнтована кредитно-інвестиційна політика, а також від порядку використання інструментів регулювання, прийнято розрізняти рестрикційну та експансивну кредитно-інвестиційні політики .

1. Рестрикційна кредитно-інвестиційна політика («політика дорогих грошей») проводиться з метою отримання інвестиційної активності шляхом обмеження пропозиції грошей і націлена на отримання інфляції. Вона передбачає підвищення відсотків за кредити і робить кредитні ресурси менш доступними, скорочує інвестиційні витрати. У результаті цієї політики зменшується сукупний попит і стримується збільшення загального рівня цін в економіці. Таким чином, мета «політики дорогих грошей» — отримання інфляційного тиску. Разом з тим рестрикційна політика несе в собі небезпеку збільшення безробіття, що пов'язано зі зменшенням інвестиційних витрат і ступеня ділової активності.

2. Експансивна кредитно-інвестиційна політика ("політика дешевих грошей") проводиться з метою розширення інвестиційної активності шляхом збільшення пропозиції грошей і націлена на стимулювання зростання виробництва і зайнятості. Її втілення пов'язане зі зниженням відсотків за кредити, розширенням доступу до позичок. Результатом відповідних дій стає збільшення інвестиційних витрат (на думку монетаристів, також й інших елементів сукупних витрат), збільшення сукупного попиту, і в результаті — збільшення обсягів виробництва, розширення кількості робочих місць. Але одночасно експансивна політика несе загрозу збільшення інфляції.

19. ФІНАНСОВО-КРЕДИТНА СИСТЕМА ЯК СУБ'ЄКТ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ. ЇЇ СТРУКТУРА. ФІНАНСОВІ ПОСЕРЕДНИКИ.

Фінансові посередники — спеціалізовані професійні оператори ринку, фінансово-кредитні установи, що перерозподіляють ресурси між постачальниками і споживачами фінансового капіталу, тобто між інвесторами (кредиторами) та реципієнтами коштів.

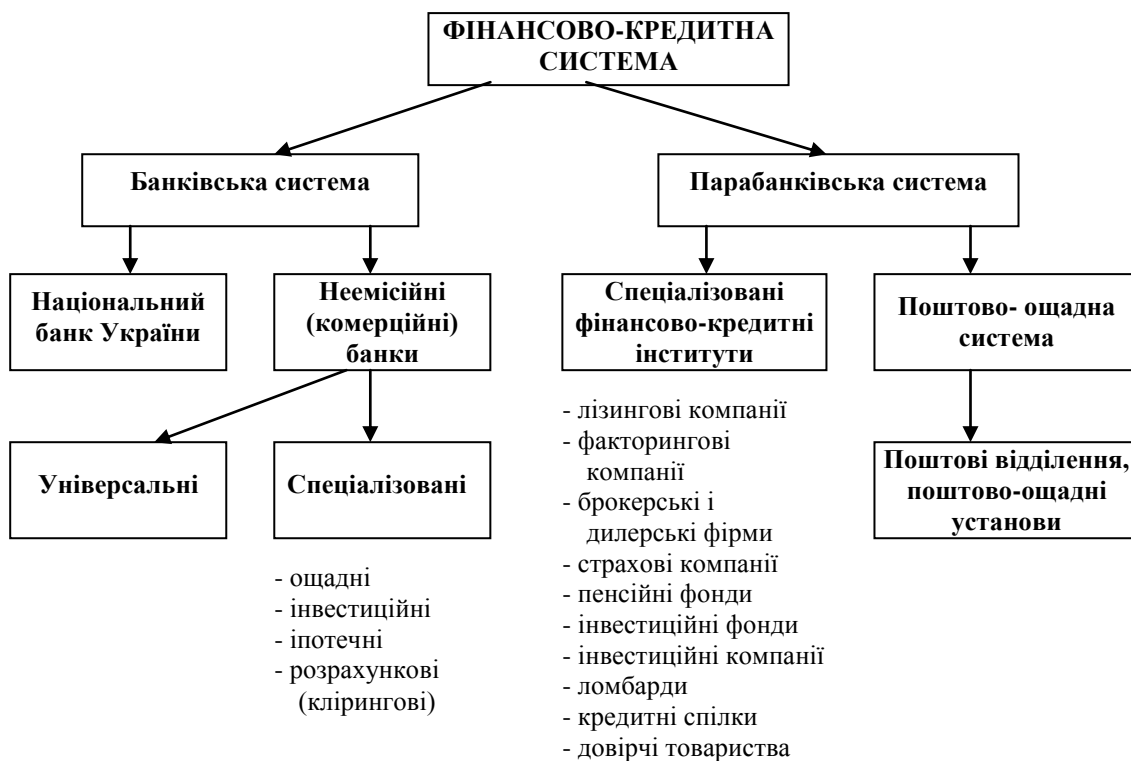

Рис. 2. Схема фінансово-кредитної системи України

Фінансові посередники є інституційними учасниками фондового ринку. На відміну від індивідуальних учасників, вони проводять різні види професійної фінансової діяльності і розподіляють прибуток між засновниками відповідно до правових норм і конкретної угоди. Прибуток індивідуального інвестора повністю належить йому.

20. ІНВЕСТИЦІЙНІ ОПЕРАЦІЇ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ: ТРИ МОДЕЛІ ОРГАНІЗАЦІЇ РИНКУ ЦІННИХ ПАПЕРІВ.

Інвестиційні операції комерційних банків пов'язані в основному з операціями з цінними паперами, що здійснюються банками на комісійних засадах або за власний рахунок. Діяльність банків на ринку цінних паперів багатогранна. Вони виступають у ролі емітентів, інвесторів, фінансових посередників та інфраструктурних учасників ринку.

Залежно від ролі банків на цьому ринку умовно можна виділити **три моделі організації ринку цінних паперів: банківську, небанківську і змішану.**

Банківська (європейська) модель характеризується найактивнішою роллю банків на ринку цінних паперів. Вони вкладають кошти як у державні цінні папери, так і в акції та облігації нефінансових компаній, здійснюють розміщення (андеррайтинг) цінних паперів, торгують ними, тобто займаються брокерською і дилерською діяльністю, формують інфраструктуру ринку. У найдосконалішому вигляді ця модель діє в **Німеччині.**

Небанківська (американська) модель обмежує інвестиційну і посередницьку діяльність банків (депозитно-кредитних) на ринку корпоративних цінних паперів. Так, у США, згідно з законом Гласса-Стігала (1933р.) банкам забороняється займатися розміщенням (андеррайтингом), купівлею і продажем акцій нефінансових компаній, також обмежена їхня діяльність з корпоративними облігаціями.

Змішана модель характеризується присутністю і діяльністю на ринку корпоративних цінних паперів як банків, так і спеціальних інвестиційних інститутів.

21. СПЕЦІАЛІЗОВАНІ ФІНАНСОВО-КРЕДИТНІ УСТАНОВИ НА ІНВЕСТИЦІЙНОМУ РИНКУ:

21.1. ІНСТИТУТИ СПІЛЬНОГО ІНВЕСТУВАННЯ.

Діяльність інститутів спільного інвестування регулюються Законом України від 15 березня 2001 року № 2299-III «Про інститути спільного інвестування (пайові та корпоративні інвестиційні фонди)», який втратить чинність 31.12.2013 року.

Відповідно до Закону України «Про інститути спільного інвестування» від 05.07.2012 № 5080-VI, який набере чинності з 01.01.2014 року:

діяльність із спільного інвестування – діяльність, яка провадиться в інтересах учасників (учасника) інституту спільного інвестування та за рахунок інституту спільного інвестування шляхом вкладення коштів спільного інвестування в активи інституту спільного інвестування;

інститут спільного інвестування – це корпоративний або пайовий фонд;

учасник інституту спільного інвестування – особа, яка є власником цінних паперів інституту спільного інвестування;

активи інституту спільного інвестування – сформована за рахунок коштів спільного інвестування сукупність майна, корпоративних прав, майнових прав і вимог та інших активів, передбачених законами та нормативно-правовими актами Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку.

Класифікація інститутів спільного інвестування за ознаками.

1. Залежно від порядку здійснення діяльності:

а) *ICI відкритого типу* — якщо інститут (компанія з управління активами) бере на себе зобов'язання здійснювати у будь-який час на вимогу учасників викуп цінних паперів;

б) *ICI інтервального типу* — якщо інститут (компанія з управління активами) відкритий для вилучення грошей учасниками в раніше визначені

компанією з управління активами і відомі всім бажаючим строки, але не рідше одного разу на рік;

в) *ІСІ закритого типу* — якщо інститут (компанія з управління активами) не бере на себе зобов'язань щодо викупу цінних паперів, емітованих цим ІСІ до моменту його припинення.

2. За строком існування:

а) *строкові*, що створюються на певний строк, встановлений у його регламенті, після закінчення якого зазначений інститут спільного інвестування припиняється, якщо не прийнято рішення про продовження строку діяльності такого інституту спільного інвестування. ІСІ закритого типу можуть бути лише строковими.

б) *безстрокові* ІСІ створюються на невизначений строк.

3. За видами:

а) диверсифікованого;

б) недиверсифікованого;

в) спеціалізованого;

г) кваліфікаційного виду (*див. ст.7 Закону України «Про інститути спільного інвестування»*).

Корпоративний фонд – юридична особа, яка утворюється у формі акціонерного товариства і провадить виключно діяльність із спільного інвестування.

Пайовий фонд – сукупність активів, що належать учасникам такого фонду на праві спільної часткової власності, перебувають в управлінні компанії з управління активами та обліковуються нею окремо від результатів її господарської діяльності.

Мінімальний обсяг активів пайового фонду становить 1250 мінімальних заробітних плат у місячному розмірі, встановленому законом на день реєстрації фонду як інституту спільного інвестування. Пайовий фонд не є юридичною особою і не може мати посадових осіб.

Цінні папери інституту спільного інвестування.

1. Цінні папери інституту спільного інвестування можуть бути лише іменними.

2. Акції корпоративного фонду є виключно простими та існують у бездокументарній формі.

Інвестиційні сертифікати існують виключно в бездокументарній формі.

Компанія з управління активами – господарське товариство, створене відповідно до законодавства у формі акціонерного товариства або товариства з обмеженою відповідальністю, яке провадить професійну діяльність з управління активами інституційних інвесторів на підставі ліцензії, що видається НКЦПФР.

Компанія з управління активами здійснює управління активами інституту спільного інвестування. Розмір статутного капіталу компанії з управління активами повинен становити не менш як 7 мільйонів гривень.

Зберігачем активів інституту спільного інвестування з публічним розміщенням є банк, що має ліцензію на здійснення депозитарної діяльності зберігача цінних паперів, видану Комісією в установленому порядку.

Оцінювач майна інституту спільного інвестування – суб'єкт господарювання, який проводить оцінку нерухомого майна під час його придбання або відчуження в порядку, встановленому законодавством про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність. Оцінювач майна інституту спільного інвестування може проводити оцінку інших, ніж нерухоме майно, активів інституту спільного інвестування.

21.2. ДОВІРЧІ ТОВАРИСТВА. СТРАХОВІ КОМПАНІЇ. ПЕНСІЙНІ ФОНДИ. КРЕДИТНІ СПІЛКИ. ЇХ РОЛЬ НА ІНВЕСТИЦІЙНОМУ РИНКУ.

21.2.1. ДОВІРЧІ ТОВАРИСТВА

Довірчі товариства (трасти, від англ. «true» — довіра) за чинним законодавством є товариствами з додатковою п'ятикратною відповідальністю, що здійснюють представницьку діяльність із довіреним

майном щодо реалізації прав власності довірительів.

Відносини довірчої власності можливі у випадку, коли власник майна, засновуючи траст, передає своє майно іншій особі у довірчу власність для використання його з визначеною метою і в інтересах відповідної особи — бенефіціарія. Довірчий власник щодо третіх осіб виступає як власник, який несе відповідальність перед засновником трасту і бенефіціарієм за належне використання майна та його зберігання.

Таким чином, процес формування та існування трасту передбачає наявність трьох осіб: засновника трасту, довірчого власника і бенефіціарія.

Для громадян вони надають такі послуги: виконують роль опікуна і зберігача майна; обслуговують борги кредиторів; розпоряджаються спадщиною згідно з умовами заповіту відносно збереження активів.

Щодо юридичних осіб, то в цьому разі товариства розпоряджаються їхніми активами; здійснюють агентські послуги; ведуть рахунки для власників цінних паперів; беруть участь у роботі загальних зборів акціонерного товариства.

21.2.2. СТРАХОВІ КОМПАНІЇ

Страхові компанії відносяться до числа провідних інституцій посередників. Акумуляуючи значні кошти у формі страхових резервів, страховики розміщують їх на фінансових ринках.

Закон України «Про страхування» передбачає, що предметом безпосередньої діяльності страховика може бути лише страхування, перестрахування і фінансова діяльність, пов'язана з формуванням і розміщенням страхових резервів, а також управління ними.

Надзвичайно важливо додержувати принципу диверсифікації при розміщенні страхових резервів. Тепер страховики мають право розміщувати свої кошти на депозитних рахунках у банках, у цінних паперах та нерухомості. Проте можливості маневрування розміщенням коштів з метою підвищення ступеня їх ліквідності й отримання інвестиційних доходів ще дуже обмежені.

21.2.3. ПЕНСІЙНІ ФОНДИ

Пенсійні фонди відносяться до числа провідних інституцій посередників. Акумуляуючи значні кошти у формі пенсійних внесків, названі структури розміщують їх на фінансових ринках.

Інвестиційна активність особливо стосується недержавних пенсійних фондів (НПФ). Формування пенсійних активів НПФ здійснює за рахунок активів в грошових коштах, цінних паперах та інших активах, не заборонених законодавством, відповідно до затвердженої інвестиційної декларації, яка визначає інвестиційну політику фонду.

В інвестиційній декларації відображається склад активів пенсійного фонду, основні напрями інвестування пенсійних активів та обмеження інвестиційної діяльності з пенсійними активами, встановлені в межах загальних вимог та обмежень інвестиційної діяльності.

Інвестиційна декларація – це документ, який визначає інвестиційну політику недержавного пенсійного фонду, основні напрями інвестування та обмеження інвестиційної діяльності з пенсійними активами, установлені в межах загальних вимог та обмежень інвестиційної діяльності, визначених Законом України «Про недержавне пенсійне забезпечення».

21.2.4. КРЕДИТНІ СПІЛКИ

Кредитні спілки — це небанківські фінансово-кредитні заклади, суспільні організації, що залучають грошові заощадження своїх членів для взаємного кредитування.

Кредитна спілка – це неприбуткова організація, заснована фізичними особами, професійними спілками, їх об'єднаннями на кооперативних засадах з метою задоволення потреб її членів у взаємному кредитуванні та наданні фінансових послуг за рахунок об'єднаних грошових внесків членів кредитної спілки.

Діяльність кредитних спілок в Україні регламентує *Закон України «Кредитні спілки»* від 20.12.2001 № 2908-III (редакція від 06.12.2012).

Спілки мають право кредитувати тільки фізичних осіб. Більшість

спеціалізується на дрібному «споживчому» кредитуванні під придбання побутових приладів, техніки, будівництво, ремонт квартири, машини, навчання тощо. Однак найбільш популярна сьогодні послуга кредитної спілки — це кредитування розстрочки при придбанні товарів народного споживання.

Капітал кредитної спілки складається з пайового, резервного та додаткового капіталів, а також залишку нерозподіленого доходу спілки і **не може бути меншим 10 відсотків від суми її загальних зобов'язань.**

Кредитна спілка відповідно до свого статуту:

- приймає вступні та обов'язкові пайові та інші внески від членів спілки;

- надає кредити своїм членам на умовах їх платності, строковості та забезпеченості в готівковій та безготівковій формі. Отримувати кредити від імені членів кредитної спілки можуть також фермерські господарства та приватні підприємства, які знаходяться у їх власності. Розмір кредиту, наданого одному члену кредитної спілки, **не може перевищувати 20 відсотків від капіталу кредитної спілки;**

- залучає на договірних умовах внески (вклади) своїх членів на депозитні рахунки як у готівковій, так і в безготівковій формі. Зобов'язання кредитної спілки перед одним своїм членом **не можуть бути більше 10 відсотків від загальних зобов'язань кредитної спілки;**

- виступає поручителем виконання членом спілки зобов'язань перед третіми особами та ін.

- спілки видають своїм членам позички під невисокий відсоток (3–8% за місяць), які використовуються ними на споживчі та інвестиційні цілі.

21.3. ЛІЗИНГОВІ КОМПАНІЇ.

Лізингові компанії здійснюють довгострокову оренду обладнання. Ці компанії купують у виробників (власників) майно (обладнання, транспортні засоби, будівлі і споруди), як правило, з використанням кредиту банку, і

надають його інвесторам у довгострокову оренду також на умовах кредиту. За умовами лізингової угоди орендар може викупити це майно за залишковою вартістю.

Об'єктом лізингу може бути рухоме і нерухоме майно, яке відноситься до основних засобів згідно з законодавством України, у т.ч. машини, обладнання, транспортні засоби, системи телекомунікацій тощо.

Існує два види лізингу: фінансовий та оперативний. Оперативний лізинг зводиться, фактично, до простої оренди майна, а фінансовий є новою формою, яка дозволяє створити ефективні фінансові схеми. Законодавством визначено, що фінансовий лізинг є довгостроковою орендою з наступним переходом права власності до лізингоодержувача після закінчення строку дії договору.

Згідно з пп. 14.1.97 Податкового кодексу орендна операція — це господарська операція (крім операцій з фрахтування (чартеру) морських суден та інших транспортних засобів) фізичної чи юридичної особи (орендодавця), що передбачає надання основних фондів у користування іншим фізичним чи юридичним особам (орендарям) за плату та на визначений строк.

Оперативний лізинг (оренда) — господарська операція фізичної або юридичної особи, що передбачає передачу орендарю основного фонду, придбаного або виготовленого орендодавцем, на умовах інших, ніж ті, що передбачаються фінансовим лізингом (орендою).

Фінансовим лізингом (орендою) є операція, що здійснюється фізичною або юридичною особою і передбачає передачу орендарю майна, яке є основним засобом згідно з ПКУ і придбане або виготовлене орендодавцем, а також усіх ризиків та винагород, пов'язаних з правом користування та володіння об'єктом лізингу. Лізинг (оренда) вважається фінансовим, якщо орендний (лізинговий) договір містить одну з таких умов:

– об'єкт лізингу передається на строк, протягом якого амортизується не менш як 75% від його первісної вартості, а орендар зобов'язаний придбати

об'єкт лізингу у власність протягом строку дії лізингового договору або в момент його закінчення за ціною, визначеною в такому лізинговому договорі. Під терміном «строк фінансового лізингу» слід розуміти передбачений лізинговим договором стрік, який розпочинається з дати передання ризиків, пов'язаних із зберіганням або використанням майна, чи права на отримання будь-яких вигод чи винагород, пов'язаних з його використанням, або будь-яких інших прав, що слідують з прав на володіння, користування або розпоряджання таким майном, лізингоотримувачу (орендарю) та закінчується строком закінчення дії лізингового договору, включаючи будь-який період, протягом якого лізингоотримувач має право прийняти одноосібне рішення про продовження строку лізингу згідно з умовами договору;

– балансова (залишкова) вартість об'єкта лізингу на момент закінчення дії лізингового договору, передбаченого таким договором, становить не більше ніж 25% від первісної вартості ціни такого об'єкта лізингу, що діє на початок строку дії лізингового договору;

– сума лізингових (орендних) платежів з початку строку оренди дорівнює первісній вартості об'єкта лізингу або перевищує її;

– майно, що передається у фінансовий лізинг, виготовлено за замовленням лізингоотримувача (орендаря) і після закінчення дії лізингового договору не може бути використаним іншими особами, крім лізингоотримувача (орендаря), виходячи з його технологічних та якісних характеристик.

Законодавство України передбачає у процесі реформування економіки створення різних виробничо-господарських угруповань у вигляді холдингових компаній, промислово-фінансових груп, концернів тощо.

Створюють такі угруповання (альянси) з різними цілями, але найчастіше з метою поєднання своїх капіталів для спільної інвестиційної діяльності.

21.4. ОРГАНІЗАЦІЙНІ ФОРМИ ІНТЕГРАЦІЇ КОМПАНІЙ.

21.4.1. ХОЛДИНГОВІ КОМПАНІЇ

Холдингова компанія — це господарюючий суб'єкт, який володіє контрольними пакетами акцій інших (одного або більше) господарюючих суб'єктів.

Відповідно до Закону України «Про холдингові компанії в Україні» від 15.03.2006 № 3528-IV (редакція від 08.04.2012 р.):

державна холдингова компанія - холдингова компанія, утворена у формі акціонерного товариства, не менш як 100 відсотків акцій якого належить державі;

державна керуюча холдингова компанія - державна холдингова компанія, корпоративним підприємством якої може бути інша державна холдингова компанія чи господарське товариство, холдинговий корпоративний пакет акцій (часток, паїв) якого належить державі;

корпоративне підприємство — господарське товариство, холдинговим корпоративним пакетом акцій (часток, паїв) якого володіє, користується та розпоряджається холдингова компанія;

холдингова компанія - акціонерне товариство, яке володіє, користується та розпоряджається холдинговими корпоративними пакетами акцій;

холдинговий корпоративний пакет акцій (часток, паїв) - пакет акцій (часток, паїв) корпоративного підприємства, холдингової компанії, який перевищує 50 відсотків чи становить величину, яка забезпечує право вирішального впливу на господарську діяльність корпоративного підприємства, холдингової компанії.

У світовій практиці існує два види холдингів: *чистий холдинг*, коли головна компанія виконує тільки функції управління і контролю за діяльністю дочірніх фірм, і *змішаний холдинг*, за яким головна компанія, крім функцій управління і контролю, займається також спільно з дочірньою

компанією підприємницькою діяльністю.

21.4.2. КОНЦЕРН

Концерн - це форма об'єднання (як правило, багатогалузевого) самостійних підприємств, пов'язаних за допомогою системи участі в капіталі, фінансових зв'язків, договорів про спільність інтересів, особистих уній, патентно-ліцензійних угод, тісного виробничого співробітництва.

Основні особливості концернів :

- це одна із жорстких форм інтеграції компаній;
- концерн зазвичай є об'єднанням виробничого характеру;
- компанії, що входять до концерну, номінально залишаються самостійними юридичними особами у формі акціонерних чи інших господарських товариств або товариств, а фактично підпорядковані єдиному господарському керівнику;
- в рамках концерну централізовано фінансово-економічне управління, проведення науково-технічної політики, ціноутворення, використання виробничих потужностей, кадрова політика;
- головна компанія концерну, як правило, утворюється у формі холдингової компанії (переважно як змішаний холдинг) або на основі взаємодії асоційованих товариств;
- діяльність концерну орієнтована в основному на виробництво, тому в якості материнської (головної) виступає частіше за все виробника;
- компанія, яка є власником контрольних пакетів акцій дочірніх підприємств;
- в рамках даної форми повністю контролюється діяльність компаній, які її утворюють.

Залежно від характеру інтеграційних зв'язків між компаніями розрізняють наступні види концернів:

Вертикальний концерн - концерн, що поєднує компанії різних видів економічної діяльності, пов'язаних послідовністю технологічного процесу

виробництва готового продукту (наприклад, гірничодобувні, металургійні та машинобудівні).

Горизонтальний концерн - концерн, який об'єднує компанії одного виду економічної діяльності, що виробляють один і той же виріб або здійснюють одні й ті ж стадії виробництва.

З точки зору системи участі в капіталі можна виділити два види концернів:

концерн підпорядкування - концерн, організований у формі материнської і дочірніх компаній. Концерн підпорядкування створюється, як правило, для об'єднання виробництв за технологічним ланцюжком, а концерн координації - з метою інтеграції таких видів діяльності як проведення єдиної фінансової або науково-технічної політики, узгодженого виробничого розвитку компаній, кадрової політики і т.п.;

концерн координації - концерн, що складається з сестринських товариств, тобто створений таким чином, що окремі компанії, що входять до нього, проводять взаємний обмін акціями. Тим самим, всі члени концерну чинять взаємний вплив на здійснювану концерном політику, який в той же час залишається під єдиним керівництвом. Концерн координації, включаючи часом слабо пов'язані технологічно підприємства, за своєю суттю стає близький такій формі інтеграції компаній як конгломерат.

Концерни, що мають іноземні дочірні відділення, що представляють собою міжнародні концерни. Причому капіталовкладення міжнародних концернів можуть бути як транснаціональними, так і трансконтинентальними.

21.4.3. КОНГЛОМЕРАТ

Конгломерат - організаційна форма інтеграції компаній, яка об'єднує під єдиним фінансовим контролем цілу мережу різнорідних підприємств, яка виникає в результаті злиття різних фірм незалежно від їх горизонтальної та вертикальної інтеграції, без будь-якої виробничої спільності.

До особливостей конгломератів можна віднести:

– інтеграція в рамках даної організаційної форми підприємств різних видів економічної діяльності без наявності виробничої спільності. Об'єднані компанії не мають ні технологічної, ні цільової єдності з основною сферою діяльності фірми-інтегратора. Профільне виробництво в об'єднаннях конгломератного типу приймає розмиті риси або зникає зовсім;

– об'єднуючі компанії, як правило, зберігають юридичну і виробничо-господарську самостійність, але виявляються повністю фінансово залежними від головної компанії;

– конгломератам властива значна децентралізація управління. Їх відділення користуються істотно більшою свободою і автономією у всіх аспектах своєї діяльності в порівнянні з аналогічними структурними підрозділами традиційних диверсифікованих концернів;

– як основні важелі управління конгломератами виступають фінансово-економічні методи, непряме регулювання діяльності підрозділів з боку холдингової компанії, що стоїть на чолі конгломерату;

– як правило, у структурі конгломерату формується особливе фінансове ядро, куди, крім холдингу (чистого холдингу) входять великі фінансові та інвестиційні компанії.

Основними способами утворення конгломератів є злиття та поглинання фірм різної виробничої і комерційної орієнтації.

21.4.4. КОНСОРЦІУМ

Консорціум - тимчасовий союз господарсько незалежних фірм, метою якого можуть бути різні види їх скоординованої підприємницької діяльності, частіше для спільної боротьби за отримання замовлень та їх спільного виконання.

Особливості консорціумів:

– створення консорціуму оформляється угодою;

– консорціум може створюватися зі статусом юридичної особи або без нього. Організаційно-правовою формою консорціуму у формі юридичної особи може бути акціонерне або інші господарські товариства;

– як правило, в рамках консорціуму учасниками не формується ніяких організаційних структур, за винятком невеликого апарату (наприклад, ради директорів консорціуму);

– компанії, що входять у консорціум, повністю зберігають свою економічну та юридичну самостійність, за винятком тієї частини діяльності, яка пов'язана з досягненням цілей консорціуму;

– часто консорціуми є неприбутковими організаціями;

– метою створення консорціумів є об'єднання зусиль для реалізації конкретного проекту, зазвичай у сфері своєї основної діяльності, здійснюваних науко- і капіталомістких проектів, у тому числі міжнародних, або спільне проведення великих фінансових операцій з розміщення позик, акцій;

– компанії можуть одночасно входити до складу декількох консорціумів, тому що можуть брати участь у здійсненні кількох проектів.

Незважаючи на те, що учасники консорціуму не втрачають своєї юридичної та господарської самостійності, ця форма інтеграції компаній володіє практично всіма перевагами компанії з юридичною відповідальністю. Вона здатна ефективно працювати в ринковому середовищі і залучати значні обсяги інвестицій для реалізації капіталомістких проектів.

Як правило, консорціум створюється для високоякісного виконання термінових і дорогих замовлень і проектів, які потребують консолідації зусиль і коштів науково-технічних, виробничих, обслуговуючих та фінансових компаній, здатних спільно вирішити поставлену задачу. Найчастіше консорціуми створюються для спільної розробки родовищ.

Консорціуми також можуть організовуватися кількома банками, виробничими компаніями, науковими центрами, державними структурами. Вони створюються для підвищення технічної та комерційної конкурентоспроможності його учасників.

Консорціуми можуть бути закритими і відкритими. У закритому консорціумі компанія-замовник укладає контракт з кожним учасником у

окремо. При утворенні відкритого консорціуму всі його учасники підпорядковуються у частині, що стосується цілей консорціуму, загальному лідеру і несуть солідарну відповідальність за зобов'язаннями консорціуму в межах своїх часток участі.

Лідер консорціуму координує спільну діяльність учасників і отримує за це відрахування від інших членів. Замовник укладає контракт тільки з лідером, який має відповідати перед замовником за весь проект одноосібно. Таким чином, лідер представляє інтереси консорціуму перед замовником і третіми особами, але діє в межах повноважень, отриманих від інших членів консорціуму. Відповідальність же за договірними зобов'язаннями несуть члени консорціуму в розмірі їх часток в загальному обсязі поставок та послуг. У рамках консорціуму можливі різні варіанти відповідальності, наприклад, часткова, солідарна.

Кожен член консорціуму забезпечує фінансування своєї частки робіт та приймає на себе комерційні та технічні ризики, пов'язані з виконанням своєї частини зобов'язань.

У світовій практиці найбільш часто зустрічаються наступні види консорціумів, більшість з яких можна віднести до *консорціумів фінансового типу*:

Банківський консорціум - група банків, тимчасово організована одним з найбільших банків - головою консорціуму для спільного проведення кредитних, гарантійних або інших банківських операцій, розширення сфери діяльності або виходу на нові ринки.

Консорціум-гарант - банківська група на чолі з певним банком-лідером, що гарантує отриманий кредит.

Гарантійний консорціум - угода між декількома компаніями різних видів діяльності, що розподіляє взятий ними на себе ризик і забезпечує його відшкодування.

Підписний консорціум - консорціум, який гарантує реалізацію позики або розміщення нових цінних паперів.

Фінансовий консорціум - тимчасова угода, союз декількох банків для проведення великих фінансових операцій, наприклад, розміщення позик.

Експортний консорціум - зовнішньоторговельне об'єднання, що створюється у ряді країн для сприяння експортним операціям компаній, що входять у нього.

21.4.5. КАРТЕЛЬ

Картель - об'єднання, як правило, фірм однієї галузі, які вступають між собою в угоду, що стосується різних сторін комерційної діяльності компанії - угода про ціни, про ринки збуту, обсягах виробництва і збуту, асортименті, обмін патентами, умови найму робочої сили і т.д. У першу чергу регулювання підлягає збут продукції.

Угода про утворення картелю не завжди буває оформлено договором у письмовому вигляді. Картельну угоду часто існує негласно, в вигляді секретних статей, що доповнюють будь-який офіційний текст, або в усній формі "джентльменських угод". Фірми, що вступають у картельну угоду, зберігають свою юридичну, фінансову, виробничу і комерційну самостійність.

Для картелю характерна наявність наступних ознак :

- ✓ договірний характер об'єднання;
- ✓ це форма змови групи виробників з метою повного або часткового знищення конкуренції між ними та отримання монопольного прибутку;
- ✓ збереження права власності учасників картелю на свої підприємства і що забезпечується цим господарська, фінансова та юридична самостійність;
- ✓ як правило, об'єднання ряду компаній однієї галузі;
- ✓ спільна діяльність з реалізації продукції, яка може поширюватися в певній мірі і на її виробництво;
- ✓ наявність системи примусу, що включає виявлення порушень і санкції до порушників.

Згідно з антимонопольним законодавством у більшості країн картельні угоди заборонені, виключаючи окремі галузі (насамперед, сільське

господарство), і встановлений дозвільний порядок їх діяльності за наявності особливих умов. Як правило, законодавчо забороняються картелі, пов'язані з фіксуванням цін, розподілом ринку і обмеженням випуску продукції та виробничих потужностей, тобто ті узгоджені заходи, які спрямовані на спотворення або обмеження конкуренції.

У світовій практиці виділяються наступні види картелів:

Грошовий картель - картель, що затверджує уніфіковані ціни поряд з рівними умовами поставок і платежів (горизонтальні зв'язки цін).

Пайовий картель:

* *квотний картель* (картель продукції), що виділяє кожному його учаснику квоту для продажу продукції відповідно до виробничими потужностями. Цілеспрямоване регулювання пропозиції через квоти дозволяє картелів контролювати ціни на ринку товарів;

* *територіальний картель*, що виділяє кожному підприємству території збуту і виключає взаємну конкуренцію.

Закупівельний картель - монопольне угоду кількох підприємств, фірм, корпорацій про закупівлю сировини і товарів певного виду, сорту і т.д. в інтересах усіх учасників картелю з метою збити закупівельні ціни.

Калькуляційний картель - картель, учасники якого домовляються про однакову структуру та зміст розрахунків.

Кондиційний картель - картель, що визначає умови реалізації товару.

Контингентірований картель - картель за встановленням для його учасників відповідних квот (контингентів).

Кризовий картель - картель, який створюється при стійкому спад попиту (кризовий картель структури) або тимчасове скорочення збуту (кризовий картель кон'юнктури) для обмеження конкуренції. В умовах спаду виробництва картелі цього виду здатні планувати власні дії.

Патентний картель - картель, що визначає напрямки спільного використання (або невикористання) якого-небудь технічного винаходу.

Виробничий картель - картель, що встановлює обсяг (квоти) виробництва для кожного учасника.

Регіональний картель - картель, що визначає області збуту.

Ціновий картель - картель, що встановлює для учасників продажні ціни товару.

Більш повна версія картелю включає в себе не тільки встановлення єдиних цін і спільний збут, а й обмеження виробництва шляхом призначення квот на обсяг випуску для окремих виробників і скоординованого регулювання виробничих потужностей (тобто усунення зайвих виробничих потужностей або їх нарощування).

21.4.6. СИНДИКАТ

Синдикат - об'єднання однорідних промислових підприємств, створене з метою збуту продукції через загальну збутову мережу, організовану у формі особливого торговельного товариства або товариства (акціонерного товариства, товариства з обмеженою відповідальністю, тощо), з якою кожен з учасників синдикату укладає однаковий за своїми умовами договір на збут своєї продукції.

Особливостями синдикату як організаційної форми інтеграції компаній є:

- збереження учасниками синдикату юридичної, виробничої, але обмеження комерційної самостійності;
- це різновид картельної угоди. Синдикати дозволяють усунути внутрішню конкуренцію серед його учасників;
- централізація збуту продукції, організація збуту продукції його учасників через єдиний збутовий орган. Операції централізованого збуту продукції учасників синдикату можуть бути також доручені одному з його учасників. Залежно від умов угоди через єдиний збутовий орган може збуватися не вся, а лише певна частина продукції учасників синдикату;

– збереження учасниками синдикату іноді і власної збутової мережі, яка тісно пов'язана з синдикатською збутовою фірмою або суспільством;

– здійснення найчастіше через синдикатську збутову фірму або збутове товариство також і закупівель сировини для учасників синдикату.

Форма синдикату найбільш поширена в галузях з масовою однорідною продукцією: гірничодобувній, металургійній, хімічній.

У сучасних умовах синдикат як форма монополістичних об'єднань одногалузевого профілю втрачає своє значення, поступаючись місцем більш складним і гнучким формам.

21.4.7. ПУЛ

Пул (англ. pool букв. загальний котел) - форма об'єднання компаній, що відрізняється тим, що прибуток усіх учасників пулу надходить до загального фонду (котел) і потім розподіляється між ними згідно заздалегідь встановленої пропорції.

Серед особливостей пулів можна назвати:

– ця організаційна форма інтеграції є однією з форм монополістичних об'єднань компаній, різновидом картелів;

– об'єднання компаній у формі пулів має зазвичай тимчасовий характер;

– в рамках пулу встановлюються правила розподілу загальних витрат і прибутку.

У світовій практиці зустрічаються наступні види пулів:

Біржовий пул - об'єднання фінансових коштів для підвищення або зниження курсу акцій на фондовій біржі і для спекулятивної гри на різниці в курсах.

«Конкретний» пул - об'єднання інвесторів, направляє свої інвестиції на конкретний об'єкт.

Патентний пул - угода більш, ніж двох компаній про взаємне використання патенту. Учасники патентного пулу отримують дохід у розмірі

квоти, яка встановлюється при вступі в пул, від прибутку, який дає використання патенту.

Торговий пул - об'єднання, в якому учасники домовляються про накопичення і затримки на складах якого-небудь товару до моменту, найбільш вигідного для його продажу за підвищеними цінами в результаті штучно створеного дефіциту.

21.4.8. ТРЕСТ

Трест - об'єднання, в якому входять до нього підприємства зливаються в єдиний виробничий комплекс і втрачають свою юридичну, виробничу і комерційну самостійність, а керівництво їх діяльністю здійснюється з єдиного центру. Загальний прибуток тресту розподіляється згідно із спільною участю окремих підприємств.

Особливостями трестів є:

- це найжорсткіша з усіх розглянутих форм інтеграцій компаній;
- при цій формі інтеграції об'єднуються всі сторони господарської діяльності підприємств, а не будь-яка сторона, як у картелі або синдикаті;
- трест відрізняється від інших видів об'єднань порівняно виробничою однорідністю діяльності, що проявляється в спеціалізації на одному чи кількох аналогічних видах продукції;
- в рамках тресту об'єднуються компанії, які втрачають свою юридичну, господарську, виробничу і комерційну самостійність;
- всі об'єднані в трест підприємства підпорядковуються одній головній компанії, що здійснює єдине оперативне керівництво як усім виробничим комплексом, так і пов'язаними з ним обслуговуючими й торговельними підприємствами.

Форма тресту зручна для організації комбінованого виробництва, тобто об'єднання в одній компанії підприємств різних галузей промисловості, що представляють собою або послідовні ступені обробки сировини, або відіграють допоміжну роль одна стосовно іншої. І у випадку міжгалузевих об'єднань трести представляють собою комбінати.

21.4.9. АСОЦІАЦІЯ

Асоціація - добровільне об'єднання юридичних або фізичних осіб для досягнення спільної господарської, наукової, культурної або якої-небудь іншої, як правило, некомерційної цілі.

Серед особливостей асоціацій можна назвати:

- це «м'яка» форма інтеграції компаній;
- асоціація створюється з метою кооперації діяльності рекомендаційного характеру;
- можлива централізація певних функцій, в основному інформаційного характеру;
- члени асоціації (союзу) зберігають свою господарську самостійність і права юридичної особи;
- асоціація не відповідає за зобов'язаннями своїх членів;
- члени асоціації несуть субсидіарну відповідальність за її зобов'язаннями в розмірі та порядку, передбаченими установчими документами асоціації;
- члени асоціації мають право безоплатно користуватися її послугами.

21.4.10. ПРОМИСЛОВО-ФІНАНСОВА ГРУПА (ПФГ).

Промислово-фінансова група (ПФГ) — це об'єднання, до якого можуть входити промислові підприємства, сільськогосподарські підприємства, банки, наукові і проектні установи, інші установи та організації всіх форм власності, що мають на меті одержання прибутку. Вони створюються за рішенням Уряду України на певний термін з метою реалізації державних програм розвитку пріоритетних галузей виробництва і структурної перебудови економіки України, включаючи програми згідно з міждержавними договорами, а також виробництва кінцевої продукції.

Законодавством України центральне місце у складі цих об'єднань відведено підприємству. Саме через це об'єднання отримало назву «промислово-фінансова група». *Головне підприємство* — це підприємство,

що виготовляє кінцеву продукцію ПФГ, здійснює її збут, сплачує податки в Україні та офіційно представляє інтереси ПФГ в Україні та за її межами. *Учасник ПФГ* — це підприємство, банк або інша наукова чи проектна установа, організація, створена згідно з законодавством України, чи іноземна юридична особа, що входить до складу ПФГ, виробляє проміжну продукцію ПФГ або надає банківські та інші послуги учасникам і головному підприємству ПФГ і має на меті одержання прибутку. Головне підприємство та учасники ПФГ зберігають статус юридичних осіб, а також незалежність у виробничій, господарській і фінансовій діяльності.

Чинним законодавством заборонено створювати ПФГ у сфері торгівлі, громадського харчування, побутово-транспортних послуг.

21.5. ФІРМИ-ДЕВЕЛОПЕРИ, ФІРМИ-РІЕЛТЕРИ.

Фірма-девелопер — юридична особа, що приймає на себе функції щодо повної реалізації інвестованого капіталу.

Така фірма зазвичай здійснює пошук найбільш вигідного місця вкладання коштів інвестора, розробку проекту, його фінансування, реалізацію, введення в експлуатацію. Може стати компаньйоном інвестора. Частіше всього за свої послуги девелопер одержує 5 – 10% загальної суми інвестицій. Як правило, в угоді з девелопером передбачаються умови, згідно з якими інвестор може відмовитися від проекту, а фірма-девелопер стає його власником і компенсує інвестору збитки і втрачений прибуток.

Окремі функції з реалізації проекту в цілому або окремого його етапу може брати на себе прожект-менеджер (управляючий проектом). Інколи для інвестора з економічної точки зору доцільно відмовитися від будівельно-монтажних робіт і придбати вже готові будівлі, споруди або незавершений об'єкт. Ці послуги для інвестора виконують фірми-ріелтери.

Фірми-ріелтери — це фірми-посередники з торгівлі нерухомістю. Ріелтери працюють на комісійних засадах за угодами з продавцями нерухомості. Розмір комісії звичайно коливається від 3% до 10%, залежно від

вартості об'єкта, кон'юнктури ринку нерухомості і строків реалізації об'єкта.

22. ПОНЯТТЯ ТА ПОРЯДОК ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПОРТФЕЛЯ, ЙОГО ТИПИ.

Портфель цінних паперів — це сукупність зібраних воедино різних фінансових цінностей, які служать інструментом для досягнення конкретної мети інвестора. У портфель можуть входити цінні папери одного типу (акції) або різні інвестиційні цінності (акції, облігації, депозитні сертифікати тощо).

Порівняно з портфелем реальних інвестиційних проектів портфель цінних паперів має ряд позитивних моментів, а саме: можливість формування портфелю з великої кількості фінансових інструментів; більш висока ліквідність; більша можливість бути керованим. Разом із тим недоліками є: високий рівень ризику, бо існує не лише ризик на доход, але й ризик на весь інвестований капітал; відсутність можливості впливати на рівень доходності; низька інфляційна захищеність; обмежені можливості вибору окремих фінансових інструментів.

У зв'язку з цим, формування портфелю цінних паперів для більшості не інституціональних інвесторів є доцільним лише в тому випадку, якщо нема достатньо ефективних проектів реального інвестування або інвестиційний клімат не сприяє їх ефективній реалізації. Що стосується інституціональних інвесторів, зокрема, інститутів спільного інвестування та банків, то для них формування ефективного та збалансованого портфелю має велике значення.

Процес формування портфелю цінних паперів здійснюється після того як конкретизовано цілі формування інвестиційної стратегії, визначені пріоритети формування інвестиційного портфелю та оптимізували пропорції інвестиційних ресурсів у розрізі окремих видів портфелів.

Основними етапами формування портфелю цінних паперів є:

- 1) вибір оптимального типу портфеля;
- 2) оцінка прийнятності співвідношення ризику та доходності;
- 3) визначення початкового складу портфеля

4) вибір схеми управління портфелем.

При формуванні портфелю цінних паперів важливе значення має:

- по-перше, **тип портфелю**. Наприклад, при формуванні **агресивного** (ризикованого) портфелю, який націлений переважно на отримання доходу від приросту курсової вартості цінних паперів (в основному акцій), у інвестора ступінь ризику найбільша. Отже, такий інвестор прагне отримати найбільшу доходність у найризикованіші фінансові активи. При формуванні **поміркованого (ринкового)** портфелю дохід у інвестора буде складатися з приросту курсової вартості, відсотків за державними цінними паперами, а також з дивідендних виплат. **Консервативний** портфель формується переважно з державних облігацій. Інвестор, який формує такий портфель зацікавлений в отриманні стабільного доходу протягом тривалого часу, який компенсується високою надійністю.

- по-друге, **диверсифікація фондових інструментів**. Така диверсифікація може носити галузевий чи регіональний характер, а також проводиться за різними емітентами однієї галузі.

- по-третє, **необхідність забезпечення високої ліквідності портфеля**. Така необхідність виникає у випадку, коли інвестор формує портфель цінних паперів із метою захисту інвестиційних ресурсів від інфляції та наступного їх реінвестування в реальні інвестиційні проекти.

- по-четверте, **необхідність забезпечення участі в керуванні акціонерними підприємствами**. Така необхідність виникає лише в тому випадку, якщо основною метою інвестора є формування пакету акцій, які дадуть можливість йому керувати підприємством, по-п'яте, **рівень оподаткування доходу за окремими фінансовими інструментами**. На відміну від акцій, за якими ставки оподаткування доходу є незмінними, по облігаціям, зокрема, державним, можуть встановлюватися певні податкові пільги. Наявність таких податкових пільг може бути достатнім додатковим стимулом для включення окремих інструментів цього виду у склад портфелю, що формується.

23. ОЦІНКА ВАРТОСТІ ГРОШЕЙ В ЧАСІ: ПОЧАТКОВА, ТЕПЕРІШНЯ, МАЙБУТНЯ ВАРТІСТЬ.

Процес збільшення суми грошей через приєднання відсотків до початкової суми капіталу називається нарощенням, нагромадженням, капіталізацією вартості капіталу

Отже будь-який капітал, іншими словами, гроші, які ми інвестуємо чи беремо в кредит, мають різні види вартості

Вартості грошей:

- Початкова вартість - це вартість грошей на даний момент часу
- Майбутня (нарощена) вартість - вартість вкладених у справу грошей через визначений час із врахуванням певної ставки відсотка
- Теперішня вартість - вартість на сьогоднішній день майбутніх доходів з поправкою на ризик

Основні причини, чому гроші втрачають вартість

1. Інфляція
2. Ризик
3. Схильність до ліквідності

Інфляція — загальне підвищення цін.

Ліквідність — показник того, як легко можна реалізувати активи, щоб одержати гроші.

Ризик — непевність у майбутньому.

24. АНТСИПАТИВНИЙ І ДЕКУРСИВНИЙ МЕТОДИ НАРАХУВАННЯ ВІДСОТКІВ: СТАВКА ВІДСОТКІВ І ОБЛІКОВА СТАВКА.

Відсоткова ставка – це відношення суми відсоткових грошей (I), сплачених за певний період часу до початково вкладеного капіталу (PV)

Відсоткова ставка відображає норму прибутку від операції інвестування чи позики, виражену у відсотках або коефіцієнтах:

$$r = \frac{I}{PV} \quad (2)$$

Розрізняють такі основні два види відсоткових ставок:

1. **Ставка відсотків (r)** – це ставка, яка використовується при нарахуванні грошей від початкової суми капіталу (або теперішньої вартості):

$$r = \frac{I}{PV} = \frac{FV - PV}{PV} \quad (3)$$

Відсоткові гроші за ставкою відсотків нараховуються, як правило, в кінці кожного проміжку нарахування і їх величина визначається, виходячи із суми початково вкладеного капіталу. Такий метод нарахування відсотків називається **декурсивним**. Прикладом застосування на практиці ставки відсотків є нарахування відсотків на депозитних рахунках клієнтів банку.

2. **Облікова ставка відсотків (d)** – це ставка, яка використовується при нарахуванні та забиранні відсотків наперед (перед початком терміну користування грошима).

Відсотки за обліковою ставкою нараховуються на початку кожного проміжку нарахування і їх сума визначається, виходячи із нарощеної вартості:

$$d = \frac{I}{FV} = \frac{FV - PV}{FV} \quad (4)$$

Метод нарахування відсотків за обліковою ставкою називається **антисипативним (авансовим)**. Використання авансових відсотків відбувається в основному при високій інфляції.

25. ПРОСТІ І СКЛАДНІ ВІДСОТКИ.

Прості відсотки – це відсотки, нарахування яких проводиться від однієї суми протягом всього періоду нарахування. Відсоткова ставка, яка при цьому використовується називається простою відсотковою ставкою

Нехай відсотки нараховуються від суми (**PV**) за ставкою (**r**) один раз

наприкінці року. Тоді за кожен рік сума капіталу зростатиме на величину $(PV*r)$ – суму відсоткових грошей за один період нарахування. Наприкінці першого року користування грошима сума становитиме $(PV_0+ PV_0*r)$ і т.д. Через n років нарощена вартість дорівнюватиме $PV_0+ PV_0*r*n$, тобто:

$$FV=PV(1+n*r) \quad (5)$$

Вираз $(1+n*r)$ – фактор майбутньої вартості для простих відсотків, який показує, наскільки нарощена вартість більша за початкову.

Складні відсотки – це відсотки, база нарахувань яких змінюється через певні проміжки нарахування. Тобто, якщо у кінці кожного інвестиційного періоду до основної суми грошей додаються нараховані проценти і отримана сума грошей є вихідною для нарахування відсотків у наступному періоді, то нараховані вкінці терміну відсотки є складними:

$$FV=PV(1+r)^n \quad (6)$$

26. ТОЧНІ, КОМЕРЦІЙНІ І ЗВИЧАЙНІ ВІДСОТКИ.

На практиці при короткострокових вкладеннях зазвичай використовуються прості відсотки.

Відсоткова ставка, як правило, встановлюється на рік. Якщо тривалість фінансового вкладення менша року, то необхідно визначити, яка частина відсотків має бути сплачена. Введемо нові позначення: g - кількість днів інвестування; K - кількість днів у році. Тоді термін користування грошима в роках n можна виразити дробом:

$$n = \frac{g}{K} \quad (7)$$

Величини g і K можуть набувати різних числових значень, у зв'язку з цим розрізняють три види простих відсотків:

1. **Звичайні відсотки** – якщо кількість днів вкладання коштів наближена, $K=360$ днів.(німецька методика нарахування відсотків використовується при депозитах)

2. **Комерційні відсотки** – якщо кількість днів вкладення точна, $K=360$ днів(банківський, або французький метод використовується при обліку векселів)

3. **Точні відсотки** – якщо кількість днів інвестування точна, $K=365(366)$ (англійський метод нарахування % використовується при зовнішньоекономічних розрахунках).

27. МАТЕМАТИЧНЕ І БАНКІВСЬКЕ ДИСКОНТУВАННЯ.

Дисконтуючи грошову суму, яка буде отримана у майбутньому дізнаються, скільки ця сума вартує сьогодні. Розрізняють **два види дисконтування**: банківське і математичне. Вид дисконтування залежить від відсоткової ставки, яка при цьому використовується

Математичне дисконтування – це визначення теперішньої вартості капіталу, коли відомі нарощена сума капіталу, термін користування грошима, ставка відсотків:

За складними відсотками:

$$PV = \frac{FV}{(1+r)^n} \quad (8)$$

За простими відсотками :

$$PV = \frac{FV}{1+r*n} \quad (9)$$

Банківське дисконтування – це визначення теперішньої вартості капіталу, коли відомі нарощена сума, термін користування грошима, облікова ставка відсотків:

За складними відсотками:

$$PV = FV(1-d)^n \quad (10)$$

За простими відсотками :

$$PV = FV (1 - d * n) \quad (11)$$

28. ПОКАЗНИКИ ВИМІРУ ІНФЛЯЦІЇ, ЇХ СУТЬ І ВИЗНАЧЕННЯ.

Для виміру інфляції показником, що найбільш широко застосовується, є індекс споживчих цін (ІСЦ), який розраховується як вартість фіксованого кошика товарів і послуг у відсотках до вартості аналогічного кошика в базовому періоді.

Індекс споживчих цін вимірює приріст цін тільки на товари, які споживаються домашніми господарствами. Показник, який вимірює приріст цін на всі товари, що виробляються в країні - як споживчі, так і виробничого призначення, називається дефлятором валового внутрішнього продукту. Дефлятор ВВП розраховується як відношення номінального (виміряного в діючих цінах) валового внутрішнього продукту до реального - розрахованого по цінах базового періоду:

$$\text{Дефлятор ВВП} = \sum \frac{P_i * X_i}{P_0 * X_i} \quad (12)$$

де X_i - обсяг виробництва продукції i -го виду в поточному році.

Індекс споживчих цін по методу розрахунку є індексом Ласпейреса: обсяги X_i ; товарів в кошику незмінні і відносяться до базового періоду. Дефлятор ВВП - це індекс Пааше: в якості обсягів, по яких розраховується індекс, беруться обсяги поточного періоду.

Інфляція характеризується двома параметрами:

- τ - темп інфляції (у відсотках чи частках одиниць) - це процентне збільшення деякої усередненої ціни (наприклад, ціни споживчого кошика);

- I - індекс інфляції: $I = 1 + \tau$.

Часто і темп, і індекс інфляції прив'язуються до конкретного проміжку часу. Так що:

$$I = \frac{\sum P_i * x_i}{\sum P_{i_0} * x_i} \quad (13)$$

де, x_i – обсяг i -го ресурсу;

P_{i_0} - ціна одиниці i -го ресурсу на початку періоду;

P_i – ціна одиниці i -го ресурсу на кінець періоду.

Оскільки цінність грошей у реальному вираженні може знижуватися протягом часу через інфляцію, у інвестиційному аналізі використовують такі дві ставки:

Реальна процентна ставка – ставка доходу на капітал без урахування інфляції. У разі використання реальної ставки процента необхідно проводити розрахунок грошових потоків у постійних цінах, тобто нейтралізувати вплив інфляції.

Номінальна (теперішня) процентна ставка – ставка доходу з позицій інвестора на приватному ринку, яка включає інфляцію і тому визначається підсумовуванням реальної ставки процента та величини темпу інфляції.

Інфляційна премія – додатковий дохід, що виплачується інвестору з метою відшкодування його втрат від знецінювання грошей внаслідок впливу інфляції.

29. ФОРМУВАННЯ РЕАЛЬНОЇ СТАВКИ ВІДСОТКА З ВРАХУВАННЯМ ІНФЛЯЦІЇ.

Проаналізуємо вплив темпу інфляції на ставку доходності з допомогою наступного простого прикладу. Нехай інвестор вкладає 1000 грн. в деякий фінансовий інструмент, який приносить йому дохідність при ставці $r_p = 20\%$ річних і це є реальна дохідність, тобто дохідність з припущенням, що ціни не міняються і темп інфляції дорівнює 0. в такому випадку інвестор через рік повинен отримати:

$$FV=1000*(1+0.20)=1200 \text{ грн.}$$

Якщо темп інфляції протягом року складає 30%, то нарощена сума грошей коректується з урахуванням інфляції так:

$$FV=1200*(1+0,30)=1560 \text{ грн.}$$

Отже, ми маємо наступне нарощення інвестованої суми 1000 грн.:

$$FV=1000*(1+0,20+0,30+0,20*0,30)=1560 \text{ грн.}$$

чи, в загальному випадку,

$$FV=PV(1+r_p+\tau+r_p*\tau)=PV(1+r_p)(1+\tau)$$

Економічний зміст такого перерахунку: коректуванню на інфляцію підлягає не тільки основна сума коштів, але і процентний дохід інвестора і т.д.:

$$FV=PV(1+\tau)+PV*r_p(1+\tau)$$

В кінцевому варіанті для **норми доходності** використовується наступна формула:

$$r = r_p + \underbrace{\tau + r_p * \tau}_{IP} = r_p + IP, \quad (14)$$

де IP – інфляційна премія.

Приклад. Інвестору обіцяно 40% доходності на 1000 грн., які він інвестує. При цьому очікуваний темп інфляції складає 20%. Визначити рівень реальної доходності цієї інвестиції.

Використовуючи вищезазначену формулу, отримаємо:

$$\begin{aligned} 0,40 &= r_p + 0,20 + r_p * 0,20 \\ r - \tau &= r_p + (1+\tau) \\ r_p &= \frac{r - \tau}{1 + \tau} = \frac{0,40 - 0,20}{1,20} = 16,67\%. \end{aligned}$$

30. ІНФЛЯЦІЯ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА РЕЗУЛЬТАТИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: НОМІНАЛЬНА І РЕАЛЬНА ВАРТІСТЬ.

У зв'язку з інфляцією вводяться два поняття:

1. *Номінальна вартість грошей (FV_n)* – сума грошової маси, яку інвестор отримає в майбутньому через певний період при умові, що норма доходності за контрактом складатиме r .

$$FV = PV(1+r)^n.$$

2. *Реальна вартість грошей (FV_p)* – величина грошової маси, яка була б отримана інвестором за умови, що ціни не змінюються, і темп інфляції дорівнює нулю. Для розрахунку реальної вартості грошей здійснюється наступне коректування:

$$FV_p = PV (1+r_p) \Rightarrow (1+r) \Rightarrow (1+r_p)(1+\tau) \Rightarrow (1+r_p) = \frac{1+r}{1+\tau}.$$

В результаті, в кінцевому підсумку отримаємо:

$$FV_p = PV \frac{(1+r)^n}{(1+\tau)^n}. \quad (15)$$

Приклад. Інвестору запропоновано вкласти 200000 грн. на два роки при нормі доходності 40%, очікуваний темп інфляції складає 30%. Якою є оцінка реальної вартості очікуваного доходу інвестора?

$$FV_p = PV \frac{(1+r)^n}{(1+\tau)^n} = 200000 \frac{(1+0.40)^2}{(1+0.30)^2} = 231952,66.$$

Таким чином, доход складає 31952,66 грн.

Нехай незважаючи на очікування річний темп інфляції склав 45%. Тоді, реальна сума грошей інвестора буде дорівнювати

$$FV_p = 200000 \frac{(1 + 0.40)^2}{(1 + 0.45)^2} = 186444,7.$$

Таким чином, інвестор отримає збитки в розмірі 13556 грн.

Звідси можна зробити висновок, що інфляція “з’їла” не тільки доход, але й основну суму.

Загалом можливі три варіанти:

1) $r > \tau$ (тобто норма доходності є більшою від темпу інфляції) – звичайний шлях інвестування грошей, гроші приносять доход, незважаючи на інфляцію.

2) $r = \tau$ - інфляція з’їдає тільки доход; безглуздим є інвестування, краще вкласти гроші в реальні активи, які зберігають свою вартість.

3) $r < \tau$ - інфляція “з’їдає” і доход, і основний капітал, тому необхідно вкладати гроші в нерухомість.

31. ПОНЯТТЯ РИНКУ ЦІННИХ ПАПЕРІВ, ЙОГО СКЛАДОВІ.

Ринок цінних паперів — це складова ринку будь-якої країни. Основа ринку цінних паперів — це товарний ринок, гроші і грошовий капітал. Перший є надбудовою над другим, похідним від них.

За регіональною ознакою ринки цінних паперів можуть бути національні та міжнародні. У випадку України **національним ринком** цінних паперів вважається первинний і вторинний ринок, на якому укладаються угоди купівлі-продажу цінних паперів українських емітентів. **Міжнародним ринком**, як правило, називаються ринки країн, на яких знаходяться в обігу цінні папери, випущені іноземними емітентами.

Первинний ринок цінних паперів — це ринок, що обслуговує випуск (емісію) і первинне розміщення цінних паперів. На такому ринку учасниками завжди виступають емітенти та інвестори. Ринкова взаємодія між ними може бути безпосередньою або може здійснюватися через брокерів і дилерів. Первинні ринки є тимчасовими ринками і, в більшості випадків, не біржовими ринками. Доходи від продажу належать емітенту.

Вторинний ринок є ринком, де відбувається купівля-продаж раніше випущених цінних паперів. Дохід від продажу цінних паперів на цьому ринку належить не емітенту, як це має місце на первинному ринку, а власникам (інвесторам або дилерам), які виступають на вторинному ринку у ролі продавців.

До вторинного ринку належать біржовий та позабіржовий ринки цінних паперів, або по іншому організований і неорганізований.

Біржовий ринок — це торгівля цінними паперами, що здійснюється на фондовій біржі. Сутність та принципи функціонування фондової біржі буде розглянуто нижче.

Позабіржовий ринок — це сфера обігу цінних паперів, не допущених до котирування на фондовій біржі. На цьому ринку розміщуються також нові випуски цінних паперів. Він організований дилерами, які можуть бути або не бути членами фондової біржі.

На ринку цінних паперів інвесторів поділяють на **індивідуальних та інституційних**.

Рис.3. Учасники ринку цінних паперів та їх склад

32. ВИДИ ФОНДОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ РИНКУ ЦІННИХ ПАПЕРІВ.

Податковий кодекс України визначає *фінансові інвестиції* як господарські операції, що передбачають придбання корпоративних прав, цінних паперів, деривативів та/або інших фінансових інструментів. Фінансові інвестиції поділяються на прямі, портфельні та реінвестиції в фінансові інструменти.

Корпоративні права – право власності на статутний фонд (капітал) юридичної особи або його частку (пай), включаючи права на управління, отримання відповідної частки прибутку такої юридичної особи, а також активів у разі її ліквідації відповідно до чинного законодавства.

Цінні папери – документи встановленої форми з відповідними реквізитами, що посвідчують грошові або інші майнові права, визначають взаємовідносини особи, яка їх розмістила (видала), і власника, та передбачають виконання зобов'язань згідно з проспектом їх емісії (за емісійними цінними паперами), а також можливість передачі прав, що впливають із цих документів, іншим особам.

Дериватив – стандартний документ, що засвідчує право та/або зобов'язання придбати або продати цінні папери, матеріальні або нематеріальні активи, а також кошти на визначених ним умовах у майбутньому. Стандартна (типова) форма деривативів встановлюється законодавством. У цілому даний похідний фінансовий інструмент (похідний цінний папір) являє собою фінансовий контракт, або фінансовий інструмент, цінність якого походить із ціни чогось іншого (основи).

Основою такого фінансового інструменту можуть бути активи (наприклад, сировинні матеріали, акції, житлові застави, нерухоме майно, облігації, позики), індекси (наприклад, відсоткові ставки, валютні курси, фондові індекси, індекси споживацьких цін) або інші (такі як погодні умови). Кредитні похідні фінансові інструменти походять від позик, облігацій чи

інших форм кредитування.

До інших фінансових інструментів, згідно з нормами Закону України «Про цінні папери та фондовий ринок», відносять строкові контракти (ф'ючерси), інструменти грошового обігу, відсоткові строкові контракти (форварди), строкові контракти на обмін (на певну дату в майбутньому) у разі залежності ціни від відсоткової ставки, валютного курсу чи фондового індексу (відсоткові, курсові чи індексні свопи), опціони, що дають право на купівлю або продаж будь-якого із зазначених фінансових інструментів, у тому числі тих, що передбачають грошову форму оплати (курсіві та відсоткові опціони).

Цінні папери за порядком їх розміщення (видачі) поділяються на емісійні та неемісійні.

Емісійні цінні папери – цінні папери, що посвідчують однакові права їх власників у межах одного випуску стосовно особи, яка бере на себе відповідні зобов'язання (емітент).

До емісійних цінних паперів належать:

- акції;
- облігації підприємств;
- облігації місцевих позик;
- державні облігації України;
- іпотечні сертифікати;
- іпотечні облігації;
- сертифікати фондів операцій з нерухомістю (далі - сертифікатів ФОН);
- інвестиційні сертифікати;
- казначейські зобов'язання України.

Цінні папери за формою випуску можуть бути на пред'явника, іменні або ордерні.

Права, посвідчені цінним папером, належать:

пред'явникові цінного паперу (**цінний папір на пред'явника**);

особі, зазначеній у цінному папері (**іменний цінний папір**);

особі, зазначеній у цінному папері, яка може сама здійснити ці права або призначити своїм розпорядженням (наказом) іншу уповноважену особу (**ордерний цінний папір**).

Відповідно до Закону України «Про цінні папери та фондовий ринок» від 23.02.2006 № 3480-IV основними формами цінних паперів є:

Бездокументарна форма цінних, паперів — це здійснений зберігачем обліковий запис, який є підтвердженням права власності на цінний папір.

Документарна форма цінних паперів — паперова форма цінного паперу, що містить реквізити відповідного виду цінного паперу певної емісії, дані про кількість цінних паперів та засвідчує сукупність прав, наданих цими паперами.

Емісійні цінні папери одного випуску можуть існувати лише в одній формі. Неемісійні цінні папери можуть існувати виключно в документарній формі.

В Україні у цивільному обороті можуть бути такі групи цінних паперів:

1) **пайові цінні папери** - цінні папери, які посвідчують участь їх власника у статутному капіталі (крім інвестиційних сертифікатів та сертифікатів ФОН), надають власнику право на участь в управлінні емітентом (крім сертифікатів ФОН) і отримання частини прибутку, зокрема у вигляді дивідендів, та частини майна у разі ліквідації емітента (крім сертифікатів ФОН).

До пайових цінних паперів відносяться:

- а) акції;
- б) інвестиційні сертифікати;
- в) сертифікати ФОН;

2) **боргові цінні папери** - цінні папери, що посвідчують відносини позики і передбачають зобов'язання емітента або особи, яка видала неемісійний цінний папір, сплатити у визначений строк кошти, передати

товари або надати послуги відповідно до зобов'язання.

До боргових цінних паперів відносяться:

- а) облігації підприємств;
- б) державні облігації України;
- в) облігації місцевих позик;
- г) казначейські зобов'язання України;
- г) ощадні (депозитні) сертифікати;
- д) векселі;

3) **іпотечні цінні папери** - цінні папери, випуск яких забезпечено іпотечним покриттям (іпотечним пулом) та які посвідчують право власників на отримання від емітента належних їм коштів.

До іпотечних цінних паперів відносяться:

- а) іпотечні облігації;
- б) іпотечні сертифікати;
- в) заставні;

4) **приватизаційні цінні папери** - цінні папери, які посвідчують право власника на безоплатне одержання у процесі приватизації частки майна державних підприємств, державного житлового фонду, земельного фонду;

5) **похідні цінні папери** - цінні папери, механізм випуску та обігу яких пов'язаний з правом на придбання чи продаж протягом строку, встановленого договором, цінних паперів, інших фінансових та/або товарних ресурсів;

б) **товаророзпорядчі цінні папери** - цінні папери, які надають їхньому держателю право розпоряджатися майном, вказаним у цих документах.

33. БІРЖОВИЙ ІНДЕКС: ПОНЯТТЯ ТА ЙОГО ВИЗНАЧЕННЯ. ІНДЕКСИ ДООУ- ДЖОНСА.

Показник, який відображає середню ціну акції та інших цінних паперів

по певній сукупності компаній називають *біржовим індексом*. Індекс дозволяє інвесторам оцінити який стан фондового ринку в цілому, а також надійність власних активів.

Для аналізу загального руху курсів цінних паперів у динаміці застосовуються фондові індикатори та індекси. *Індикатор* — це середньоарифметичний показник курсів репрезентативної групи акцій на даний момент; *індекс* вимірює поточну динаміку курсів репрезентативної групи акцій порівняно з базовою величиною, що розраховувалася на певний момент у минулому.

Найвідоміший індикатор — це *середня Доу-Джонса для промислових акцій* (Dow Jones Industrial Average, DJIA). Він часто називається промисловим індексом Доу-Джонса. Вперше індекс був розрахований у 1844р. американцем Доу-Джонсом на основі цін акцій 12 компаній. Складається з курсів 30 випусків акцій. Вони відібрані, оскільки високо оцінені ринком і розповсюджені серед широкого кола власників. Ця група складається з першокласних промислових акцій

Три інші середні Доу-Джонса — це індикатори курсів акцій компаній транспорту, електроенергетики та комунального господарства, а також інтегральна середня.

Транспортний індекс Доу-Джонса (Dow Jones Transportation Average, DJTA) — це середній показник, який характеризує рух цін на акції 20 транспортних корпорацій (авіакомпаній, автомобільних і залізничних компаній).

Комунальний індекс Доу-Джонса (Dow Jones Utility Average, DJUA) — середній показник руху курсів акцій 15 корпорацій, що займаються газо- та енергопостачанням.

Dow Jones Composite — це агрегатний показник, який розраховується на основі промислового, транспортного і комунального індексів. Він відомий також під назвою «Індекс — 65».

Індекси Доу Джонса розраховуються так:

$$\text{Індекс Доу Джонса} = \frac{\sum_{i=t}^{n=30} A_i}{K} \quad (16)$$

де K — корегувальний коефіцієнт, який змінюється зі зміною переліку корпорацій або при дробленні акцій. Коригувальний коефіцієнт залишається незмінним, допоки акції не дробляться або одні акції не замінюються на інші. Залежно від виду індексу n може дорівнювати 15; 20; 30 або 65.

34. ХАРАКТЕРИСТИКА АКЦІЙ ЯК ФІНАНСОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ: ОЦІНКА ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ЯКОСТІ ТА РІВНЯ ДОХОДНОСТІ.

Акція – іменний цінний папір, який посвідчує майнові права його власника (акціонера), що стосуються акціонерного товариства, включаючи право на отримання частини прибутку акціонерного товариства у вигляді дивідендів та право на отримання частини майна акціонерного товариства у разі його ліквідації, право на управління акціонерним товариством, а також немайнові права, передбачені Цивільним кодексом України та законом, що регулює питання створення, діяльності та припинення акціонерних товариств, і законодавством про інститути спільного інвестування.

Акції виконують **три головних завдання**: по-перше, вони випускаються під час організації акціонерного товариства, щоб забезпечити йому визначений «стартовий» капітал (перша емісія); по-друге, за допомогою випуску акцій залучаються додаткові ресурси у ході функціонування товариства (друга і наступна емісії); по-третє, вони випускаються для обміну з метою злиття з іншою компанією.

Розрізняють такі види ціни на акцію: номінальну, емісійну, ринкову. При випуску на акції вказується **номінальна вартість**, яка визначається діленням величини статутного капіталу АТ на кількість випущених акцій.

Номінальна ціна акції виставляється як деякий орієнтир цінності паперу, а також розміру дивіденду. Пропорційно номінальній ціні акції встановлюється частка акціонера при ліквідації АТ. **Мінімальна номінальна вартість акції не може бути меншою, ніж одна копійка.**

Ціна, за якою акцію купляє інвестор, називається **ціною придбання**.

Якщо акція купується у емітента, то ціна придбання є **емісійною**. Якщо на вторинному ринку цінних паперів у іншого інвестора – **ринковою ціною**.

По **емісійній** ціні проводиться перше розміщення акцій, їх перехід з рук емітента в руки першого акціонера. Емісійна ціна може співпадати з номінальною або відхилитися від неї в ту чи іншу сторону.

На фондовій біржі і на позабіржовому ринку папери реалізуються по **ринковій** ціні, яка визначається співвідношенням попиту і пропозиції. Ціну пропозиції встановлює продавець, ціну попиту – покупець.

Різниця між цими двома цінами утворює **маржу**. Термін маржа або спред застосовується на ринку цінних паперів для оцінки можливості доходу учасників активів купівлі-продажу.

Протягом робочого дня на біржі, ціна продажу акції може змінюватися. Ціна, по якій здійснюється перший акт купівлі – продажу називається **ціною – відкриття**, останній – **закриття**.

Ринкова ціна акції в розрахунку 100 грошових одиниць номіналу називається **курсом**. (приклад: номінал акції – 120 грн. Продається по ціні 150 грн. Курс акції буде – $150:120*100=125$)

Акції можуть бути іменними та на пред'явника, привілейованими та простими. Громадяни вправі бути власниками, як правило, іменних акцій.

Обіг іменної акції фіксується у книзі реєстрації акцій, що ведеться товариством. До неї має бути внесено відомості про кожну іменну акцію, включаючи відомості про власника, час придбання акції, а також кількість таких акцій у кожного з акціонерів. По акціях на пред'явника у книзі реєструється їх загальна кількість.

Привілейовані акції дають власникові переважне право на одержання

дивідендів, а також на пріоритетну участь у розподілі майна акціонерного товариства у разі його ліквідації. Власники привілейованих акцій не мають права брати участь в управлінні акціонерним товариством, якщо інше не передбачено його статутом.

Частка привілейованих акцій у статутному капіталі акціонерного товариства не може перевищувати 25 відсотків.

Можна одержати доходи від придбаних акцій за рахунок трьох джерел:

1. доходи від дивідендів;
2. від підвищення ринкової вартості цінних паперів (при продажі);
3. від збільшення кількості акцій у результаті їхнього дроблення.

35. ХАРАКТЕРИСТИКА ТА ОЦІНКА ОБЛІГАЦІЙ.

Облігація – цінний папір, що посвідчує внесення його першим власником грошей, визначає відносини позики між власником облігації та емітентом, підтверджує зобов'язання емітента повернути власникові облігації її номінальну вартість у передбачений проспектом емісії (для державних облігацій України - умовами їх розміщення) строк та виплатити доход за облігацією, якщо інше не передбачено проспектом емісії (для державних облігацій України - умовами їх розміщення).

Облігації можуть існувати виключно в бездокументарній формі. Облігації усіх видів розповсюджуються серед підприємств і громадян на добровільних засадах.

Випускаються облігації таких видів:

а) державні облігації України: облігації внутрішніх і зовнішніх державних позик України, цільові облігації внутрішніх державних позик України;

б) облігації місцевих позик: внутрішніх місцевих і зовнішніх місцевих позик;

в) облігації підприємств;

г) цільові облігації підприємств, виконання зобов'язань за якими здійснюється шляхом передачі об'єкта (частини об'єкта) житлового будівництва.

Державні облігації України можуть бути іменними або на пред'явника. Державні облігації України можуть існувати виключно в бездокументарній формі. Рішення про розміщення облігацій зовнішніх та внутрішніх державних позик України та умови їх розміщення приймається згідно з Бюджетним кодексом України. *Рішення про розміщення облігацій зовнішніх та внутрішніх державних позик України* та умови їх розміщення приймається згідно з Бюджетним кодексом України.

Рішення про розміщення облігацій місцевих позик приймає Верховна Рада Автономної Республіки Крим або міська рада відповідно до вимог, установлених бюджетним законодавством.

Облігації підприємств випускаються підприємствами усіх передбачених законом форм власності, об'єднаннями підприємств, акціонерними та іншими товариствами і не дають їх власникам права на участь в управлінні.

Облігації підприємств розміщуються юридичними особами тільки після повної сплати свого статутного капіталу. Облігації підприємств підтверджують зобов'язання емітента за ними та не дають право на участь в управлінні емітентом.

Не допускається розміщення облігацій підприємств для формування і поповнення статутного капіталу емітента, а також покриття збитків від господарської діяльності шляхом зарахування доходу від продажу облігацій як результату поточної господарської діяльності.

Облігація має номінальну вартість, визначену в національній валюті, а якщо це передбачено проспектом емісії (для державних облігацій України - умовами їх розміщення) - в іноземній валюті. **Мінімальна номінальна вартість облігації не може бути меншою ніж одна копійка.**

Емітент може розміщувати іменні облігації та облігації на пред'явника.

Обіг облігацій дозволяється після реєстрації Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку звіту про результати розміщення облігацій та видачі свідоцтва про реєстрацію випуску облігацій.

Юридична особа має право розміщувати відсоткові та/або дисконтні облігації на суму, яка не перевищує трикратного розміру власного капіталу або розміру забезпечення, що надається їй з цією метою третіми особами.

Рішення про розміщення облігацій підприємств приймається відповідним органом управління емітента згідно з нормами законів, що регулюють порядок створення, діяльності та припинення юридичних осіб відповідної організаційно-правової форми.

При визначенні мети вкладення коштів інвестору необхідно врахувати класифікацію облігацій:

за формами виплати винагороди (доходу):

відсоткові облігації

цільові облігації

дисконтні

виходячи з механізму сплати відсоткової ставки:

іменні облігації

на пред'явника

виходячи із принципів викупу (погашення):

серійні облігації

ординарні облігації

виходячи із ступеня безпеки:

гарантовані облігації

незабезпечені облігації

виходячи з можливостей дострокового викупу:

облігації з правом дострокового погашення

конвертовані облігації

36. ХАРАКТЕРИСТИКА ТА ОЦІНКА СЕРТИФІКАТІВ.

Ощадний (депозитний) сертифікат – цінний папір, який підтверджує суму вкладу, внесеного у банк, і права вкладника (власника сертифіката) на одержання зі спливом встановленого строку суми вкладу та процентів, встановлених сертифікатом, у банку, який його видав.

Ощадний (депозитний) сертифікат є неемісійним цінним папером, що видається на певний строк (під відсотки, передбачені умовами його видачі).

Ощадні (депозитні) сертифікати можуть бути іменними або на пред'явника та існують виключно у документарній формі.

Інвестиційний сертифікат - цінний папір, який розміщується інвестиційним фондом, інвестиційною компанією, компанією з управління активами пайового інвестиційного фонду та посвідчує право власності інвестора на частку в інвестиційному фонді, взаємному фонді інвестиційної компанії та пайовому інвестиційному фонді. Таким чином, емітентом інвестиційних сертифікатів виступає інвестиційний фонд, інвестиційна компанія або компанія з управління активами пайового інвестиційного фонду.

Інвестиційні сертифікати надають кожному його власникові однакові права та можуть розміщуватися шляхом відкритого продажу або приватного розміщення. Випуск компанією з управління активами похідних цінних паперів на основі інвестиційних сертифікатів пайового інвестиційного фонду, активами якого ця компанія управляє, не допускається. Дивіденди за інвестиційними сертифікатами відкритого та інтервального пайового інвестиційного фонду не нараховуються і не сплачуються. Кількість проголошених інвестиційних сертифікатів пайового інвестиційного фонду зазначається у проспекті емісії.

37. ХАРАКТЕРИСТИКА ТА ОЦІНКА ВЕКСЕЛІВ.

Вексель – цінний папір, який посвідчує безумовне грошове

зобов'язання векселедавця або його наказ третій особі сплатити після настання строку платежу визначену суму власнику векселя (векселедержателю).

По-перше, відносини між банками та клієнтами при видачі банківських позичок (соло-векселя); по-друге, між суспільством та державою (казначейські векселя); по-третє, між фізичними та юридичними особами без посередництва банку.

В залежності від мети та характеру угоди, які лежать в основі випуску векселів, а також їх забезпечення розрізняють комерційні, фінансові та фіктивні векселя.

Комерційні векселя з'являються в обігу на основі угод із купівлі-продажу товарів у кредит, коли покупець, не володіючи в момент покупки грошима, пропонує продавцю вексель, який може бути як його власністю, так і чужим, але індосируваним, тобто таким, що містить передаточний напис. Комерційний вексель забезпечений тими сумами, які надійдуть від продажу куплених товарів. Такі векселя є основою вексельного обігу, бо вони обмежені конкретними строками та сумами проданих товарів в кредит.

Позичкові угоди в грошовій формі оформляються **фінансовими векселями**. Формалізація грошового зобов'язання фінансовим векселем є способом додаткового забезпечення своєчасного та точного його виконання з метою захисту прав кредиторів.

Векселя, походження яких не пов'язане з реальним переміщенням ні товарних, ні грошових цінностей називають фіктивними. До таких векселів відносять **дружні, бронзові (дуті) та зустрічні векселя**. **Дружній** вексель виникає тоді, коли одне підприємство є кредитоспроможним і "по дружбі" виписує вексель іншому, який має фінансові проблеми з метою одержання останнім грошової суми в банку шляхом врахування або застави даного векселя. Якщо партнер у свою чергу виписує дружній вексель із метою гарантії оплати, то такий вексель називають **зустрічним**. Векселя, видані фіктивними або некредитоспроможними фірмами є **бронзовими або дутими**.

Векселя бувають також **переказні (тратти)**, видані в формі безумовної пропозиції (наказу) здійснити платіж та **проті**, видані в формі безумовного зобов'язання здійснити платіж.

Особливість векселя як цінного паперу та боргового зобов'язання полягає в тому, що він є безумовним, безспірним, як правило, абстрактним, тобто не залежить від причин, які спонукали його видачу, зобов'язанням. Він може також виконувати функції платіжного засобу. Передача прав векселедержателя іншій особі здійснюється шляхом передаточного надпису на звороті векселя, який називається **індосаментом**. У випадку не оплати векселя в строк або відмови *трасата* (платник за векселем) від акцепту, власник векселя має повідомити особу, від якої він одержав вексель за надписом, про несплату та *трасата* — про відмову від акцепту.

Усі особи, які є трасантами, акцептантами, або вексельними поручителями, відповідають солідарно перед пред'явником векселя. Пред'явник може звертати свою вимогу до цих осіб окремо до кожного або до усіх разом та не зобов'язаний дотримуватися послідовності, із якою вказані особи, що видали свою зобов'язання.

З 1 січня 2013 року водиться поняття **«фінансовий вексель»**. Це цінний папір, що посвідчує зобов'язання банківської установи, у тому числі центрального органу виконавчої влади, які випускаються в бездокументарній формі з метою оформлення наявної заборгованості, у тому числі Державного бюджету України. **До фінансових векселів належать:**

- казначейський фінансовий вексель;
- банківський фінансовий вексель.

Відтепер згідно з ПКУ оформлення (випуск) казначейського фінансового векселя прирівнюється до видачі платнику податку суми бюджетного відшкодування, зокрема й автоматичного, шляхом перерахування коштів з бюджетного рахунка на поточний рахунок платника податків. Пред'явлення фінансового векселя органу державної казначейської служби прирівнюється до сплати узгодженого грошового зобов'язання. При

цьому казначейські фінансові векселі не можуть бути пред'явлені до закінчення терміну його погашення.

38. ХАРАКТЕРИСТИКА ІНВЕСТИЦІЙНИХ ЯКОСТЕЙ ДЕРИВАТИВІВ.

Дериватив - стандартний документ, що засвідчує право та/або зобов'язання придбати чи продати у майбутньому цінні папери, матеріальні або нематеріальні активи, а також кошти на визначених ним умовах. Стандартна (типова) форма деривативів і порядок їх випуску та обігу встановлюються законодавством.

До деривативів належать:

своп - цивільно-правова угода про здійснення обміну потоками платежів (готівкових або безготівкових) чи іншими активами, розрахованими на підставі ціни (котирування) базового активу в межах суми, визначеної договором на конкретну дату платежів (дату проведення розрахунків) протягом дії контракту;

опціон - цивільно-правовий договір, згідно з яким одна сторона контракту одержує право на придбання (продаж) базового активу, а інша сторона бере на себе безумовне зобов'язання продати (придбати) базовий актив у майбутньому протягом строку дії опціону чи на встановлену дату (дату виконання) за визначеною під час укладання такого контракту ціною базового активу. За умовами опціону покупець виплачує продавцю премію опціону;

форвардний контракт - цивільно-правовий договір, за яким продавець зобов'язується у майбутньому в установленій строк передати базовий актив у власність покупця на визначених умовах, а покупець зобов'язується прийняти в установленій строк базовий актив і сплатити за нього ціну, визначену таким договором.

Усі умови форварду визначаються сторонами контракту під час його укладення.

Укладення форвардів та їх обіг здійснюються поза організатором торгівлі стандартизованими строковими контрактами;

ф'ючерсний контракт (ф'ючерс) - стандартизований строковий контракт, за яким продавець зобов'язується у майбутньому в установлений строк (дата виконання зобов'язань за ф'ючерсним контрактом) передати базовий актив у власність покупця на визначених специфікацією умовах, а покупець зобов'язується прийняти базовий актив і сплатити за нього ціну, визначену сторонами контракту на дату його укладення.

Ф'ючерсний контракт виконується відповідно до його специфікації шляхом постачання базового активу та його оплати коштами або проведення між сторонами контракту грошових розрахунків без постачання базового активу.

Виконання зобов'язань за ф'ючерсом забезпечується шляхом створення відповідних умов організатором торгівлі стандартизованими строковими контрактами.

39. ПОКАЗНИКИ АНАЛІЗУ І ОЦІНКИ ІНВЕСТИЦІЙ У ЦІННІ ПАПЕРИ.

1. Акції. Оціночна система показників доходності акцій

1. $\text{Дохід на акцію} = \frac{\text{Чистий прибуток} - \text{Дивіденди за привілейованими акціями}}{\text{Загальну кількість звичайних акцій}}$

2. $\text{Цінність акцій} = \frac{\text{Ринкова ціна акції}}{\text{Дохід на акцію}}$

3. $\text{Рентабельність акції} = \frac{\text{Дивіденди на одну акцію}}{\text{Ринкова ціна акції}}$

4. $\text{Дивідендний дохід} = \frac{\text{Дивіденди на одну акцію}}{\text{Дохід на акцію}}$

5. $\text{Коефіцієнт котирування акції} = \frac{\text{Ринкова ціна акції}}{\text{Облікова ціна акції}}$

Методи оцінки акцій *Оцінка акцій з постійними дивідендами:*

$$P_0 = D / K_s, \quad (17)$$

де D – річний дивіденд;

K_s – ставка доходності акцій.

Оцінка акцій з постійним приростом дивідендів (Модель Гордона):

$$P_0 = D_1 / (K_s - g), \quad (18)$$

де D_1 – сподівані дивіденди на акцію через рік $D_1 = D_0(1+g)$;

g – темп приросту дивідендів.

Оцінка акцій з непостійним приростом дивідендів:

$$P_0 = \sum \frac{D_n}{(1 + K_s)^n} \quad (19)$$

де D_n – сподіваний щорічний дивіденд на акцію.

Для аналізу ефективності вкладень інвестора в покупку акцій можуть використовуватися такі види доходності: ставка дивіденду, поточна доходність акції для інвестора, поточна ринкова доходність, кінцева та сукупна доходність. Ставка дивіденду (d_c) визначається за такою формулою:

$$d_c = \frac{D}{N} * 100\% \quad (20)$$

де D – величина річних дивідендів, що виплачуються, грн.;

N – номінальна ціна акцій, грн.

Часто на практиці ставка дивіденду використовується для оголошення річних дивідендів. Поточна доходність акції для інвестора – *рендит* (d_T), визначається за такою формулою:

$$d_T = \frac{D}{P} * 100\% \quad (21)$$

де P – ціна придбання акції, грн.

Поточна ринкова доходність (d_p) визначається співвідношенням величини дивідендів, що виплачуються, до поточної ринкової ціни акції:

$$d_p = \frac{D}{P_0} * 100\% \quad (22)$$

де P_0 – поточна ринкова ціна акції, грн.

Кінцева доходність акції (d_k) може бути визначена таким чином:

$$d_k = \frac{\bar{D} \pm \frac{\Delta P}{n}}{P} * 100\%, \quad (23)$$

де \bar{D} - величина дивідендів, виплачених в середньому за рік, грн.;

ΔP - приріст або збиток капіталу інвестора, що дорівнює різниці між ціною продажу та ціною придбання акції, грн.;

n – кількість років, протягом яких інвестор володів акціями.

Узагальнюючим показником ефективності вкладень інвестора в покупку акцій є сукупна доходність (d_c), яка визначається за такою формулою:

$$d_c = \frac{\sum_{i=1}^n D_i + \Delta P}{P} * 100\% \quad (24)$$

де D_i – величина дивідендів, виплачених в i -тому році, грн.

Кінцева та сукупна доходності можуть використовуватися в тому випадку, якщо інвестор продав акцію або планує її продати за ціною, відомою йому.

У випадку, коли інвестор не бажає отримувати поточних доходів у вигляді дивідендів, він отримує доход від приросту курсової вартості акцій. Таким чином, доходність (річна) буде визначатися за формулою:

$$d = \frac{P_i - P_0}{P_0} * \frac{365}{t} * 100\%, \quad (25)$$

де P_0 – ціна покупки акції, у процентах до номіналу, або грн.;

P_i – ціна продажу акції, у процентах до номіналу, або грн.;

T – кількість днів із дня покупки до продажу акцій.

2. Облігації

Ринкова вартість відсоткової облігації (**PV**) визначається за такою формулою:

$$PV = D_0 * PVIFA_{r,n} + N_0 * PVIF_{r,n} = \sum \frac{D_0}{(1+r)^n} + \frac{N_0}{(1+r)^n}, \quad (26)$$

де D_0 – сума відсотків по облігації за кожен рік;

N_0 – номінальна вартість облігації;

r – середня ставка доходності на ринку або дисконтна ставка;

n – число періодів, які залишилися до погашення облігації.

Ринкова вартість *безвідсоткової облігації* визначається за такою формулою:

$$PV = N_0 * PVIF_{r,n} = \frac{N_0}{(1+r)^n}, \quad (27)$$

Для оцінки облігацій інвесторами можуть використовуватися такі види доходності:

1. *Купонна доходність* (d_k):

$$d_k = \frac{D}{N} * 100\%, \quad (28)$$

де D – річний купонний доход, грн.;

N – номінальна ціна облігації, грн.

2. *Поточна доходність* (d_p):

$$d_p = \frac{D}{PV_0} * 100\%, \quad (29)$$

де PV_0 – ціна, за якою була придбана облігація інвестором, грн.

3. *Кінцева доходність* (d_n):

$$d_n = \frac{D \pm \Delta PV}{PV_0} * 100\%, \quad (30)$$

де ΔPV - приріст або збиток капіталу, який дорівнює різниці між ціною реалізації (номіналом) та ціною купівлі облігації інвестором, грн.;

n – кількість років обігу облігації.

4. Для облігацій з нульовим купоном доходність (d) визначається за такою формулою:

$$d = \frac{PV_1 - PV_0}{PV_0} * \frac{365}{t}, \quad (31)$$

де PV_0 – ціна покупки облігацій, у процентах до номіналу, або в грн.;

PV_1 – ціна продажу облігацій, у процентах до номіналу, або в грн.;

t – кількість днів із дня покупки до дня продажу облігацій.

5. *Розрахунок очікуваної прибутковості по облігаціях (R_0):*

$$R_0 = \frac{1}{\left(\frac{PV_0}{N}\right)^{\frac{1}{n}}} - 1, \quad (32)$$

3. Векселя. Для оцінки ефективності фінансових операцій з векселями використовують такі розрахунки:

1. *Сума процентів – доход (I_B)* нараховується на основі річної процентної ставки та періоду обігу векселя за такою формулою:

$$I_B = \frac{i_B * t * P_H}{365}, \quad (33)$$

де I_B – вексельний доход, грн.;

i_B – річний відсоток по векселю, коефіцієнт;

P_H – номінал векселя, грн.

2. *Дисконтний доход (I_d)* – різниця між номіналом векселя та дисконтною ціною (ціною придбання векселя) визначається за такою формулою:

$$I_d = P_H - P_{np}, \quad (34)$$

де P_{np} – ціна придбання векселя.

3. *Доходність векселя (I_D)* за строк позики визначається за формулою:

$$I_D = I_B / P_{np}, \quad (35)$$

4. *Доходність векселя за рік:*

$$I_{D/рік} = (I_B * 365) / (t * P_{np}), \quad (36)$$

де t – число днів обігу векселя.

5. При продажі фінансового векселя на ринку цінних паперів до закінчення строку боргового зобов'язання дохід ділиться між продавцем та покупцем. Доход, який одержить покупець ($I_{\text{пок}}$) розраховується за такою формулою:

$$I_{\text{пок}} = (i_r * P_H * t_i) * 365, \quad (37)$$

де $I_{\text{пок}}$ – дохід покупця, грн.;

i_r – ринкова ставка на момент угоди за борговими зобов'язаннями такої строковості, яка залишилася до погашення векселя, грн.;

P_H – номінальна ціна векселя, грн.;

t_i – число днів до погашення векселя.

З однієї сторони, дохід покупця не повинен бути менше тої суми, що він отримав би при ринковій ставці за борговими зобов'язаннями такої строковості, яка залишилася до погашення векселя. З іншої — його реальний прибуток визначається як різниця ціни погашення (номіналу) та ціна покупки (P_r):

$$P_r = P_H - (i_r * P_H * t_i) * 365, \quad (38)$$

Доход продавця — першого векселедержателя — визначається як різниця між ринковою ціною векселя та ціною його розміщення за формулою:

$$I_{\text{пр}} = P_r - P_{\text{пр}}, \quad (39)$$

Доход покупця — другого векселедержателя — визначається як різниця між номінальною ціною векселя та його ринковою ціною за формулою:

$$I_{\text{пок}} = P_H - P_r, \quad (40)$$

Загальний дохід по векселю (I_d) визначається як сума доходу продавця ($I_{\text{пр}}$) та покупця ($I_{\text{пок}}$).

6. В банківській практиці при врахуванні простих векселів використовуються такі розрахунки: сума, яку банк віднімає з вексельної суми як премію за дострокове погашення кредиту, називається **дисконтом (O)**. Величина дисконту визначається як різниця вексельної суми та її приведеної

величини на момент врахування векселя комерційним. Приведена величина вартості векселя залежить від строку, який залишився до дати погашення боргового зобов'язання, та визначається шляхом комерційного обліку на основі облікової ставки, визначеної самим банком. При визначенні приведеної величини вексельної суми використовується така формула:

$$P = S \left(1 - \frac{d * t}{365}\right), \quad (41)$$

де P – приведена величина вексельної суми на момент врахування банком, грн.;

S – вексельна сума, грн.;

d – облікова ставка банку, коефіцієнт;

t – число днів від дати врахування до дати погашення векселя.

Дисконт на користь банку визначається як:

$$D = S - P \quad \text{або} \quad D = \frac{S * d * t}{365}, \quad (42)$$

Аналогічні розрахунки проводяться з переказним векселем.

40. ДЖЕРЕЛА ФІНАНСУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙ.

Фонд накопичення та частина фонду відшкодування сукупного суспільного продукту та деяка частина раніш утвореного національного багатства, які виступають у вигляді інвестиційних ресурсів для фінансування інвестиційної діяльності існують у вигляді різних джерел фінансування, які поділяються на три основні групи :

➤ **Власні** : 1) частина чистого прибутку 2) амортизаційні відрахування 3) страхова сума страхового відшкодування 4) реінвестована шляхом продажу частина основних засобів 5) іміобілізована в інвестиції частина надлишків оборотних активів 6) довгострокові фінансові вкладення, строк погашення яких закінчується в поточному році 7) кредиторська заборгованість 8) грошові нагромадження і заощадження громадян, юридичних осіб.

➤ **Боргові** : 1) інвестиційні кредити банків 2) емісія облігацій компанії (облігаційні позики) 3) цільовий державний (бюджетний) кредит 4) податковий інвестиційний кредит 5) інвестиційний лізинг.

➤ **Залучені** : 1) емісія акцій компаній 2) пайові та інші внески громадян і юридичних осіб 3) безкоштовно надані державними органами та комерційними структурами кошти на цільове інвестування.

➤ **Бюджетні інвестиційні асигнування.**

➤ **Безоплатні та благодійні внески, пожертвування організацій, підприємств і громадян.**

41. МЕТОДИ ФІНАНСУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ:

41.1. АКЦІОНУВАННЯ.

Акціонування є найбільш розповсюдженим способом залучення капіталу на інвестиційній (початковій) стадії проекту. Залучається капітал шляхом емісії простих та привілейованих акцій, що розміщуються серед юридичних та фізичних осіб. Через акціонування залучається не тільки грошовий капітал, але й інші матеріальні та нематеріальні активи.

Як відомо, існують акціонерні товариства відкритого та закритого типу. Підприємство (компанія, що перетворюється на акціонерне товариство або корпорацію) створює корпоративний капітал, який використовується на фінансування інвестицій.

Пайовий рахунок такої компанії перетворюється на акціонерний рахунок, який являє собою суму, що інвестується акціонерами (акції та капітал, виплачений понад номінал).

Один з випадків акціонування — викуп контрольних пакетів акцій керівництвом компанії — «викуп менеджментом». Менеджери стають власниками компанії, щоб попередити її перехід до чужих рук. Такий викуп можливий також за рахунок кредиту.

В Україні у процесі приватизації дістала певний розвиток така форма роздержавлення підприємств як **корпоратизація**. Згідно з Указом

Президента, корпоратизація — це надання державним підприємствам статусу акціонерних, де спочатку 100 % акцій належить державі, а потім поступово здійснюється продаж цих акцій членам трудового колективу підприємства (першочергово), іншим державним та приватним підприємствам та фізичним особам.

Самофінансування — це спосіб фінансування компанією власних дій за рахунок чистого прибутку (не розподіленого серед акціонерів).

Транстинг — це спосіб вторинного одержання доходів шляхом вкладання у цінні папери прибутку, одержаного від первинних інвестицій у підприємництво. Транстинг є одним з найефективніших способів нагромадження капіталу, який застосовується переважно закритими акціонерними та іншими господарськими товариствами. Транстинг зумовлює такі операції:

- залучення коштів членів господарського товариства або просто громадян;
- створення на зібрані кошти виробничого або комерційного підприємства, як правило, у вигляді повного або колективного товариства;
- придбання за рахунок прибутку від діяльності цього підприємства високодохідних та ліквідних цінних паперів інших емітентів: банків, акціонерних товариств, страхових та інвестиційних компаній.

Венчурний капітал (ризиковане інвестування) упроваджується з метою швидкої окупності залучених коштів. Венчурний капітал створюється шляхом випуску нових акцій та їх розповсюдження у нових сферах діяльності. Інвестиції здійснюються, як правило, через придбання частки акцій венчурного підприємства (венчура) або надання йому позички, у тому числі з правом її конверсії у майбутньому в акції. Механізм залучення венчурного капіталу нагадує створення незалежної компанії, яка акумулює кошти інших інвесторів та створює фонд венчурного капіталу. Цей фонд має форму партнерства, в який компанія-засновник вносить незначну частку капіталу, але несе повну відповідальність за управління фондом. Після того,

як визначена статутом сума буде зібрана, фонд закривається, а зібрані кошти інвестуються у виробництво. Тим часом венчурна фірма розпочинає формування іншого фонду. Таким чином фірма керує кількома фондами, акумулюючи при цьому значну масу капіталу і розподіляючи ризики серед багатьох інвесторів.

Головна форма доходу на венчурний капітал — це засновницький прибуток, що розподіляється між партнерами через деякий період часу (звичайно 3—5 років), коли акції венчура почнуть котируватися на ринку.

Відмінності венчурного капіталу:

- участь у статутному фонді;
- довгостроковість інвестування;
- активна участь інвесторів в управлінні компанією.

Рядовий пакет акцій — це пакет інвестора, що становить менше 50% акціонерного капіталу. Його часто практикують невеликі компанії, які зацікавлені у фінансуванні свого розвитку. Цей спосіб залучення капіталу переважає у наукоємних галузях виробництва, коли невеликі компанії допомагають великим виробляти та реалізовувати продукцію. При цьому дрібні компанії можуть виробляти для великих окремі вузли, деталі, напівфабрикати тощо.

Рядовий пакет, крім звичайних акцій, може включати інші інструменти фінансування — конвертовані облігації з гарантами або опціонами, а також конвертовані привілейовані акції.

41.2. БОРГОВЕ ФІНАНСУВАННЯ.

Боргове фінансування — застосовується при фінансуванні інвестиційних проектів із високою нормою прибутковості (яка перевищує ставку позичкового відсотка) та незначними строками окупності витрат. Основою боргового фінансування виступає інвестиційний кредит, який представляє собою економічні відносини між кредитором та позичальником з приводу фінансування інвестиційних заходів на засадах повернення і, як

правило, із виплатою відсотка. Ці відносини характеризуються рухом вартості (позичкового капіталу) від кредитора до позичальника та в протилежному напрямку.

Інвестиційний кредит представляє собою економічні відносини між кредитором та позичальником, він може функціонувати в таких формах:

- 1) банківський,
- 2) державний,
- 3) міжнародний,
- 4) податковий,
- 5) товарний(лізинг)
- 6) андеррайтинг (викуп корпоративних облігацій).

Банківський інвестиційний кредит — це основна форма інвестиційного кредиту, при якій грошові кошти на фінансування інвестиційних проектів надаються банківськими установами у тимчасове користування та з виплатою відсотку. **Основними формами банківського інвестиційного кредиту є**

строкові кредити підприємцям

револьверні кредитні лінії

проектні кредити.

Фінансування під рахунки дебіторів може здійснюватися з **факторингом**. Існує два різновиди факторингу — конвенційний і конфіденційний. **Конвенційний факторинг** передбачає, що практично всі функції, за винятком виробничих, виконує посередницька фірма. Вона бере на себе фінансове, бухгалтерське, інформаційне і рекламне обслуговування, а також кредитування, страхування, збут тощо. **Конфіденційний** обмежується обліком рахунків-фактур. Цим видом факторингу займаються фінансові компанії.

Фінансування **форфейтингом** (від фр. — цілком, загальною сумою) — це форма кредитування експортера банком чи іншим фінансово-кредитним закладом шляхом придбання боргових зобов'язань з певним дисконтом

(наприклад, простих та переказних векселів без права регресу на продавця). Повернення капіталу (банком) здійснюється завдяки продажу боргових зобов'язань на вторинному ринку. Форфейтинг використовується, як правило, при експорті великих капітальних активів — машин, обладнання, з тривалою відстрочкою платежу. Форфейтингування дорожче для експортера, ніж банківський кредит, але звільняє його від кредитних ризиків та скорочує дебіторську заборгованість.

Форфейтинг передбачає наявність трьох сторін, таких як продавець, покупець (інвестор) і банк. Кожна із сторін угоди має свої цілі, що визначаються розміром одержаного доходу.

Іпотечні кредити — це позички під заставу нерухомості (іпотеки). Житлові будинки, земля, виробничі будівлі та споруди можуть виступати як застава для одержання іпотечної позички. Угоди про іпотеку нотаріально завіряються та реєструються у поземельній книзі (регіональних органах управління). У разі несплати позички право власності на іпотеку переходить до кредитора і вона має бути перереєстрована.

Державний інвестиційний кредит — це сукупність кредитних відносин, в котрих кредитором виступає держава, а позичальником підприємства, які відносяться до державної форми власності. Він надається на капітальні вкладення виробничого призначення шляхом надання бюджетних позик безпосередньо міністерствам та відомствам, іншим державним органам виконавчої влади для фінансування підприємствами, організаціями та об'єднаннями через банківські установи об'єктів; будівництво яких тільки починається на конкурсній основі, а також для фінансування раніш початих перспективних будов, технічного переоснащення та реконструкції діючих підприємств, які відносяться до державної власності, за пріоритетними напрямками економіки України.

Міжнародний інвестиційний кредит — це економічні відносини між державами, іноземними банками і фірмами з приводу фінансування інвестиційної діяльності на засадах повернення у певні строки та, як правило,

із виплатою процента.

41.3. СУБСИДУВАННЯ. ФІНАНСУВАННЯ ЗА РАХУНОК ДОТАЦІЙ.

Субсидування — це неповернене фінансування, тобто надання грошових коштів та інших постійних та поточних активів на засадах неповернення. Розрізняють такі види субсидування: дотування, гранти, субвенції, спонсорство, донорство.

Дотування — це спосіб підтримки будь-яких проектів урядом чи місцевими органами влади. Як правило, дотуються соціально важливі програми та проекти, природоохоронні та ресурсозберігаючі технології. Дотації надаються для фінансування тільки частини інвестиційного проекту, частка державних інвестицій, звичайно, не перевищує 50%. У ряді випадків, надаючи певну дотацію, держава ставить умови, щоб решта була проінвестована приватним капіталом, та контролює цільове використання коштів.

Існують також експортні дотації, які надаються з державного бюджету з метою заохочення вивозу товарів. У цьому випадку субсидуються різні митні та податкові пільги.

Гранти близькі за змістом до дотацій. Відмінність у тому, що вони можуть надаватись на фінансування проекту загалом. Звітність про їх використання має більш суворий характер, підлягає аудиторським перевіркам. Іноді призначаються менеджери, які стежать за повним виконанням умов гранту. Часто гранти мають вигляд гуманітарної допомоги.

Субвенції на відміну від дотацій та грантів надаються урядом місцевим органам влади та мають цільове призначення. У випадках порушення цих умов підлягають поверненню. Ініціатором субвенцій виступають місцеві органи влади.

Спонсорство та донорство являють собою субсидування інвестиційних проектів з боку юридичних та фізичних осіб, благодійних

організацій та фондів тощо. Найчастіше спонсори та донори фінансують інтелектуальні інвестиції. Прикладом спонсорства в Україні можуть бути фонд Asea Brown Boveri (600 млн. доларів) та фонд Джорджа Сороса за участю G. E. Capital, групи Spectrum.

42. ВИДИ РЕАЛЬНИХ ІНВЕСТИЦІЙ.

Реальні інвестиції — це вкладення в основний капітал та на приріст матеріально-виробничих запасів. До них відносять інвестиції:

1) в основні активи на:

- придбання (або виготовлення) нового обладнання, в тому числі витрати на їх доставку, монтаж та введення в експлуатацію;
- модернізацію діючого обладнання;
- будівництво та реконструкцію будівель та споруд тощо.

2) в нематеріальні активи, які пов'язані, перш за все, із придбанням нової технології (патенту, ліцензії) та торгової марки.

3) в оборотні кошти, які передбачають забезпечення:

- нових та додаткових запасів основних та допоміжних матеріалів;
- нових та додаткових запасів готової продукції;
- збільшення рахунків дебіторів.

43. РЕАЛЬНІ ІНВЕСТИЦІЇ ТА ЇХ СТРУКТУРА ЗА ОБ'ЄКТАМИ

Загальна сума усіх вище згаданих реальних інвестицій представляє собою **сукупні реальні інвестиції, об'єктами яких виступають:**

• *об'єкти виробничого призначення* — об'єкти, які після завершення будівництва будуть функціонувати у сфері матеріального виробництва: промисловості, с/г, водному та лісовому господарствах, на транспорті та у зв'язку, у будівництві та громадському харчуванні, матеріально-технічному забезпеченні та у збуті;

• *об'єкти невиробничого призначення* об'єкти житлового та комунального господарства, заклади охорони здоров'я, фізкультури,

соціального забезпечення, освіти, культури, мистецтва, а також науково-дослідні та інші організації, пов'язані з розвитком науки;

- *будови* — це сукупність будівель та споруд (об'єктів), будівництво, розширення яких здійснюється, як правило, за єдиною проектно-кошторисною документацією зі зведеним кошторисним розрахунком вартості будівництва, на які у встановленому порядку затверджується титул будови;

- *черги будівництва* — частини будови, визначені проектом (робочим проектом), що забезпечують випуск продукції або надають послуги, можуть складатися з одного або декількох пускових комплексів;

- *пускові комплекси* — сукупність об'єктів основного, підсобного та обслуговуючого призначення, енергетичного, транспортного і складського господарства, зв'язку, інженерних комунікацій, охорони навколишнього середовища, благоустрій, що забезпечують випуск продукції або надання послуг, передбачених проектом для даного пускового комплексу;

- *об'єкти будівництва* — окремі будівлі або споруди, на будівництво, реконструкцію або розширення яких повинен бути складений окремий кошторис і проект;

- *нове будівництво* — будівництво комплексу об'єктів основного, підсобного та обслуговуючого призначення новостворюваних підприємств, будівель, споруд, а також філій і окремих виробництв, які після введення в експлуатацію будуть знаходитися на самостійному балансі, яке здійснюється на нових площадках із метою створення нової виробничої потужності;

- *розширення діючих підприємств* — будівництво додаткових виробництв на діючому підприємстві (споруді), а також будівництво нових та розширення існуючих окремих цехів та об'єктів основного, підсобного й обслуговуючого призначення на території діючих підприємств або на площах, що до них прилягають, з метою створення додаткових або нових виробничих потужностей, які після введення в експлуатацію не будуть знаходитися на окремому балансі;

- *реконструкція діючих підприємств* — переобладнання діючих цехів та об'єктів основного, підсобного призначення, як правило, без розширення існуючих будівель і споруд основного призначення, пов'язане з удосконаленням виробництва та підвищенням його техніко-економічного рівня на основі досягнень НТП та здійснюване в цілому з метою збільшення виробничих потужностей, поліпшення якості та для зміни номенклатури продукції головним чином без збільшення численності працівників при одночасному поліпшенні умов їх праці та охорони навколишнього середовища;

- *технічне переозброєння діючих підприємств* — це комплекс заходів щодо підвищення техніко-економічного рівня окремих виробництв, цехів та діляниць на основі впровадження передової техніки та технології, механізації й автоматизації виробництва, модернізації та заміни застарілого і фізично зношеного устаткування новим, більш продуктивним, а також щодо удосконалення загальнозаводського господарства та допоміжних служб.

44. ОЦІНКА ОСНОВНИХ ВИРОБНИЧИХ ЗАСОБІВ БУДІВЕЛЬНОГО ТА ВИРОБНИЧОГО ПРИЗНАЧЕННЯ.

Основні засоби - матеріальні активи, у тому числі запаси корисних копалин наданих у користування ділянок надр (крім вартості землі, незавершених капітальних інвестицій, автомобільних доріг загального користування, бібліотечних і архівних фондів, матеріальних активів, **вартість яких не перевищує 2500 гривень**, невиробничих основних засобів і нематеріальних активів), що призначаються платником податку для використання у господарській діяльності платника податку, вартість яких перевищує 2500 гривень і поступово зменшується у зв'язку з фізичним або моральним зносом та **очікуваний строк корисного використання (експлуатації)** яких з дати введення в експлуатацію **становить понад один рік** (або операційний цикл, якщо він довший за рік) (ст. 14.1.138 ПКУ).

Вкладаючи свої кошти в основні засоби інвестор має зробити їх оцінку

за повною первісною вартістю або за відновленою вартістю.

Первісною оцінкою основних засобів є вартість їх придбання або створення, тобто оплачена сума грошових коштів чиїх еквівалентів, або справедлива вартість іншої форми компенсації (інших активів або зобов'язань) наданих для одержання активу на момент його придбання або створення. Первісна вартість будівель та споруд визначаються за кошторисною вартістю на момент уведення до експлуатації. Оцінка основних засобів за первісною вартістю, яка відображається в бухгалтерському балансі підприємства, називається первісною балансовою вартістю основних засобів.

Оцінка за відновленою вартістю основних засобів (з урахуванням індексації) встановлюється міністерством економіки і міністерством фінансів разом з фондом державного майна України. Вона здійснюється щорічно після звітнього року станом на 1 січня наступного року в Україні.

Оцінка за залишковою вартістю основних засобів з урахуванням зносу. Така оцінка основних засобів здійснюється з урахуванням амортизації за поточних період.

У свою чергу, *амортизація* — це систематичний розподіл вартості, що амортизується, необоротних активів протягом строку їх, корисного використання (експлуатації). З урахуванням амортизації визначаються такі види вартості основних засобів:

Вартість, що амортизується — первісна або переоцінена вартість необоротних активів без їх ліквідаційної вартості.

* *Первісна вартість* — історична (фактична) собівартість необоротних активів у сумі грошових коштів або справедливої вартості інших активів, оплачених (переданих), витрачених для придбання (утворення) необоротних активів.

* *Переоцінена вартість* — вартість необоротних активів після їх переоцінки.

* *Ліквідаційна вартість* — сума коштів або вартість інших активів, яку підприємство очікує одержати від реалізації (ліквідації) необоротних активів

після закінчення строку їх корисного використання (експлуатації), за мінусом витрат, пов'язаних з їх продажем (ліквідацією).

45. АМОРТИЗАЦІЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ТА МЕТОДИ ЇЇ НАРАХУВАННЯ.

Процес зносу і поступового перенесення вартості основних засобів на виготовлений продукт є *амортизацією*.

Відповідно ПКУ, зокрема ст. 14.1.3, *амортизація* – систематичний розподіл вартості основних засобів, інших необоротних та нематеріальних активів, що амортизується, протягом строку їх корисного використання (експлуатації).

Вивчення питань амортизації основних виробничого капіталу має важливе значення для дослідження проблем відтворення їхньої активної частини, прискорення оборотності машин та обладнання з метою створення в Україні дієвих важелів фінансового впливу держави на сферу управління технічним розвитком, переозброєнням і реконструкцією основних структурних ланок економіки країни.

За рахунок амортизаційних відрахувань фінансуються витрати:

— на придбання основних засобів і нематеріальних активів для власного виробничого призначення, у тому числі на самостійне виготовлення основних засобів для власних виробничих потреб (включно з витратами на виплату заробітної плати працівникам, які були зайняті на виготовленні таких основних засобів);

— на здійснення всіх видів ремонту, реконструкції, модернізації та інших способів поліпшення основних засобів.

Методи нарахування амортизації, або розподіл вартості основних засобів за роками їх служби у певному системному порядку, можна розділити на три основні групи:

- методи нормального нарахування амортизації;
- методи прискореного нарахування амортизації;

— методи уповільненого нарахування амортизації.

Перші передбачають нарахування амортизації залежно від строку нормальної експлуатації об'єкта основних коштів, як правило, рівномірно, виходячи з первісної вартості цього об'єкта. Другі базуються на прискоренні амортизаційного процесу виходячи з різних систем прискорення на основі залишкової вартості. Треті передбачають уповільнення процесу нарахування амортизації, що збільшує строк використання об'єкта. Як правило, перелік можливих конкретних методів нарахування амортизації регулюється державою, але кожне підприємство вибирає з переліку ті методи, які економічно доцільні саме для нього.

Згідно з Положенням (стандартами) бухгалтерського обліку – 7 «Основні засоби» об'єктом нарахування амортизації є основні засоби (крім землі), але нарахування амортизації здійснюється протягом строку корисного використання (експлуатації) об'єкта, який встановлюється підприємством при зарахуванні його на баланс і призупиняється на період його реконструкції, модернізації, добудови, дообладнання або консервації. При визначенні строку корисного використання (експлуатації) об'єкта необхідно врахувати:

- очікуване використання об'єкта підприємством з урахуванням його потужності;
- передбачений фізичний та моральний знос;
- правові та інші обмеження відносно термінів використання об'єкта тощо;
- строк корисного використання (експлуатації) об'єкта основних засобів, який передбачається у разі зміни очікуваних економічних вигод від його використання.

Амортизація об'єкта основних засобів нараховується щомісяця, виходячи з нового строку корисного використання, починаючи з місяця, наступного за місяцем зміни строку корисного використання. Це означає, що нарахування амортизації починається з місяця, наступного за місяцем, в якому об'єкт основних засобів став корисним для використання, й припиняється, починаючи з місяця, наступного за місяцем вибуття об'єкта основних засобів.

Суму нарахувань амортизації всі підприємства відображують збільшенням суми витрат підприємства та зносу необоротних активів.

З набуттям чинності Податковим кодексом кардинально змінено порядок нарахування **амортизації активів, які визначені як основні засоби та інші необоротні активи**. Класифікація груп основних засобів та інших необоротних активів і мінімально допустимих строків їх амортизації наведені у п. 145.1 Податкового кодексу: 4 групи основних фондів замінено 16 групами основних засобів.

Амортизація основних засобів нараховується із застосуванням таких методів:

– **прямолінійного**, за яким річна сума амортизації визначається діленням вартості, яка амортизується, на строк корисного використання об'єкта основних засобів;

– **зменшення залишкової вартості**, за яким річна сума амортизації визначається як добуток залишкової вартості об'єкта на початок звітного року або первісної вартості на дату початку нарахування амортизації та річної норми амортизації. Річна норма амортизації (у відсотках) обчислюється як різниця між одиницею та результатом кореня ступеня кількості років корисного використання об'єкта з результату від ділення ліквідаційної вартості об'єкта на його первісну вартість;

– **прискореного зменшення залишкової вартості**, за яким річна сума амортизації визначається як добуток залишкової вартості об'єкта на початок звітного року або первісної вартості на дату початку нарахування амортизації та річної норми амортизації, яка обчислюється відповідно до строку корисного використання об'єкта і подвоюється.

Метод прискореного зменшення залишкової вартості застосовується лише при нарахуванні амортизації до об'єктів основних засобів, що входять до груп 4 «Машини та обладнання» та 5 «Транспортні засоби»;

– **кумулятивного**, за яким річна сума амортизації визначається як добуток вартості, яка амортизується, та кумулятивного коефіцієнта.

Кумулятивний коефіцієнт розраховується діленням кількості років, що залишаються до кінця строку корисного використання об'єкта основних засобів, на суму числа років його корисного використання;

– **виробничого**, за яким місячна сума амортизації визначається як добуток фактичного місячного обсягу продукції (робіт, послуг) та виробничої ставки амортизації. Виробнича ставка амортизації обчислюється діленням вартості, яка амортизується, на загальний обсяг продукції (робіт, послуг), який підприємство очікує виробити (виконати) з використанням об'єкта основних засобів.

Метод амортизації обирається підприємством самостійно з урахуванням очікуваного способу одержання економічних вигод від його використання й переглядається у разі зміни очікуваного способу одержання економічних вигод від його використання. Нарахування амортизації за новим методом починається з місяця, наступного за місяцем прийняття рішення про зміну методу амортизації, але й воно проводиться щомісячно. Підприємство з сезонним характером виробництва річну суму амортизації нараховує протягом періоду роботи підприємства у звітному році.

46. ІНВЕСТУВАННЯ ОБОРОТНОГО КАПІТАЛУ: ОБОРОТНИХ ВИРОБНИЧИХ ЗАСОБІВ ТА ФОНДІВ ОБІГУ

До об'єкта реальних інвестицій відносять і оборотні кошти, їх головна функція — це здійснення розрахунків за поставлені товари, виконані роботи, готову продукцію.

До них відносять:

- *Фонди обертання* — це вартість готової продукції; кошти, пов'язані з її переміщенням до моменту повної реалізації; кошти в розрахунках із замовниками; кошти в касі.

- *Оборотні фонди* — це сировина, конструкції, деталі, виробничі запаси, паливо, МБП, незавершені будівельно-монтажні роботи, витрати майбутніх періодів, тощо.

Отже, оборотні кошти постійно обслуговують всі стадії виробничого процесу. До основних показників ефективності використання оборотних коштів відносять:

Загальну норма оборотних коштів (Н₀):

$$H_0 = (O_k / O_{пр}) \times 100, \quad (43)$$

де O_k — середньорічний обсяг оборотних коштів; $O_{пр}$ — обсяг продукції.

Коефіцієнт обертання:

$$K_{об} = O_{пр} / O_k; \quad (44)$$

Середню тривалість одного обороту (Д):

$$D = T_{об} / K_{об} = (T_{об} \times O_k) / O_{пр}, \quad (45)$$

де $T_{об}$ — тривалість обороту дня

Величина умовної економії за рахунок вивільнення коштів

$$E_{ум} = O_{пр} / T \times (D_1 - D_2), \quad (46)$$

де $O_{пр}$ — обсяг продукції у плановому і фактичному періоді;

T — тривалість цього періоду; D_2 ; D_1 — середня тривалість одного обороту.

Показники обертання залежать від середніх залишків оборотних коштів та суми обороту відповідного періоду. Крім загальних показників обертання розраховують індивідуальні показники за окремими складовими: за виробничими запасами; незавершеному виробництву і т.д.

За рахунок прискорення обертання оборотних коштів відбувається їх вивільнення та можливість їх використання в інших напрямках, зокрема, господарської діяльності. Вивільнення буває: абсолютне та відносне:

- *Абсолютне вивільнення* свідчить про зменшення фактичних середніх залишків оборотних коштів при тому ж обороті або при його зростанні.
- *Відносне вивільнення* свідчить, що темп зростання обсягу обороту випереджає темп зростання середніх залишків оборотних коштів.

47. ІННОВАЦІЙНА ФОРМА ІНВЕСТИЦІЙ.

Інноваційні інвестиції - вкладення, що здійснюються у формі придбання готової науково-технічної продукції (патентів на наукові відкриття, винаходи, промислові зразки, товарні знаки і товарні марки) або у формі розробки нової науково-технічної продукції безпосередньо на підприємстві чи сторонніми установами на замовлення підприємства.

Новинка - новинка, як нове порівняно з вже існуючим у відповідній сфері, є новим видом продукції, технології, методу тощо.

Нововведення - передача наукового чи технічного знання безпосередньо у сферу потреб споживача, при цьому продукт перетворюється лише в носія технології, і форма, яку він приймає, визначається лише після ув'язування самої технології і потреби, що нею задовольняється.

Інновація - вкладення коштів в економіку, що забезпечує зміну поколінь техніки і технології; будь-який новий підхід до конструювання, виробництва чи збуту товару, у результаті чого інноватор чи його компанія одержують перевагу перед конкурентами.

Інноваційний процес - одержання та комерціалізація винаходу нових технологій, видів продукції та послуг, рішень організаційно-технічного, економічного, соціального або іншого характеру та інших результатів інтелектуальної творчої діяльності.

Інноваційна діяльність - практичне використання наукового, науково-технологічного результату й інтелектуального потенціалу з метою одержання нової або радикально поліпшеної виробленої продукції, технології її виробництва і задоволення платоспроможного попиту споживачів на високоякісні товари та послуги, удосконалення соціального обслуговування та зниження економічних ризиків.

Інноваційною діяльністю відповідно до *Закону України «Про інноваційну діяльність»* є сукупність заходів, спрямованих на створення, впровадження, поширення та реалізацію інновацій з метою отримання

комерційного та/або соціального ефекту, які здійснюються шляхом реалізації інвестицій, вкладених в об'єкти інноваційної діяльності.

П'ять основних типів інновацій:

- 1) введення нового продукту (*товарна інновація*);
- 2) введення нового методу виробництва (*технологічна інновація*);
- 3) створення нового ринку товарів або послуг (*ринкова інновація*);
- 4) освоєння нового джерела постачання сировини або напівфабрикатів (*маркетингова інновація*);
- 5) реорганізація структури управління (*управлінська інновація*).

Інвенція — ідея, пропозиція або проект, які після опрацювання наберуть форми інновації.

Ініціація — це рекомендації з удосконалення науково-технічної, організаційної, виробничої або комерційної діяльності, метою яких є початок інноваційного процесу або його розвиток.

Дифузія — процес передачі нововведення по комунікаційних каналах між членами соціальної системи у часі.

48. ВЕНЧУРНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО. ТЕХНОПАРКИ. ТЕХНОПОЛІСИ. БІЗНЕС-ІНКУБАТОРИ. КЛАСТЕРИ.

Венчурне підприємництво — це діяльність, спрямована на здійснення «ризикових» проектів з метою отримання прибутків, підприємницького і засновницького доходів.

Технопарк - це територіальне відокремлений комплекс, заснований на базі провідного університету, що включає в себе наукові установи, промислові підприємства, інформаційні, сервісні та виставкові комплекси, комфортні житлово-побутові умови.

Технополіс - структура, яка за своєю діяльністю подібна до технопарку, але вона знаходиться в межах конкретного невеликого міста (населеного пункту), розвиток якого і забезпечується через технополіс.

Фірма-інкубатор - це організаційна структура, мета якої - створення

сприятливих умов для ефективної діяльності новоутворених малих інноваційних фірм, які реалізують нові наукові ідеї-інновації.

Кластери² - добровільне утворення суб'єктів господарювання, одноосібних виробників, зв'язаних технологічним ланцюжком, а також організацій сервісу та послуг: банків, приватного сектору, освітніх закладів, органів влади та суміжних, допоміжних, конструкторських, інноваційних підприємств/організацій, об'єктів інфраструктури територіально локалізованих задля створення єдиного регіонального продукту в рамках замкнутого виробничого циклу.

49. ІНТЕЛЕКТУАЛЬНІ ІНВЕСТИЦІЇ. НОУ-ХАУ. ПАТЕНТИ. ЛІЦЕНЗІЇ. ГУДВІЛ.

Інтелектуальні інвестиції - вкладення в об'єкти інтелектуальної власності, що впливають з авторського, винахідницького та патентного права, права на промислові зразки й корисні моделі (права користування).

Інтелектуальна власність - економічне привласнення та використання результатів інтелектуальної праці, творіння людського розуму, його інтелекту, предметом якої є інформація, яка може бути представлена на матеріальному носіїві і розповсюджуватися у необмеженій кількості копій. Реалізується у формі авторських прав на використання патентів, ліцензій, товарних знаків, програмного забезпечення тощо.

Інтелектуальна власність може бути поділена на такі види:

— *виключна власність* — запатентована або захищена авторським правом.

Авторське право — це персональне майнове право автора на свій витвір. Авторським правом уважаються: документ, публіцистичний виступ, витвір мистецтва, архітектура, карти, креслення, фотографії, моделі, мелодії, ноти, музичне виконання, сценарій, режисура, аудіо-, відеокасети, художній фільм та інші витвори науки та мистецтва. Можна сказати, що авторське право

² Ткачук І., Кропельницька С., Петруняк А. Кластер народних художніх промислів «Сузір'я»: методика, коментар, поради. – Івано-Франківськ: Тіповіт, 2009. – 272 с.

виникає водночас із народженням витвору. Використання авторських прав регулюється, як правило, національним законодавством і міжнародними конвенціями з охорони авторських прав (Женевська конвенція про авторське право, Бернська конвенція про охорону літературних і художніх творів);

— *інформаційна власність* — у вигляді придбаних знань, ідей, досвіду, навиків, кваліфікації. Така власність не має правового захисту і реалізується у вигляді інформаційних послуг на контрактній основі через навчання, освіту або публікацію;

— *ліцензійна власність* — у вигляді придбаних інвестором прав володіння або користування, що фіксуються ліцензіями.

Згідно з українським законодавством ліцензії можуть надаватися на винахід, корисну модель, промисловий зразок і товарний знак.

Винахід — це технологічне (технічне) рішення, що відповідає умовам патентоздатності (новизні, винахідницькому рівню і промисловій придатності).

Корисна модель — це нове і промислове придатне конструктивне виконання пристрою. Такими результатами можуть бути будь-які продукти або способи їх виробництва. Право власності на винахід засвідчується патентом терміном дії 20 років, корисна модель патентується на строк п'ять років з можливим подовженням ще на 3 роки.

Промисловий зразок — це результат творчої діяльності людини у галузі художнього конструювання. Таким результатом може бути форма, малюнок чи розфарбування або їх поєднання, які визначають зовнішній вигляд промислового виробу і призначені для задоволення естетичних та ергономічних потреб. Патенти на промислові зразки видаються терміном на 10 років з можливим подовженням строку ще на 5 років.

Знак для товарів і послуг — це позначення, за яким товари і послуги одних осіб відрізняються від однорідних товарів і послуг інших осіб. Об'єктом знака можуть бути словесні, зображувальні, об'ємні та інші позначення або їх комбінації, виконані у будь-якому кольорі чи поєднанні кольорів. Право власності на знаки засвідчується свідоцтвом на строк 10 років з можливим

подальшим періодичним подовженням кожного разу на 10 років.

Об'єктами інтелектуальної власності можуть бути також наукові теорії, математичні методи, плани, правила, програми для обчислювальних машин, типології інтегральних мікросхем, художні вироби тощо. Окремі з них можуть підтверджуватися патентним відомством, щодо інших, зокрема, наукових праць, творів літератури, мистецтва діють норми авторського права, закріплені громадянським кодексом.

Залежно від виду інтелектуальна власність по-різному реалізується на ринку інтелектуальних товарів і послуг. У більшості випадків інтелектуальні товари і послуги стають об'єктом інвестицій, однак вони можуть реалізовуватися й на споживчому ринку. Інвестор купує інтелектуальні товари і послуги з метою їх використання в інвестиційній (підприємницькій) діяльності, сподіваючись на отримання доходу в майбутньому. Тому вкладення в інтелектуальну власність (придбання інтелектуальних товарів і послуг) заведено називати ***інтелектуальними інвестиціями***.

Придбання «ноу-хау». Воно являє собою сукупність технічних, технологічних, комерційних та інших знань, оформлених у вигляді технічної документації, навиків та виробничого досвіду, необхідних для організації того чи іншого виду виробництва, але незапатентованих (ст. 1 Закону України «Про інвестиційну діяльність»).

Термін «ноу-хау» (його вперше було застосовано 1916 р. у США в судовій справі Дюранда проти Брауна) первісно означав вміння або майстерність зробити будь-що з мінімумом зусиль. Сьогодні законодавство багатьох країн світу визначає «ноу-хау» як організаційну або комерційну інформацію, що становить секрет виробництва.

Основними рисами «ноу-хау» є економічність, секретність та історичність. Економічність означає, що «ноу-хау» має бути корисним для виробничих цілей, може стати предметом купівлі-продажу і у кінцевому підсумку принесе прибуток. Результат найдорожчих досліджень, якщо він не є економічним, не підпадає під поняття «ноу-хау». Секретність означає, що дещо може бути визнане

«ноу-хау» тільки за наявності можливості забезпечення секретності. Тому угоди про передачу «ноу-хау», на відміну від простих патентних угод, містять низку положень про забезпечення секретності. Історичність «ноу-хау» полягає у тому, що воно вбирає в себе технічні досягнення та економічність як результат тривалого досвіду. У такому разі воно стає справжньою цінністю.

Придбання патентів на наукові винаходи, відкриття, промислові зразки і товарні знаки. Патентна охорона дає їх власникам виключне право користування, виробництва і продажу продукції (дизайну, технології і т. д.) на визначений період часу. У власника патенту є три способи розпорядження своєю власністю. По-перше, можливе спільне володіння патентом, по-друге, можлива передача привілейованого права третій особі за плату, по-третє, можливе використання винаходу тільки самим винахідником. Частіше патент стосується не всього виробництва продукції, а лише окремих технологічних процесів.

Придбання патентів і «ноу-хау» здійснюється на основі ліцензійних угод. Розрізняють два основних види ліцензії (від лат. licentia — свобода, право, дозвіл) на цю продукцію:

— *невияткова (або проста) ліцензія*, яка передбачає обмежене право використання; ліцензіар зберігає за собою всі права з використання або подальшої реалізації ліцензії необмеженому колу користувачів;

— *вияткова ліцензія*, яка передбачає надання лише одному ліцензіату виключного права на користування готовою науково-технічною продукцією і видачу ліцензії третім особам; ліцензіар може обумовити в угоді лише право власного її використання зі згоди ліцензіата або встановити обмежувальні умови використання виключної ліцензії (тільки на виробництво продукції; тільки на продаж продукції і т. д.).

Роялті - поточні відрахування у вигляді фіксованих ставок до обсягу чистого продажу, до собівартості виробництва або в розрахунку на одиницю ліцензійної продукції протягом дії ліцензійної угоди.

Паушальний платіж - фіксована сума винагороди за ліцензійною угодою, розмір якої не залежить від обсягів продажу ліцензованої продукції.

Гудвіл. Відповідно до Податкового кодексу України, *гудвіл* - гудвіл (вартість ділової репутації) - нематеріальний актив, вартість якого визначається як різниця між ринковою ціною та балансовою вартістю активів підприємства як цілісного майнового комплексу, що виникає в результаті використання кращих управлінських якостей, домінуючої позиції на ринку товарів, послуг, нових технологій тощо. Вартість гудвілу не підлягає амортизації і не враховується під час визначення витрат платника податку, щодо активів якого виник такий гудвіл.

З економічної точки зору - це актив підприємства, який охоплює престиж, ділову репутацію підприємства, контакти, клієнтів, персонал компанії тощо. Цей актив не має самостійної ринкової вартості і має значення, головним чином, під час злиття або приєднання підприємств. Тому, за визначенням стандарту П(С)БО №19, *гудвіл* - це перевищення вартості придбання над часткою покупця у справедливій вартості придбаних ідентифікованих активів та зобов'язань на дату придбання.

Справедлива вартість - сума, за якою може бути здійснений обмін активу, або оплата зобов'язання в результаті операції між обізнаними, зацікавленими та незалежними сторонами.

Ідентифіковані активи та зобов'язання - придбані активи та зобов'язання, які на дату придбання відповідають критеріям визнання статей балансу, встановлених Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 2 «Баланс».

50. СУТНІСТЬ ТА ЗНАЧЕННЯ ІНОЗЕМНОГО ІНВЕСТУВАННЯ ДЛЯ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ.

Права на пільги та гарантії щодо іноземних інвесторів проголошені в Законі України «Про режим іноземного інвестування».

Під іноземними інвестиціями в світовій практиці розуміють вкладення за кордоном, які передбачають тією чи іншою мірою контроль інвестора за підприємством, в яке вони вкладені.

Розмежують державні та приватні інвестиції.

Державні інвестиції - це позики, кредити, які одна держава або група держав надає іншій державі. У цьому випадку мова йде про відношення між державами, що регулюються міжнародними договорами і до яких застосовуються норми міжнародного права. Можливі і «діагональні відносини», коли консорціум (група) приватних банків надає інвестиції державі.

Приватні інвестиції – це ті, які надають приватні фірми, компанії чи громадяни однієї країни відповідним суб'єктам іншої країни.

Значну частку загального обсягу іноземних інвестицій займають *прямі іноземні інвестиції* - вкладення ресурсів, яке забезпечує створення або розширення постійної участі у підприємстві, завдяки якому інвестор може здійснювати, в певній мірі, управлінський контроль іноземного інвестора над вибором об'єкту та реалізацією інвестицій. При цьому, окрім матеріальних та фінансових ресурсів, за кордон переводяться такі специфічні активи, як компетенція управляючих і технічні знання.

Іноземні інвестори - це суб'єкти, які провадять інвестиційну діяльність на території, резидентами якої вони не є. Відповідно до законодавства України іноземними інвесторами можуть бути юридичні особи, створені відповідно до законодавства іншого, ніж законодавство України;

- фізичні особи - іноземці, які не мають постійного місця проживання на території України і не обмежені у дієздатності;
- іноземні держави, міжнародні урядові та неурядові організації;
- інші іноземні суб'єкти інвестиційної діяльності, які визнаються такими відповідно до законодавства України.

Іноземні інвестиції на території України можуть здійснюватися у вигляді:

- іноземної валюти, що визнається конвертованою Національним банком України;

– валюти України - при реінвестиціях в об'єкт первинного інвестування чи в будь-які інші об'єкти інвестування відповідно до законодавства України за умови сплати податку на прибуток (доходи): будь-якого рухомого і нерухомого майна та пов'язаних із ним майнових прав;

– акцій, облігацій, інших цінних паперів, а також корпоративних прав (прав власності на частку (пай) у статутному фонді юридичної особи, створеної відповідно до законодавства України або законодавства інших країн), виражених у конвертованій валюті;

– грошових вимог та права на вимоги виконання договірних зобов'язань, які гарантовані першокласними банками і мають вартість у конвертованій валюті, підтверджену згідно із законами (процедурами) країни інвестора або міжнародними торговельними звичаями;

– будь-яких прав інтелектуальної власності, вартість яких у конвертованій валюті підтверджена згідно із законами (процедурами) країни інвестора або міжнародними торговельними звичаями, а також підтверджена експертною оцінкою в Україні, включаючи легалізовані на території України авторські права, права на винаходи, корисні моделі, промислові зразки, знаки для товарів і послуг, ноу-хау тощо;

– прав на здійснення господарської діяльності, включаючи права на користування надрами та використання природних ресурсів, наданих відповідно до законодавства або договорів, вартість яких у конвертованій валюті підтверджена згідно із законами (процедурами) країни інвестора або міжнародними торговельними звичаями;

– інших цінностей відповідно до законодавства України.

51. ДЕРЖАВНЕ ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ІНОЗЕМНОГО ІНВЕСТУВАННЯ В УКРАЇНІ

З метою створення належних умов для ефективного залучення іноземного капіталу в економіку та збільшення його обсягів значна увага приділяється в

Україні питанням удосконалення законодавчої і нормативної бази щодо державного регулювання процесів іноземного інвестування.

Закон України «Про іноземні інвестиції» від 13.03.1992р. – перший нормативний акт, який регламентував процес іноземного інвестування в Україні. Декретом Кабінету Міністрів від 20.05.1993 р. «Про режим іноземного інвестування» дію Закону було призупинено через низку його недоліків. Зокрема, у Законі не визначалися вид і мінімальний розмір іноземної інвестиції, для якої встановлювалися пільги. За деякими підрахунками, за період дії цього Закону до 42 % усіх іноземних інвесторів вклали в українську економіку менше 1 тис. амер. дол., були й спільні підприємства з іноземними інвестиціями розміром 7 амер. дол. Таким чином, Закон надавав право оминати податкове законодавство й у своїх країнах у разі існування угоди про уникнення подвійного оподаткування між Україною та відповідною країною. Існував завуальований імпорту товарів під виглядом внесків у статутні фонди спільних підприємств з подальшою реалізацією третім особам. Нагальною стала потреба у диференціації пільгового режиму для інвестицій у конвертованій валюті, у формі майна, майнових прав, нових технологій тощо.

Декрет КМУ «Про режим іноземного інвестування» ввів поняття **«підприємство з іноземною інвестицією»**, до якого стали відносити підприємство з кваліфікаційною інвестицією.

Кваліфікаційна іноземна інвестиція – це інвестиція, що становить не менше 20 % статутного капіталу. Підприємства з іноземною інвестицією звільнялися від сплати податків на прибуток (доходи) **протягом п'яти років** з моменту внесення такої інвестиції. Якщо підприємство діяло у пріоритетних напрямках розвитку, що визначалися державними програмами заохочення іноземних інвестицій, то встановлювалися додаткові пільги щодо оподаткування, передбачені цими програмами.

19 березня 1996 р. Верховна Рада України прийняла *Закон України «Про режим іноземного інвестування»*, який відмінив дію зазначеного вище Декрету. В цілому Закон містить як положення Декрету, так і багато нових елементів.

Найважливішим моментом є те, що для іноземних інвесторів на території України встановлюється національний режим інвестиційної діяльності, тобто надані рівні з вітчизняними інвесторами умови діяльності. Крім цього, в Законі містяться положення про те, що підприємства з іноземними інвестиціями сплачують податки згідно із законодавством України. Разом із тим, для окремих суб'єктів інвестиційної діяльності, які здійснюють інвестиційні проекти із залученням іноземних інвестицій, що реалізуються відповідно до державних програм розвитку пріоритетних галузей економіки, соціальної сфери і територій, може встановлюватися пільговий режим інвестиційної діяльності.

Крім того, відповідно до Закону «Про режим іноземного інвестування» спеціальний режим інвестиційної діяльності може бути встановлений на територіях спеціальних (вільних) економічних зон. Створення таких зон є одним із елементів інвестиційної політики, що передбачає на основі збільшення надходжень інвестицій, у тому числі іноземних, до окремих регіонів України прискорення соціально-економічного розвитку цих територій, поліпшення використання природно-господарського потенціалу, залучення та впровадження нових технологій, насичення внутрішнього ринку високоякісною продукцією тощо.

Позитивним можна вважати визначення моменту набуття підприємством статусу підприємства з іноземними інвестиціями. Таким моментом вважається день зарахування іноземної інвестиції на баланс підприємства. Державна реєстрація іноземних інвестицій за Законом здійснюється лише після фактичного їх внесення, тоді як Декрет дозволяв реєстрацію і до моменту фактичного внесення, тобто реєструвалися наміри здійснення іноземної інвестиції.

Законом України «Про режим іноземного інвестування» збережено у повному обсязі державні гарантії захисту іноземних інвестицій, що надавалися іноземним інвесторам на території України відповідно до попередньої нормативної бази. Зокрема, іноземні інвестиції не підлягають націоналізації. Іноземні інвестори мають право на відшкодування збитків, включаючи упущену вигоду і моральну шкоду, завданих їм внаслідок дій, бездіяльності або неналежного виконання державними органами України чи посадовими особами

передбачених законодавством обов'язків щодо іноземного інвестора. У разі припинення інвестиційної діяльності іноземному інвестору гарантується повернення його інвестицій у натуральній формі або у валюті інвестування без сплати мита, а також доходів з цих інвестицій у грошовій чи товарній формі. Держава також гарантує безперешкодний і негайний переказ за кордон прибутків та інших коштів в іноземній валюті, одержаних на законних підставах внаслідок здійснення іноземних інвестицій. Якщо в подальшому спеціальним законодавством про іноземні інвестиції будуть змінюватися гарантії захисту іноземних інвестицій, то протягом 10 років з дня набрання чинності таким законодавством, на вимогу іноземного інвестора, застосовуються гарантії захисту іноземних інвестицій, визначені Законом України “Про режим іноземного інвестування”.

Іноземні інвестори можуть здійснювати інвестиції в Україну у вигляді будь-яких цінностей, зокрема конвертованої валюти, будь-якого рухомого або нерухомого майна та пов'язаних з ним майнових прав, акцій, облігацій, інших цінних паперів, прав інтелектуальної власності, включаючи авторські права, права на винаходи, “ноу-хау” тощо.

Іноземні інвестиції можуть вкладатися в будь-які об'єкти, інвестування в які не заборонено законами України. При цьому іноземні інвестори самі визначають найбільш прийнятну для них форму здійснення інвестицій: шляхом створення юридичної особи, що повністю належить іноземному інвестору, чи за їх частковою участю, або на підставі договорів (контрактів) про спільну інвестиційну діяльність, укладених з українськими підприємствами.

Підприємствами з іноземними інвестиціями вважаються будь-які підприємства чи організації, створені відповідно до законодавства України, у статутному фонді яких іноземна інвестиція становить не менше 10 %.

До переваг українського інвестиційного законодавства можна віднести таке:

1. Оподаткування підприємств з іноземним капіталом здійснюється в національному режимі.
2. Практично не існує обмежень на розмір іноземних інвестицій.

3. Створено сприятливі умови для репатріації капіталів та переказу прибутків.

4. Іноземні інвестиційні проекти мають пільги: застосування норм прискореної амортизації основних фондів і зниження ставки оподаткування прибутку на 15 % при його репатріації.

5. Пільговий режим інвестиційної діяльності встановлюється для іноземних інвестиційних проектів, що реалізуються у важливих для економіки України секторах.

6. Урегульовано відносини щодо розподілу продукції, одержаної від видобування корисних копалин на території України.

7. Визначено умови концесії державного та комунального майна.

52. СПОСОБИ ТА ФОРМИ ЗАЛУЧЕННЯ ІНОЗЕМНОГО КАПІТАЛУ.

На сьогодні можна виділити велику кількість різноманітних способів входження на світові ринки, які, переважно, трансформувалися з таких основних стратегій виходу на іноземні ринки.

1. **Експорт**, що являє собою сукупність заходів, які реалізуються між контрагентами з різних економічних та валютних зон з приводу купівлі товару одним контрагентом з країни походження іншого контрагента. Перевагою даного способу виходу є те, що він несе мінімум ринкового та політичного ризику для інвестора, але дає й мінімум контролю за ринковими операціями. Перевагою цієї форми для приймаючої країни є збереження контролю та підтримка виробництва в країні. Основним недоліком слід відзначити вразливість перед зарубіжними протекціоністськими бар'єрами.

2. **Контрактні коопераційні угоди**, що передбачають укладення угод з іноземними компаніями, відповідно до яких фірма надає свої активи (патенти, торгові секрети, ноу-хау, фабричні марки тощо) в обмін на різноманітні форми платежів. Перевага цього способу криється у подоланні митних бар'єрів. Разом з тим, суттєвим недоліком є відсутність контролю над

планами та програмами маркетингу в країні реалізації. Проблема даного способу полягає у здатності фірми забезпечити юридичний захист прав характеризується незначними потребами інвестицій.

3. Створення за кордоном власної виробничої філії, що реалізується через здійснення прямих іноземних інвестицій, їх суттєвою перевагою є більш повне використання конкурентних переваг фірми на іноземному ринку, забезпечення повного контролю та локалізація виробництва. Але цей метод потребує більших витрат ресурсів на входження до іноземного ринку і пов'язаний з більшим ризиком, оскільки можлива непопулярність з політичної точки зору. Риси, що характерні для прямих інвестицій:

- при прямих іноземних інвестиціях інвестори, як правило, втрачають можливість швидкого виходу з ринку;
- більший ступінь ризику та більша сума, ніж за портфельного інвестування;
- більш високий термін освоєння капіталу, характерних для країн-імпортерів іноземних інвестицій.

Прямі іноземні інвестиції спрямовуються в приймаючі країни двома шляхами:

- організація нових підприємств;
- придбання або поглинання вже діючих компаній.

З точки зору прямих витрат та їх необхідного обсягу, перший шлях дешевше другого, однак при порівнянні за критерієм «втраченої вигоди» другий шлях доцільніше.

4. Спільні підприємства - перевагами цього способу проникнення капіталу на інші ринки є мінімізація ризиків, необхідність меншого обсягу витрат, ніж у разі створення власної виробничої філії. Недоліком є необхідність високодеталізованої контрактної роботи та складність реалізації управлінських функцій.

Основними традиційними формами здійснення іноземних інвестицій є:

- часткова участь у підприємствах, що створюються спільно з іноземними юридичними й фізичними особами, або придбання частки діючих підприємств;
- створення підприємств, що повністю належать іноземним інвесторам, філій та інших відокремлених підрозділів іноземних юридичних осіб або придбання у власність діючих підприємств повністю;
- придбання не забороненого законами нерухомого чи рухомого майна, включаючи будинки, квартири, приміщення, обладнання, транспортні засоби та інші об'єкти власності, шляхом прямого одержання майна та майнових комплексів або у вигляді акцій, облігацій та інших цінних паперів;
- придбання самостійно чи за участю українських юридичних або фізичних осіб прав на користування землею та використання природних ресурсів на території України;
- придбання інших майнових прав;
- господарської (підприємницької) діяльності на основі угод про розподіл продукції;
- в інших формах, які не заборонені законами України, в тому числі без створення юридичної особи на підставі договорів із суб'єктами господарської діяльності України.

Для традиційних форм іноземного інвестування є характерною спільність володіння капіталом, управління та організаційного і технологічного досвіду. Нові форми іноземного інвестування розбивають цю спільність на окремі економічні угоди.

53. МІЖНАРОДНІ ФІНАНСОВО-КРЕДИТНІ ІНСТИТУТИ ТА ЇХ ФУНКЦІЇ НА ІНВЕСТИЦІЙНОМУ РИНКУ.

Світовий банк є багатосторонньою організацією розвитку, яка покликана сприяти економічному та соціальному прогресу в країнах, що розвиваються, всебічному поліпшенню умов життя народів цих країн. Окрім

позик Банк надає й дорадчі послуги клієнтам завдяки своєму глобальному досвіду і високому рівню експертних знань і можливостей.

Із зростанням обсягу роботи та урізноманітненням і розширенням кола завдань виникла необхідність у створенні філій, які б задовольняли нові потреби. Усі разом ці організації становлять *Групу Світового банку*. До неї входять: *Міжнародний банк реконструкцій та розвитку* (МБРР), *Міжнародна асоціація розвитку* (МАР), *Міжнародна фінансова корпорація* (МФК), *Багатостороннє агентство з гарантування інвестицій* (БАГІ) та *Міжнародний центр урегулювання інвестиційних суперечок* (МЦВІС), їхня штаб-квартира знаходиться у Вашингтоні. Сьогодні МБРР часто іменують Світовим банком, хоча формально Світовий банк складається з МБРР і МАР.

Міжнародний банк реконструкції та розвитку є найбільшою філією Групи Світового банку. Нині це універсальна міжнародна організація. Якщо на кінець 1945 р. угоду про його утворення підписали лише 40 країн, то на початок 2000 р. до складу МБРР входила 181 держава. Статутний капітал Банку створюється шляхом підписки країн-членів на акції вартістю 100 тис. амер. дол. кожна. Розподіл акцій відбувається за стандартною формулою на підставі розміру квоти країн-членів у МВФ, а підрахунок голосів – відповідно до частки участі країни в акціонерному капіталі.

Структура Банку включає Раду керуючих, Виконавчу раду, Президента й адміністративний апарат. Рада керуючих, яка складається з одного керуючого та одного його заступника, призначених кожною державою-членом, ухвалює найважливіші рішення. Виконавча рада, в свою чергу, займається реалізацією ухвалених рішень і організовує повсякденну діяльність Банку. Вона складається з 24 директорів, п'ять з яких призначаються державами-членами з найбільшими квотами. Решта виконавчих директорів обираються керуючими. Головує на засіданнях виконавчих директорів і керує адміністративним апаратом Банку Президент, який традиційно є громадянином США.

Надання позик країнам-учасникам здійснюється за рахунок кредитних коштів, що залучаються банком на світових ринках капіталів. Значна частина коштів МБРР надходить також від нерозподіленого прибутку і погашення раніше наданих позик, що видаються банком на строк від 15 до 20 років і мають п'ятирічний пільговий період. Усі позики надаються лише під урядові гарантії.

Статутом МБРР визначено обов'язкове цільове використання наданих позик – вони мають використовуватися виключно на виробничі цілі і сприяти економічному зростанню країн-позичальниць, тобто об'єктом кредитування мають бути реальні інвестиції.

МБРР надає позики країнам, що спроможні сплатити ринкову процентну ставку, прив'язану до ставки ЛІБОР (ставки пропозиції на Лондонському міжбанківському ринку депозитів), а інша філія — Міжнародна асоціація розвитку (МАР) – надає позики найбільш бідним країнам на концесійних умовах. Досить часто це країни, в яких доходи населення становлять менше 2 амер. дол. на день. МАР юридичне відокремлена від МБРР і носить характер автономного фонду, а не філії, однак ці організації мають спільний управлінський персонал і єдину адміністративну структуру. У спільному річному звіті постійно вживається термін “Світовий банк”, що означає комплекс із двох закладів.

Представництво Світового банку в Україні почало працювати у 1992 р. (Україна стала 167 його членом). Співробітництво України з Банком підтримує програму економічних реформ у країні і виступає важливим елементом зовнішнього фінансування. За статистичними даними, МБРР є основним кредитором України.

Кошти Світового банку – досить привабливе джерело зовнішнього фінансування України внаслідок того, що фінансові умови надання позик вигідніші, ніж більшість інших доступних нині джерел запозичення. За класифікацією Світового банку Україна належить до п'ятої категорії країн (менше 756 амер. дол. ВВП на душу населення). Для порівняння: Росія і

Білорусь віднесені до третьої категорії (1446—2995 амер. дол. на душу населення). Проценти за позиками Банку сплачуються за плаваючою ставкою, прив'язаною до ставки ЛІБОР (близько 6,5 % річних, враховуючи загальну маржу). Для України термін погашення кредитів становить 20 років з пільговим періодом 5 років.

В Україні за допомогою МБРР фінансується проекти як системні, так і інвестиційні.

Головним завданням *Міжнародної фінансової корпорації (МФК)*, створеної у 1956 р., є сприяння країнам, які розвиваються, у розвитку приватного сектору шляхом інвестування або надання позик. Членами МФК можуть бути тільки країни–учасниці МБРР. На відміну від МБРР, який надає позики тільки урядам або під їхню гарантію, корпорація може брати участь у капіталі підприємств і надавати позики без державної гарантії. Процентна ставка різниться залежно від країни та проекту, а період сплати позики становить від 3 до 15 років з відстрочкою платежів до 12 років.

Фонди МФК складаються із доходів від акцій, які купують країни – члени МФК, власних позик, зокрема від МБРР, і нерозподіленого прибутку. Майже 20 % свого фінансового капіталу МФК позичає у МБРР, а решту – на міжнародних фінансових ринках. Вона має право надавати позики та фінансувати проекти окремих підприємств країн – членів МФК шляхом випуску акцій.

Багатостороннє агентство з гарантування інвестицій (БАГІ) створене у 1988 р. з особливою метою – сприяти інвестуванню акціонерного капіталу і залученню інших прямих інвестицій у країни, що розвиваються, шляхом усунування перепон некомерційного характеру. БАГІ займається страховим забезпеченням гарантії інвестицій від політичних ризиків, у тому числі від націоналізації, експропріації, військових дій, громадської непокори, неможливості конвертувати валюту, репатріювати капітал і т. д.

Міжнародний центр врегулювання інвестиційних суперечок (МЦВІС) є самостійною міжнародною організацією, заснованою в рамках

Конвенції з урегулювання інвестиційних суперечок між державами та громадянами інших держав. Станом на 1 жовтня 1999 р. Конвенцію підписали 147 держав і 131 держава ратифікувала її. Україна підписала Конвенцію 3 квітня 1998 р., однак ще не ратифікувала її.

Сприянням функціонування міжнародної валютної системи займається спеціалізована міжнародна організація, яка включає більшість держав— членів ООН, – *Міжнародний валютний фонд (МВФ)*. Для вирішення цієї мети МВФ здійснює три основні функції:

- 1) визначення і контроль за дотриманням угод у галузі міжнародних валютних відносин;
- 2) надання державам-членам можливостей для дослідження проблем і ведення переговорів;
- 3) надання кредитів країнам, що відчувають труднощі у галузі платіжного балансу.

Механізм кредиту базується на встановленні квоти для кожної країни— члена МВФ. Квота визначається у ході складних переговорів на основі різних показників (обсяг зовнішньої торгівлі і т. д.). Ці ресурси на певних умовах надаються країнам, що відчувають труднощі з платіжним балансом, коли вартість валюти країни та її товарів випадають із загального ряду. У цьому випадку країна—член Фонду звертається за допомогою до МВФ.

У своїй діяльності МВФ використовує кілька механізмів фінансової допомоги. Звичайне кредитування – це програми stand-by і програми розширеного кредитування – EFF. *Пільгове кредитування* здійснюється через механізм розширеного фінансування структурної перебудови ESAF, а системні перетворення – через STF. Програма ESAF надається тільки найбільшій країнам на 15 років з п'ятирічною відстрочкою платежу під 0,5 % річних. *Компенсаційне і надзвичайне кредитування* – CCFF (на 4–5 років за ставкою ЛІБОР +0,25 %); додаткове резервне кредитування – SRF (на 1,5 роки під 7,5 % річних).

Вищим органом МВФ є Рада керуючих (по одному представнику від кожної країни). Вона збирається на щорічні сесії, де кількість голосів кожної країни пропорційна її квоті. Рішенням Ради керуючих МВФ від 22 січня 1999 р. були збільшені квоти країн у Фонді. Нова квота набуває чинності після сплати державою в обумовлений МВФ термін суми збільшення попередньої квоти 25 % у СДР (SDK Special drawing rights) або у валюті інших держав, за вибором Фонду та згодою зазначеної держави, решта – у національній валюті. Можна зазначити, що МБРР і МВФ є єдиними організаціями у світі, де не застосовується принцип: одна країна – один голос. Між сесіями керівництво здійснюється адміністративною радою з 22 членів.

МБРР і МВФ мають різне призначення, що дає їм змогу робити свій внесок у стабільність світової економіки та забезпечення збалансованого економічного розвитку в усіх країнах-учасниках. Банк розширив допомогу через переорієнтацію з окремих проектів на ширші аспекти економічної реформи. Водночас МВФ вийшов за межі простого коригування платіжних балансів і бере участь у структурних реформах економік своїх членів.

Фінансові ресурси МВФ надаються Україні на таких умовах: строк сплати – 3–5 років, ставка процента за кредит – від 5,75 % до 6,29 %. Розпорядником коштів в Україні є НБУ. Контроль за їх ефективним використанням здійснюється з боку МВФ за попередньо узгодженими з українською стороною показниками ефективності, серед яких – рівень чистих міжнародних резервів НБУ, монетарні показники і дефіцит консолідованого бюджету. Помітно розширити обсяг запозичень у Фонду уможлиблює збільшення квоти України у 1998 р. з 997,3 млн. СДР до 1372,0 млн. СДР.

Особливе місце серед кредитів міжнародних фінансових організацій України на підставі міжнародних договорів під гарантію Уряду посідають запозичення в *Європейського банку реконструкції та розвитку (ЄБРР)*. Його було створено у 1990 р. для фінансової підтримки проектів сприяння

країнам Центральної та Східної Європи в їхньому переході до ринку. ЄБРР об'єднує 58 країн з різних регіонів світу, Європейський союз і Європейський інвестиційний банк. Центральний офіс розташований у Лондоні. ЄБРР діє водночас і як діловий, і як інвестиційний банк. Не менше 60 % його зобов'язань мають бути пов'язані з фінансуванням приватного сектору (згідно з мандатом ЄБРР). Маючи найвищий кредитний рейтинг (AAA), банк може залучати кошти на міжнародних ринках капіталу на найвигідніших умовах.

ЄБРР є комерційним банком, тому умови надання кредитів цим банком суттєво відрізняються від умов кредитування МВФ і МБРР. А порівняно з приватними комерційними банками основною перевагою цього Банку є те, що завдяки характеру складу своїх акціонерів він може і готовий брати на себе ризик, але при цьому береться за виконання лише комерційне життєздатних проектів.

Основними формами фінансування ЄБРР є кредити, вкладення в акції та гарантії.

54. СПЕЦІАЛЬНІ ЕКОНОМІЧНІ ЗОНИ, ЇХ КЛАСИФІКАЦІЯ.

54.1. ВІЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ЗОНА

Вільна економічна зона – це обмежена частина території країни, для якої характерний специфічний режим функціонування економічних суб'єктів, анклавність як гарантія досягнення стабільності і певної свободи.

Основне завдання ВЕЗ полягає у залученні інвестицій і нових технологій, створенні нових робочих місць, збільшенні валютних надходжень до країни, розвитку інфраструктури тощо.

ВЕЗ можна класифікувати так:

- 1) ВЕЗ, які виступають організаційною формою активізації експорту, залучення іноземних інвестицій;
- 2) ВЕЗ як форма регіональної політики для стимулювання соціально-економічного розвитку депресивних районів;
- 3) ВЕЗ, у яких поєднуються характеристики перших двох зон.

У світі існує багато модифікацій вільних економічних зон, основними з яких є зовнішньоторговельні, зони вільної торгівлі, вільні митні території, експортні або експортно-виробничі зони, зони спільного підприємництва, зони переробки експортних товарів, промислово-торговельні зони, вільні промислові зони, вільні банківські зони, банківсько-страхові, особливі економічні зони, інформаційні зони та ін. Найпоширенішими є вільні торговельні та експортно-виробничі зони.

В еволюції ВЕЗ можна виділити такі етапи:

- вільні торговельні зони;
- промислово-виробничі зони;
- техніко-впроваджувальні зони;
- сервісні зони;
- комплексні зони.

54.1.1. Вільні торговельні зони (безмитні, транзитні і т. ін.) є найбільш простою і давньою формою організації зональної структури на території певної держави. Спочатку такими зонами були території великих морських портів, виділені з митної території країни для вільного і безмитного ввезення-вивезення капіталу. Це пояснюється тим, що основною формою міжнародного економічного співробітництва тривалий час була міжнародна торгівля.

Іноземне інвестування у вільних торговельних зонах визначається такими факторами, як географічне положення; транспортна мережа; наявність інфраструктури комунікацій; доступ до ринків сусідніх країн (часто ці зони використовуються як платформи виходу на ринки третіх країн). Перевагами вільних торговельних зон є: потреба незначних стартових інвестицій; швидка окупність інвестицій; можливість заморожувати реалізацію товарів до підвищення попиту на них.

54.1.2. Експортні виробничі (промислові) зони призначені для виробництва товарів для експорту. Вони мають право на безмитну торгівлю у митному і торговельному режимі країни і надають іноземним інвесторам податкові та фінансові пільги. Мета створення цих зон – насичення країни

сучасними товарами і технологіями, об'єднання підприємств для виробництва експортно-привабливої продукції. Експортно-виробничі зони створюються, передусім для залучення іноземного капіталу до національної економіки, організації експортних підприємств і нових робочих місць, збільшення надходження іноземної валюти, впровадження у господарську практику останніх досягнень НТП. Якщо фірма хоче розгорнути виробництво у такій зоні, то вона повинна одержати від відповідного органу ліцензію з конкретними зобов'язаннями. Головна умова, що висувається до фірми – експортна орієнтація продукції. Крім того, умовою допуску на внутрішній ринок є екологічна і технологічна безпека виробництва.

54.1.3. Туристичні (рекреаційні) зони надають широкі можливості для відпочинку та туризму у місцях рекреації. Вони, як і митні зони, є найбільш привабливими об'єктами вкладання іноземного капіталу, оскільки потребують порівняно менших первинних інвестицій через те, що формуються на базі вже існуючих виробничої та соціальної інфраструктур.

54.1.4. Причиною створення **вільних страхових зон** стали надзвичайно жорсткі нормативи, що регулювали страхові операції. Робота лондонської компанії Ллойд щодо покриття особливих, нетрадиційних ризиків (ті, що не входять до розряду крадіжок, пожеж, цивільної відповідальності тощо) призвела свого часу до майже монополії у цій сфері. У 80-і роки з'явилися прототипи таких зон ” у США (зокрема, у Нью-Йорку), де пільговий режим поширювався на деякі особливі види ризику (анулювання контрактів лізингу для великих комп'ютерів і т. д.), а також страхові контракти з річними преміями понад 100 тис амер. дол.

54.1.5. Банківські вільні зони являють собою географічні зони, в яких банки можуть вільно проводити свою діяльність і мати ділові стосунки з клієнтами, що мешкають в інших країнах. Засобами створення банківських зон вдається уникнути застосування норм з контролю валютного обміну і обов'язкового застосування резервних коефіцієнтів.

54.1.6. Офшорна зона (юрисдикція) – це країна або окремі території країн, де на державному рівні для певних типів компаній, власниками яких є іноземці, встановлені значні пільги з оподаткування, частково або повністю зняті митні та торгові обмеження, знижені або відсутні вимоги до бухгалтерського обліку та аудиту. Офшорна компанія (компанія, зареєстрована у юрисдикції з низьким оподаткуванням або звільнена від сплати податків на основі невеликої фіксованої плати) може отримати пільги тільки у разі володіння компанією іноземцями, а прибуток має вилучатися за межами юрисдикції, де вона зареєстрована. Офшорній компанії заборонено вести підприємницьку діяльність у країні реєстрації, оскільки у протилежному разі держава поставила б у нерівні умови місцеві фірми порівняно з офшорними, які мають податкові пільги.

Найчастіше офшорна зона створюється там, де слабо розвинена економіка й немає інших можливостей для залучення іноземного капіталу. Офшорна компанія не обтяжує зону додатковими витратами, а навпаки, забезпечує надходження фінансового капіталу в її економіку за рахунок оплати праці офісних службовців, придбання майна або нерухомості та різноманітних реєстраційних зборів. З часом деякі юрисдикції можуть зробити серйозні прориви у рівні економічного розвитку. Як приклад можна навести Сінгапур, Гонконг, Ірландію, Кіпр. Зокрема, на Кіпрі 28 тисяч зареєстрованих офшорних компаній приносять країні дохід у 200 млн. амер. дол. на рік, а дохід на душу населення становить 12 тис амер. дол.

Основними перевагами для власників при використанні офшорних компаній є:

- досягнення анонімності, конфіденційності;
- низькі податки або їх відсутність;
- прибуток/капітал у твердій валюті в надійних банках і стабільній країні;
- банківські рахунки в будь-якій валюті;
- можливість вільного використання валюти;

- ефективна і недорога банківська система;
- відсутність контролю за валютним обміном;
- можливість отримання дозволу на роботу і виду на проживання (на Кіпрі);
- можливість законного володіння нерухомістю за кордоном.

54.1.7. Зони технологічного розвитку (технопарки, технополіси), або техніко-впроваджувальні зони. На відміну від зон вільної торгівлі і промислово-експортних зон, які потребують розвиненої інфраструктури, для створення цих зон іноді достатньо університету, іншої науково-дослідної організації, низки невеликих підприємств навколо них для виготовлення дослідних зразків або навіть невеликих партій нової продукції.

ПРАКТИЧНА ЧАСТИНА.

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ЗА ТЕМАМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ.

ТЕМА 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.

СЕМІНАР

1. Еволюція поглядів на сутність та природу інвестицій.
2. Економічна сутність інвестицій та їх класифікація
3. Основні поняття інвестиційної діяльності
4. Розробка стратегічних напрямків інвестиційної діяльності.
5. Інвестиційна програма. Інвестиційний проект. Інвестиційний портфель.

Терміни:

Інвестування – здійснення довгострокового вкладання капіталу з метою отримання прибутку.

Інвестиційна діяльність – це сукупність практичних дій громадян, юридичних осіб і держави щодо реалізації інвестицій.

Інвестиціями є всі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності, в результаті якої створюється прибуток (доход) або досягається соціальний ефект.

Суб'єкти інвестиційної діяльності – громадяни та юридичні особи України, інших держав, які забезпечують реалізацію інвестицій як виконавці замовлень або на підставі доручення інвестора.

Джерела та рекомендована література:

1. А. П. Дука Інвестування. Теорія та практика інвестиційної діяльності : навч. посіб.[для студ. вищ. навч. закл.] / Дука Анастасія Петрівна – 2-ге вид. – К. : Каравела, 2012.

2. Титаренко Н.О., Підручник А.М. Теорії інвестицій: Навч. посібник. – К.: КНЕУ, 2000. – 160с.

3. Закон України “Про інвестиційну діяльність” від 18 вересня 1991 р.

4. Закон України “Про захист іноземних інвестицій в Україні” // Відомості Верховної Ради. – 1991. – №46.

5. Закон України “Про режим іноземного інвестування” від 19.03.96 р. // Відомості Верховної Ради. – 1996. – №19.

6. Бланк И.А. Инвестиционный менеджмент. – К.: МП “ИТЕМ” ЛТД, 1995. – 448 с.

7. Гальчинський А., Львовчкін С. Становлення інвестиційної моделі економічного зростання України // Економіка України. – 2004. – №6. – С. 4–11.
8. Данілов О.Д., Івашина Г.М., Чумаченко О.Г. Інвестування: Навч. пос. – К.: Видавничий дім “Комп’ютерпрес”, 2001. – 364 с.
9. Козаченко Г.В., Антіпов О.М., Ляшенко О.М., Дібніс Г.І. Управління інвестиціями на підприємстві. – К. Лібра, 2004. – 368 с.
10. Майорова Т.В. Інвестиційна діяльність: Навч. пос. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 376 с.
11. Пересада А.А. Управління інвестиційним процесом. – К.: Лібра, 2002. – 472 с.
12. Письмак В.П. Региональные аспекты специального режима инвестирования: теория и практика, проблемы и решения. – Донецк, 2000.
13. Про заходи щодо поліпшення інвестиційного клімату в Україні. Указ Президента України від 12 липня 2001 року.
14. Положення "Про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації", затверджене Наказом Міністерства фінансів України та Фонду державного майна України від 26.01.2001 р. № 49/121 та зареєстрованого у Міністерстві Юстиції України 8.02.2001 р. № 121/5312.
15. Загурський О.М., Півторак М.В. Інвестиційна діяльність: аналіз, проблеми та перспективи // Сталий розвиток економіки. – 2012. – № 1. – С. – 182 – 186. [Електр. ресурс]: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/sre/2012_1/182.pdf
16. Коваленко Ю. М. Економічна сутність інвестицій / Ю. М. Коваленко, О. О. Мискіна // Формування ринкових відносин в Україні. – 2011. – № 1. – С. 74–78.
17. Крисюк Р. В. Проблеми формування інвестиційних ресурсів в Україні / Р. В. Крисюк // Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. – 2011. – № 1. – С. 67–71.
18. Кухта П. Трактатування поняття «інвестиції» : класичний і сучасний підходи / П. Кухта // Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка. - К., 2011. - Вип. 121-122: Економіка. - С. 29-33.
19. Куянова О.Ю. Основні напрями підвищення ефективності інвестиційної діяльності // Бюлетень Міжнародного Нобелівського економічного форуму. – 2011. – № 1 (4). – С. 218 – 222. [Електр. ресурс]: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/bmnef/2011_1_4/33.pdf
20. Левчинський Д.Л. Суть та економічна природа інвестицій і інвестиційного процесу // Механізм регулювання економіки. – 2011. – № 2 – С. 131 – 139.
21. Панкратова О. М., Дринова Н. С. Інвестування як фактор ефективного регіонального розвитку // Бізнес Інформ. – 2011. – №5. – С. 59 – 62. [Електр. ресурс]: <http://www.business-inform.net>
22. Філіппова С.В., Балан О.С. Методологічні підходи до класифікації

інвестицій // Праці Одеського політехнічного університету. – 2011. – Вип. 3 (37). – С. 80 – 85. [Електр. ресурс]: http://www.nbu.gov.ua/portal/natural/Popu/2011_3/80_85.pdf

Питання для самоперевірки:

1. Визначте характерні ознаки економічної категорії "інвестиції".
2. Назвіть вітчизняних та зарубіжних учених, які зробили найвагомий внесок у розвиток інвестування як самостійної науки.
3. Визначте ознаки, за якими класифікують інвестиції.
4. Охарактеризуйте основні стадії інвестиційного циклу.
5. Визначте зміст інвестиційної діяльності та інвестиційного процесу.
6. Охарактеризуйте права та обов'язки інвесторів та учасників інвестиційної діяльності.
7. Визначте характерні ознаки інвестиційного ринку.
8. Охарактеризуйте зміст інвестиційного попиту та пропозиції.
9. Охарактеризуйте основні складові інфраструктури ринку інвестицій.
10. Охарактеризуйте стан кон'юнктури інвестиційного ринку в Україні.
11. Визначте та охарактеризуйте основні об'єкти інвестиційної діяльності.
12. Охарактеризуйте інвестиційну стратегію її види, параметри та показники.
13. Охарактеризуйте методи розробки інвестиційної стратегії.
14. Охарактеризуйте зміст портфельного інвестування.
15. Назвіть основні принципи формування інвестиційного портфелю.
16. Визначте складові стратегії портфельного інвестування.
17. Визначте, які види інвестиційних портфелів можуть бути сформовані підприємствами.

Питання для самостійного опрацювання:

1. Стратегічне управління інвестиційною діяльністю.
2. Перспективи розвитку інвестиційного ринку в Україні.
3. Проаналізуйте структуру інвестиційного ринку України за об'єктами інвестування.
4. Наведіть приклади вдалих муніципальних інвестиційних проектів у Вашій територіальній громаді за останні три роки.
5. Вкажіть основні тенденції розвитку ринку нерухомості в Україні, яким є їх вплив на інвестиційну діяльність?
6. Чи є сенс залучати кошти населення, зокрема осіб пенсійного віку, до інвестиційних процесів у громаді? Якщо так, то у який спосіб це можна здійснити?
7. Запропонуйте заходи активізації інвестиційної діяльності в своєму місті.

Контрольні тести:

1. Викреслити поняття, що випадають з логічного переліку:

- реальні інвестиції, очікувана норма прибутку, рівень інфляції, норма банківського відсотку;
- інвестування фізичними та юридичними особами, державне інвестування, стратегічне інвестування, спільне інвестування, іноземне інвестування;
- реальні, приватні, фінансові інвестиції;
- короткострокові, портфельні, середньострокові, довгострокові інвестиції;
- ринок прямих капіталовкладень; ринок об'єктів, що приватизуються; фондовий ринок, інвестиційний портфель, грошовий ринок, ринок нерухомості.

2. Вибрати правильну відповідь:

“Інвестиції” – це:

- а) грошові засоби для вирішення конкретних господарських задач;
- б) фінансові ресурси для реалізації управлінських рішень органів місцевого самоврядування;
- в) довгострокове вкладення капіталу з метою отримання прибутку;
- г) придбання нового холодильника у дім.

До поняття “інвестиції” не належать:

- а) грошові засоби;
- б) споруди, обладнання; інше майно, що використовується у виробництві;
- в) майнові права;
- д) спадкове домоволодіння.

ТЕМА 2. СУБ'ЄКТИ ТА ОБ'ЄКТИ ІНВЕСТУВАННЯ.

СЕМІНАР 1

1. Методи та інструменти державного регулювання інвестиційної діяльності

- форми опосередкованого впливу держави на інвестиційну діяльність;
- грошово-кредитна державна політика. Основні функції НБУ;
- інструменти кредитно-грошового регулювання: зміна облікової ставки, зміна норми резервів, проведення операцій на відкритому ринку;
- рестрикційна та експансивна кредитно-інвестиційні політики.

2. Інтеграційні форми інвестування (холдингові компанії, промислово-фінансові групи (ПФГ) і т.п.).

3. Напрями інвестиційної політики держави.

СЕМІНАР 2

1. Фінансово-кредитні та інші посередники на інвестиційному ринку.

1.1. Банківська система:

- Національний банк України;
- неемісійні банки: ощадні, інвестиційні, іпотечні, розрахункові (клірингові);

1.2. Парабанківська система: лізингові компанії, факторингові компанії, брокерські і дилерські фірми, страхові компанії, пенсійні фонди, інвестиційні фонди, інвестиційні компанії, ломбарди, кредитні спілки, довірчі товариства.

2. Спеціалізовані фінансові посередники інвестиційного ринку: фірми-девелопери, фірми-ріелтери, консалтингові фірми, інжинірингові та еккаутингові фірми.

Джерела та рекомендована література:

1. Про Концепцію амортизаційної політики. Указ Президента України від 7 березня 2001 року за № 169/2001.

2. Про інвестиційну діяльність. Закон України від 18 вересня 1991 р.

3. Європейський вибір. Концептуальні засади стратегії економічного та соціального розвитку України на 2002-2011 роки. Послання Президента України до Верховної Ради України // Урядовий кур'єр. – 2002. – №100.

4. Про затвердження Програми розвитку інвестиційної діяльності на 2002-2010 рр. Постанова Кабінету Міністрів України від 28 грудня 2001 р. № 1801.

5. Положення (стандарти) бухгалтерського обліку 7 "Основні засоби", затверджене наказом Міністерства фінансів України від 27 квітня 2000 року.

6. Податковий кодекс України від 2.12.2010 р. №2755-VI

7. Про промислово-фінансові групи в Україні. Закон України від 21 листопада 1995 року.

8. Про інститути спільного інвестування (пайові та корпоративні інвестиційні фонди). Закон України від 15 березня 2001 року N 2299-III.

9. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг. Закон України від 12 липня 2001 року № 2664-III.

10. Про кредитні спілки. Закон України від 20 грудня 2001 року № 2908-III.

11. Про холдингові компанії, які створюються в процесі приватизації й корпоратизації. Указ президента України від 11 травня 1994 року.

12. Р. М. Костюкевич Інвестиційний менеджмент: навч. посібник / Р. М. Костюкевич – Рівне: НУВГП, 2011. – 270 с.

13. Массе Пьер. Критерии и методы оптимального определения капитальных вложений. Пер. с франц. Ф.Р. Окуновой й А.И. Гладишевского. Науч. ред. и вступит. статья А.В. Жданко. М.: "Статистика", 1971.

14. Карпунь І.Н. Основні передумови управління інвестиційним процесом // Науковий вісник НЛТУ України. – 2011. – Вип. 21.11. – С. 231 – 236. [Електр. ресурс]:

http://www.nbu.gov.ua/portal/chem_biol/nvnltsu/21_11/231_KAR.pdf

15. Левчинський Д.Л. Суть та економічна природа інвестицій і інвестиційного процесу // Механізм регулювання економіки. – 2011. – № 2. – С. 131 – 139. [Електр. ресурс]: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Mre/2011_2/4_4.pdf

16. Татаренко Н.О. Підручник А.М. Теорії інвестицій: Навч. посібник. – К.: КНЕУ, 2000.–160с.

Питання для самоперевірки:

1. На яких наукових течіях базуються теоретичні засади державного регулювання інвестиційних процесів?
2. Особистий внесок яких науковців вплинув на дослідження ролі держави у регулюванні інвестицій та інвестиційних процесів?
3. Визначте основні принципи державної інвестиційної політики.
4. Який державний орган визначає державну політику у сфері інвестиційної діяльності ?
5. Хто здійснює реалізацію державної політики у сфері інвестиційної діяльності?
6. Визначте основні завдання державної політики в інвестиційній діяльності.
7. Визначте основні завдання Програми розвитку інвестиційної діяльності в Україні на поточний період.
8. Охарактеризуйте основні етапи реалізації Програми розвитку інвестиційної діяльності на поточний період.
9. Визначте зміст державного регулювання інвестиційної діяльності.
10. Охарактеризуйте прямі методи державного регулювання інвестиційної діяльності.
11. Які важелі державного впливу відносять до непрямих методів регулювання інвестиційною діяльністю?
12. Охарактеризуйте напрямки інвестиційної діяльності комерційного банку.
13. Визначте основні функції страхової компанії на інвестиційному ринку.
14. Визначте та охарактеризуйте діяльність інститутів спільного інвестування.
15. Визначте роль фінансових установ на інвестиційному ринку.
16. Визначте роль функціональних учасників інвестиційної діяльності.
17. Визначте роль галузевих та територіальних угруповань, асоціацій та концернів на інвестиційному ринку України.
18. Визначте роль промислово-фінансових груп та холдингів на інвестиційному

ринку України.

Питання для самостійного опрацювання:

1. Напрямки бюджетно-податкової політики держави у сфері інвестицій.
2. Напрямки грошово-кредитної політики держави у сфері інвестицій.
3. Напрямки амортизаційної політики держави у сфері інвестицій.
4. Напрямки регуляторної політики держави у сфері інвестицій.
5. Напрямки регіональної політики держави у сфері інвестицій.
6. Напрямки аграрної політики держави у сфері інвестицій.

**ТЕМА 3. ІНВЕСТИЦІЙНИЙ РИНОК. ІНВЕСТИЦІЙНИЙ КЛІМАТ
УКРАЇНИ. ІНВЕСТИЦІЙНА ПОЛІТИКА РЕГІОНІВ.**

СЕМІНАР 1

1. Характеристика інвестиційного ринку. Кон'юнктура інвестиційного ринку.
2. Інвестиційний клімат. Інвестиційна привабливість об'єктів ринку інвестицій
3. Міжнародна інвестиційна позиція України.

СЕМІНАР 2

1. Стан інвестиційного клімату України.
2. Методики інвестиційної рейтингової оцінки регіонів.
3. Інвестиційна політика на місцевому рівні.

Терміни:

Інвестиційний ринок – це сукупність економічних відносин, які складаються між продавцями та споживачами інвестиційних товарів та послуг, а також об'єктами інвестування в усіх його формах

Інвестиційна привабливість – це сукупність об'єктивних і суб'єктивних умов, що сприяють або перешкоджають процесу інвестування національної економіки на макро-, мезо- і мікрорівнях.

Інвестиційний клімат – це сукупність політичних, правових, економічних, організаційних і соціальних умов, що визначають привабливість і доцільність інвестування економіки країни, регіону. Стан інвестиційного клімату виражається для інвестора в очікуваному прибутку, а для країни, що приймає, – у реально отриманих закордонних інвестиційних ресурсах. Численні опитування суб'єктів інвестиційного процесу в Україні, здійснювані українськими і міжнародними дослідницькими, консультативними та бізнесовими структурами, засвідчують, що основними факторами, які погіршують інвестиційний клімат в Україні є нестабільність і величезний обсяг державного регулювання, сильний податковий тиск, бюрократизм і корупція в місцевих та центральних органах влади.

Джерела та рекомендована література:

1. А. П. Дука Інвестування. Теорія та практика інвестиційної діяльності : навч. посіб.[для студ. вищ. навч. закл.] / Дука Анастасія Петрівна – 2-ге вид. – К. : Каравела, 2012.
2. Данілов О.Д., Івашина Г.М., Чумаченко О.Г. Інвестування: Навч. пос. – К.: Видавничий дім “Комп’ютерпрес”, 2001. – 364 с.
3. Дзеркало тижня. – 7 жовтня 2006 р.
4. Затонацька Т.Г., Осецький В.Л. Стратегія нарощування інвестиційного потенціалу національної економіки // Фінанси України. – 2006. – №7. – с. 38–49.
5. Інвестиційна політика в Україні на регіональному рівні / І. Баранецький, П.Вдович, Ю. Григоренко. – К.: Інститут Реформ. – 2003. – 88 с.
6. Козаченко Г.В., Антіпов О.М., Ляшенко О.М., Дібніс Г.І. Управління інвестиціями на підприємстві. – К.: Лібра, 2004. – 368 с.
7. Кузьмін О.Є., Комарницький І.М. Нова парадигма оцінки інвестиційної привабливості регіонів: від конкретного до загального // Регіональна економіка. – 2002. – №4. – С. 36–43.
8. Людський розвиток регіонів України: методика оцінки та сучасний стан. – К.: РВПС НАНУ, 2002. – 123 с.
9. Майорова Т.В. Інвестиційна діяльність: Навч. пос. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 376 с.
10. Марцин В.С. Роль заощаджень населення у трансформації економіки // Фінанси України. – 2002. – №4. – С 85–93.
11. Місто та економіка (або місцевий економічний розвиток): Посібник для працівників ОМС. – К.: Академпрес, 2003. – 152 с.
12. Портер М. Международная конкуренция: Пер. с англ. / Под ред. и с предисл. В.Д. Щетинина. – М.: Международные отношения, 1993. – 896 с.
13. Регіональне управління: Навч. посіб. / За ред. Л.М. Зайцевої. – Д.: ДФ УАДУ, 2000. – 240 с.
14. Сталинская Е. Оценка инвестиционной привлекательности регионов Украины // Економіст. – 2003. – №9. – С. 68–69.
15. Диха М. В, Руденко А. Ю. Шляхи покращення інвестиційного клімату та активізації інвестиційних процесів в Україні // Вісник Хмельницького національного університету. – 2011. – № 1. – С. 146 – 149. [Електр. ресурс]: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vchnu_ekon/2011_1/146-149.pdf
16. Корепанов Г.С. Групування регіонів України за ступенем інвестиційної привабливості // Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія: економічні науки. – 2012. – № 1 (59). – Ч.1. – С. 261 – 266. [Електр. ресурс]: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_gum/Vzhdtu_econ/2012_1_2/59.pdf

17. Мартиновський В.С. Дослідження інвестиційного клімату України // Економіка харчової промисловості. – 2011. – № 2. – С. 48 – 50. [Електр. ресурс]: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/ekhp/2011_2/st10.pdf

18. Паламарчук І.В. Проблеми та фактори формування інвестиційного клімату в Україні // Вісник Академії праці і соціальних відносин Федерації професійних спілок України. Серія: Право та державне управління. – 2011. – № 3. – С. 121 – 125. [Електр. ресурс]: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/VAPSV_pdu/2011_3/St_24.pdf

19. Яценко А. В. Рейтингові позиції України на міжнародному ринку інвестиційної та інноваційної продукції / А. В. Яценко // Формування ринкових відносин в Україні. - 2011. - № 6. - С. 88-95.

20. Ліщук В. Динаміка інвестиційного потенціалу регіонів України та економічний цикл / В. Ліщук // Економіст. - 2011. - № 3. - С. 14-16.

Питання для самоперевірки:

1. Як і для чого визначається Індекс глобальної конкурентоспроможності?

2. Якою є позиція України за Індексом глобальної конкурентоспроможності?

3. Зміст теорії міжнародної конкурентоспроможності націй М. Портера.

4. Які основні умови прийняття рішення про здійснення закордонних інвестицій?

5. Назвіть основні фактори, що визначають інвестиційну привабливість країни.

6. Дайте загальну характеристику інвестиційного клімату України.

7. Які основні складові методики визначення інвестиційної привабливості регіонів України?

8. Що є основним при складанні інвестиційного рейтингу регіонів?

9. Якими основні функції місцевої влади при забезпеченні сприятливого інвестиційного клімату свого міста чи регіону?

10. Охарактеризуйте заходи місцевої влади при формуванні сприятливого місцевого інвестиційного клімату.

11. Визначте чинники, що роблять інвестиційний клімат сприятливим.

12. Охарактеризуйте чинники, за якими визначається інвестиційна привабливість підприємства.

13. Охарактеризуйте чинники, за якими визначається інвестиційна привабливість регіону.

14. Охарактеризуйте чинники, за якими визначається інвестиційна привабливість сфери діяльності (галузі).

15. Визначте основні складові ринку інвестицій та інвестиційних товарів.

Питання для самостійного опрацювання:

1. В який спосіб теорія міжнародної конкурентоспроможності націй пояснює сучасне місце України в глобальному економічному просторі?
2. Чи всі детермінанти конкурентоспроможності отримали розвиток в Україні?
3. Чим може зацікавити Україна своїх потенційних партнерів у контексті європейської та євроатлантичної інтеграції?
4. Проаналізуйте основні вимоги іноземних інвесторів до ринків, які вони прагнуть освоїти. Наскільки ці вимоги виконуються в Україні?
5. Які з прикладів вдалих муніципальних інвестиційних проектів у Вашій територіальній громаді за останні три роки залежали від участі місцевих органів влади? В чому проявилась ця участь?

Контрольні тести:

1. Викреслити поняття, що випадають з логічного переліку:

- максимальна економічна свобода; прозорість умов господарської діяльності; мінімальне державне регулювання підприємницької активності; суттєвий податковий тиск на господарюючі суб'єкти;
- природнокліматична зона; факторні умови; умови попиту; стан обслуговуючих та близьких галузей; стратегія конкуренції;
- високий рівень природно-ресурсної забезпеченості; прогресуюча депопуляція населення; вигідне геополітичне розташування; дешева кваліфікована робоча сила; місткий споживчий ринок;
- регіональна та місцева влада; територіальна громада; бізнесові структури; Міжнародний валютний фонд;
- вивчення потреб та ресурсів громади; затвердження важливих законодавчих актів; інформаційна кампанія; підтримка бізнесу.

2. Чи правильні наступні твердження (Так / Ні?) Якщо „ні”, то виправте твердження.

- Дешеві трудові ресурси є основним фактором інвестиційної привабливості економіки України.
- Міжнародні рейтингові дослідження не мають значення щодо економічної та інвестиційної динаміки України та її регіонів.
- Органи місцевого самоврядування не можуть впливати на бізнесовий та інвестиційний клімат своїх громад.
- Інвестиційна активність в Україні та її регіонах посилиться автоматично із входженням економіки країни у фазу циклічного розширення.
- Важливою умовою інвестиційної успішності регіону є реалізація комплексної стратегії соціально-економічного розвитку.

3. Вибрати правильну відповідь:

➤ **Сприятливий інвестиційний клімат країни чи регіону оцінюється потенційним іноземним інвестором за:**

- а) наявністю законодавчого забезпечення пільг іноземним інвесторам;

- б) рівнем інфляції в даній країні;
- в) очікуваним прибутком;
- г) середньорічною температурою атмосферного повітря.

➤ **Найважливіші фактори формування інвестиційного клімату з позиції потенційного інвестора – це:**

- а) стан фінансово-кредитної системи та діяльність фінансових посередників;
- б) інвестиційна активність населення;
- в) рівень розвитку продуктивних сил;
- г) політична воля влади та правове поле держави.

➤ **Можливості місцевої влади у створенні сприятливого інвестиційного клімату:**

- а) створення сприятливого законодавчого поля залучення інвестицій;
- б) інформаційно-рекламна діяльність для залучення інвесторів;
- в) реформування відносин власності в територіальній громаді;
- г) Ваш варіант відповіді.

ТЕМА 4. ІНОЗЕМНІ ІНВЕСТИЦІЇ.

СЕМІНАР

1. Сутність та значення іноземного інвестування для економічного розвитку.

2. Способи та форми залучення іноземного капіталу: *експорт, контрактні коопераційні угоди, створення за кордоном власної виробничої філії, спільні підприємства.*

3. Інститути міжнародної інвестиційної діяльності та їхній вплив на економіку України: *Міжнародний банк реконструкцій та розвитку (МБРР), Міжнародна асоціація розвитку (МАР), Міжнародна фінансова корпорація (МФК), Багатостороннє агентство з гарантування інвестицій (БАГІ) та Міжнародний центр урегулювання інвестиційних суперечок (МЦВІС), Міжнародний валютний фонд (МВФ), Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР) та ін.*

4. Спеціальні економічні зони, їх класифікація *(вільні, торговельні, офшорні та ін.).*

5. Формування державної політики залучення іноземних інвестицій *(політика імпортозаміщення, політика стимулювання експорту та ін.).*

Терміни:

Іноземні інвестиції - вкладення за кордоном матеріальних та фінансових ресурсів, а також таких специфічних активів, як компетенція управляючих і технічні знання, які реалізуються через операції по налагоджуванню іноземного виробництва, в результаті чого встановлюється контроль над процесом

прийняття рішень та передбачають в тій чи іншій мірі контроль інвестора за підприємством, в яке вони вкладені.

Схильність фірми до іноземного інвестування – набір відносних переваг підприємства, якими воно повинно володіти, які є результатом використання вигод розміщення в тій чи іншій країнах, можливостей доступу до факторів виробництва, інформації і фінансових ресурсів, володіння новітніми технологіями в області виробництва, організації, управління і збуту, а також відомою торговою маркою.

Стимулювання іноземних інвестицій – комплекс заходів, які впроваджуються країною задля збільшення притоку інвестицій до країни.

Обмеження іноземних інвестицій – комплекс заходів з боку уряду країни, які впроваджуються задля уникнення прямого та непрямого впливу іноземного інвестора на об'єми виробництва національних компаній та структуру економіки, а також запобігання зловживань з його боку.

Типи ставлення приймаючої країни до іноземного інвестування – сформоване відношення країни-реципієнта, яке законодавче закріплене, визначається цілями її загальноекономічної політики та впливає на формування й використання комплексу заходів з боку уряду країни до іноземних інвестицій.

Країна-реципієнт – країна, яка отримує відповідні обсяги іноземних інвестицій у будь-якій їх формі.

Джерела та рекомендована література:

1. Про пріоритетні напрями використання іноземних кредитів. Постанова Кабінету Міністрів України від 3 квітня 1995 р. № 234.
2. Про режим іноземного інвестування. Закон України від 19 березня 1996 р. № 93/96-ВР.
3. Гончаров А.Б. Інвестування: Конспект лекцій / Харківський держ. економічний ун-т. - Х.: ХДЕУ, 2002. - 179с.
4. Гриньова В.М., Коюда В.О., Лепейко Т.І., Коюда О.П. Інвестування: Навч. посібник / Харківський держ. економічний ун-т / В. М. Гриньова (заг. ред.).- Х.:ІНЖЕК, 2003.
5. Данілов О.Д., Івашина Г.М., Чумаченко О.Г. Інвестування: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. - К.: Комп'ютерпрес, 2001.
6. Коваленко М.А., Радванська Л.М. Фінанси спільного інвестування: Навч. посібник. - Херсон: ОЛДІ-плюс, 2002.
7. Матюшенко І.Ю., Божко В.П. Іноземні інвестиції: Навчальний посібник. - К.: Професіонал, 2005.
8. Мельник В.В., Козюк В.В. Міжнародна інвестиційна діяльність: Навчальний посібник. - Тернопіль: Карт-Бланш, 2003.
9. А. П. Дука Інвестування. Теорія та практика інвестиційної діяльності : навч. посіб.[для студ. вищ. навч. закл.] / Дука Анастасія Петрівна – 2-ге вид. – К. : Каравела, 2012.

10.Майорова Т.В. Інвестиційна діяльність: Навч. пос. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 376 с.

11.Макух С.М. Кон'юнктура прямих іноземних інвестицій на ринку міжнародних інвестиційних ресурсів // Науковий вісник НЛТУ України:Збірник науково-технічних праць.– Львів : РВВ НЛТУ України. – 2012. – Вип. 22.01. – С.291 – 294. [Електр. ресурс]: http://www.nbu.gov.ua/portal/chem_biol/nvnlту/22_1/291_MAk.pdf

12. Навроцька Н. А. Дуалізм впливу прямих іноземних інвестицій на приймаючі країни рівнях // Бізнес Інформ. – 2012. – №1. – С.67 – 71. [Електр. ресурс]: <http://www.business-inform.net>

13. Сабліна Н. В., Лимарь Д. О.Аналіз залучення прямих іноземних інвестицій в економіку України на сучасному етапі розвитку // Бізнес Інформ. – 2011. – № 2. – Т.1 – С.12 – 14. [Електр. ресурс]: <http://www.business-inform.net>

14.Дзеніс В. О., Дзеніс О. О. Сучасні тенденції залучення іноземних інвестицій на державному та регіональному рівнях // Бізнес Інформ. – 2011. – № 11 – С. 49 – 51. [Електр. ресурс]: <http://www.business-inform.net>

Питання для самоперевірки:

1. Які основні способи проникнення іноземного капіталу на світові ринки існують у сучасних умовах?

2. Які існують форми та види іноземних інвестицій? В чому сутність кожної з них?

3. Які спільні риси характерні для традиційних форм іноземного інвестування?

4. Які можна виділити нові форми іноземного інвестування? Які з них найбільш вживані щодо України?

5. Чим відрізняються між собою операції "поставка підприємства під ключ" та угода "продукт в руки"?

6. З чим пов'язана необхідність вивозу капіталу з країн пов'язана?

7. Якими факторами визначається схильність фірми до іноземного інвестування?

8. Які основні мотиви іноземного інвестора є визначальнішими для його діяльності в країні-реципієнті?

9. Які заходи можна віднести до стимулюючих, а які призводять до обмеження іноземного інвестування?

10.Чи є імпорт капіталу в певній мірі доповненням до капіталу національного, чи він відіграє по відношенню до нього конкуруючу, заміщуючу роль?

11.У чому полягає сутність режиму іноземного інвестування та які функції виконує його запровадження?

12.Які пільги передбачені іноземним інвесторам в Україні?

13. У яких формах мають право здійснювати свою діяльність іноземні інвестори в Україні?
14. Які основні функції МВФ, Світового банку, МБРР, ЄБРР в Україні?
15. Які основні проекти реалізуються в Україні за підтримки міжнародних організацій?
16. Якою є роль ТНК в реалізації прямих іноземних інвестицій у світі?
17. Наскільки суттєвим було інвестування України іноземним капіталом за роки незалежності?
18. Згідно територіальної диференціації прямого іноземного інвестування, яким є місце Вашого регіону і чому?
19. Які небезпеки несуть із собою іноземні інвестиції для регіонів чи міст України?
20. Чи існують дієві методи мінімізації небезпек іноземного інвестування?
21. Позитивні наслідки іноземного інвестування. Чи можна їх розширити?
22. Чи стане Україна лідером світового економічного розвитку завдяки залученню прямих іноземних інвестицій?

Питання для самостійного опрацювання:

1. Охарактеризуйте позитивні наслідки залучення іноземного капіталу до Вашого міста.
2. Які з секторів економіки Вашого міста потребують іноземних інвестицій, з точки зору удосконалення галузевої структури? Поясніть свою думку.
3. На яких підприємствах хочуть працювати мешканці наших міст, з українським чи іноземним капіталом?
4. Як часто трапляються випадки, коли трудові українські мігранти повертаються на Батьківщину і започатковують свій власний бізнес? Чи можна це назвати іноземним інвестуванням?
5. Прокоментуйте регіональну диференціацію прямих іноземних інвестицій в Україні.

Контрольні тести:

Чи є правильним наступне твердження (Так / Ні)? Якщо відповідь „ні”, виправте його.

1. Прямі іноземні інвестиції – необхідна умова подолання системної економічної кризи країни з перехідною економікою.
2. Іноземні інвестиції – це цінності, що вкладаються іноземними інвесторами в об'єкти інвестиційної діяльності відповідно до законодавства України з метою отримання прибутку або досягнення соціального ефекту.
3. Іноземні інвестиції здійснюються у формі прямих та портфельних інвестицій.

4. Основною умовою залучення іноземних інвесторів на територію країни є податкові пільги.

5. Підприємство з іноземними інвестиціями – це підприємство (організація) будь-якої організаційно-правової форми, створене відповідно до законодавства України, іноземна інвестиція в статутному фонді якого (за його наявності) становить не менше 40%.

ТЕМА 5. МЕТОДИЧНІ ІНСТРУМЕНТИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.

СЕМІНАР 1

1. Концепція оцінки вартості капіталу в часі та її врахування в прийнятті інвестиційних рішень:

– майбутня (нарощена), теперішня (поточна, приведена) вартість грошей;

– відсоткові гроші: точні, комерційні, звичайні відсотки;

– ставка відсотків, облікова ставка відсотків;

– методи нарахування відсотків (антисипативний і декурсивний).

2. Поняття ризиків в інвестиційній діяльності та їх види.

3. Методи дослідження ризиків інвестування.

СЕМІНАР 2

1. Прості і складні відсотки. Методи компаундування і дисконтування вартості грошей в часі:

– математичне дисконтування;

– банківське (комерційне) дисконтування.

2. Врахування інфляції в прийнятті інвестиційних рішень.

Терміни:

Теперішня вартість – сума майбутніх грошових надходжень, приведених до сучасного моменту, з урахуванням ставки відсотків або норми доходності.

Майбутня вартість – сума інвестованих сьогодні коштів, в яку вони перетворюються через певний період часу з урахуванням відповідної ставки відсотків.

Дисконтування – процес визначення теперішньої вартості грошей.

Компаундування (нарощення) – процес визначення майбутньої вартості грошей, тобто збільшення початкової суми шляхом приєднання до неї суми процентних платежів.

Дисконтна ставка – процентна ставка, яка застосовується до грошових потоків, які інвестор планує отримати у майбутньому, для того, щоб визначити розмір інвестицій, необхідних для здійснення сьогодні.

Джерела та рекомендована література:

1. Губський Б.В. Інвестиційні процеси в глобальному середовищі. К.: Видавництво "Наукова думка", 1998. – 390 с.
2. Пересада А.А. Управління інвестиційним процесом. – К.: Лібра, 2002. – 472 с.
3. Татаренко Н.О. Підручник А.М. Теорії інвестицій: Навч. посібник. – К.: КНЕУ, 2000.–160с.
4. Балацький О.Ф., Теліженко О.М., Соколов М.О. Управління інвестиціями: Навч.посібник. – Суми: Університетська книга, 2004.
5. Бланк И.А. Управление инвестициями предприятия. – К.: Эльга, 2003.
6. Бланк И.А. Инвестиционный менеджмент. – К.: МП "Итем" ЛТД "Юнайтед Лондон Трейд Лимитед", 1995. – С. 447.
7. Богатин Ю.В., Швандар В.А. Инвестиционный анализ. – М.: ЮНИТИ – ДАНА, 2000.
8. Массе Пьер. Критерии и методы оптимального определения капитальных вложений. Пер. с франц. Ф.Р. Окуневой Науч. ред. и вступит. статья А.В. Жданко. М.: "Статистика", 1971.
9. Р. М. Костюкевич Інвестиційний менеджмент: навч. посібник / Р. М. Костюкевич – Рівне: НУВГП, 2011. – 270 с.
10. Гойко А.Ф. Методи оцінки ефективності інвестицій та пріоритетні напрямки їх реалізації. – К.: Компютерпрес, 2001.
11. Майорова Т.В. Інвестиційна діяльність: Навч.посіб. – К.: ЦУЛ, 2004
12. Черваньов Д.М. Менеджмент інвестиційної діяльності підприємств: Навч.посіб. – К.: Знання–Прес, 2003

Питання для самоперевірки:

1. У чому полягає економічна сутність концепції вартості грошей у часі?
2. Як змінюється майбутня вартість грошей при збільшенні тривалості інвестування?
3. Яка вартість є реальною: майбутня чи теперішня?
4. Як використовувати фінансові таблиці для спрощення розрахунків?

Питання для самостійного опрацювання:

1. Дисконтування та його роль в інвестиційній сфері.
2. Майбутня і теперішня вартість нерівномірних грошових потоків.
3. Ануїтет та його використання в оцінці доцільності інвестицій.
4. Еквівалентність ставок в інвестиційному аналізі.

Розв'язування задач:

Задача 1. Банк надав 11000 грн. у кредит на 9 місяців за ставкою 5% у місяць. Знайти прості відсотки, нараховані на задану суму наприкінці терміну.

Задача 2. Проценти за позику 1500 грн. на 8 місяців становлять 72 грн. Яка річна процентна ставка?

Задача 3. Банк виплачує 75 грн. кожних 2 міс. із рахунку особі, виходячи з процентної ставки 12% річних. Яка сума на особовому рахунку клієнта банку?

Задача 4. За який період часу особовий рахунок на 2000 грн. збільшиться в 2,5 рази, якщо процентна ставка 10% річних?

Задача 5. Боргове зобов'язання, придбане 7 квітня на суму 100 000 грн. погашається 23 листопада того ж року. Знайти суму погашення при нарахуванні 10% річних, використовуючи систему звичайних відсотків?

Задача 6. Яку суму грошей необхідно покласти на рахунок у банку під проценти 6% річних, щоб нагромадити 1300 грн: а) за 3 роки; б) за 9 місяців.

Задача 7. Мале підприємство може придбати автомобіль за 16 000 грн. готівкою або заплатити 17 000 грн. через півтора року. У підприємства на рахунку в банку не менше 20 000 грн. і при цьому банк нараховує 8% річних. Яка з пропозицій вигідна для малого підприємства? Тоді порівняти, яка сума менша, та пропозиція вигідніша.

Задача 8. Власник векселя на 500 грн. з терміном погашення за півтора року через 9 місяців з мез 9 місяців з м продає вексель банку за 410 грн. Знайти річну облікову ставку та викупівельну вартість векселя за 3 місяці до його погашення.

Задача 9. Переказний вексель, тратта, виданий на суму 100 000 грн. з виплатою по векселю 25 квітня. Векселетримач облікував його в банку 11 лютого. На цей момент облікова ставка за векселями в банку складала 12%. Визначити величину дисконту, яку банк отримав в момент обліку векселя? Яку суму отримав векселетримач?

Задача 10. Інвестор бажає нагромадити 50 000 грн. протягом року за рахунок банківського депозиту, який пропонує щомісячне нарахування простих відсотків за місячною процентною ставкою 5%. Яку суму необхідно покласти на депозит?

Задача 11. Визначити річний дохід обліку 90-денного векселя за простою обліковою ставкою 18% на суму 100 000 грн.

Задача 12. Знайти теперішню вартість суми 500 грн., отриманих через 4 роки:

а) за процентною ставкою 6,5%;

б) за обліковою ставкою 6,5%.

Задача 13. Вексель на 50 000 грн. зі сплатою 19 вересня обліковано в банку 3 липня за обліковою ставкою 12%. Визначити суму, яку отримав векселедавець на момент обліку, якщо зафіксовано річний темп інфляції – 8%.

Задача 14. Яку суму заплатить боржник за користування грошима, якщо кредитор надав 15 000 грн. з 14 лютого по 8 вересня під 12% річних і враховуватиме річний темп інфляції 8%.

ТЕМА 6. ФІНАНСОВІ ІНВЕСТИЦІЇ. ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ТА ЯКОСТІ ІНСТРУМЕНТІВ ФОНДОВОГО РИНКУ.

СЕМІНАР 1

1. Основні учасники ринку цінних паперів.
2. Інфраструктурні учасники ринку цінних паперів.
3. Рейтингова оцінка цінних паперів.
4. Консерватори, агресори і помірковані інвестори на ринку цінних паперів.

СЕМІНАР 2

1. Фондова біржа та біржові індекси.
2. Інвестиційна характеристика фінансових інструментів (акцій, облігацій, векселів, ощадних, депозитних та інвестиційних сертифікатів, ф'ючерсів, опціонів, варантів та ін.)
3. Аналіз та оцінка ефективності фінансових інвестицій.

Розв'язування задач:

Задача 1. Компанія сплачує річний дивіденд 3 у. о. на акцію. Необхідна ставка доходності за акціями становить 12%. Визначити ціну акції.

Задача 2. Останній раз компанія сплатила на кожен акцію дивіденд у розмірі 1,8 у.о. Компанія сподівається, що її дивіденди будуть щорічно зростати на 6%. Визначити ціну акції, якщо необхідна ставка доходності за акціями становить 11%.

Задача 3. Інвестор купив акцію з прогнозом дивідендів 1-й рік 100 грн. та у наступні роки на 20 грн. більше. Норма поточної доходності 15% у рік. Акцію купив на 5 років. Визначити ринкову ціну акції.

Задача 4. Визначити ринкову ціну облігації, яку випущено на 5 років із номінальною вартістю 1000 грн., купонною ставкою 10% річних, сплатою відсотків щорічно, при ставці дисконту 12%.

Задача 5. Облігація номіналом 100 грн. реалізуються за ціною 67,5 грн., погашення передбачається через 3 роки. Визначити норму очікуваної прибутковості облігації.

Задача 6. На акцію виплачується дивіденд у розмірі 100 грн. Середньорічний приріст дивіденду дорівнює 3 %. Визначити розмір дивіденду, який можна очікувати через три роки.

Задача 7. На акцію був виплачений дивіденд у розмірі 100 грн. Темп приросту дивіденду дорівнює 5 %. Дохідність, що відповідає ризику інвестування у дану акцію, дорівнює 35 %. Визначити вартість акції.

Задача 8. Інвестор планує купити акції зростання. Він розраховує, що перший дивіденд буде виплачений через п'ять років і становитиме 100 грн. Темп приросту прибутку компанії – 5 %. Дохідність, що відповідає ризику інвестування у дану акцію, дорівнює 30 %. Визначити вартість акції.

Задача 9. Інвестор купив акцію за 50 грн. і через 100 днів продав її за 60 грн. За цей період на акцію був виплачений дивіденд у розмірі 50 грн. Визначити дохідність операції інвестора.

Задача 10. Щорічні дивіденди, що виплачуються на акцію, становлять 100 грн., ринкова ставка дохідності оцінюється власником акцій у 24 % річних. Поточна ринкова вартість кожної акції становить 500 грн. Чи має сенс інвестору придбати додатково ці акції, або, навпаки, продати наявні?

Задача 11. Чистий прибуток акціонерного товариства зі статутним капіталом 200 тис. грн. становить 86 тис. грн. Загальні збори акціонерів вирішили, що чистий прибуток розподіляється таким чином: 75 % – на виплату дивідендів, 25 % – на розвиток виробництва. Визначити орієнтовну курсову ціну акції товариства, ставку дивіденду, поточну дохідність акції, якщо на момент розрахунку ставка банківського процента становила 22 %, а номінал акції – 200 грн.

Задача 12. Акція зі ставкою дивіденду 30 % придбана за ціною, що дорівнює 1,5 номіналу. Вона забезпечує кінцеву дохідність інвестору 48 %. Визначити курс акції на момент продажу.

Задача 13. Акція номіналом 500 грн. куплена за курсом 126 % і продана власником на третій рік після придбання за 90 днів до дати виплати річних дивідендів за курсом 148 %. Дивіденди за акцією виплачувалися по півріччях. У перший рік рівень дивіденду становив 78 грн. У другий рік рендит оцінюється у 38 %. У третій рік ставка дивіденду дорівнювала 40 %. Розрахувати кінцеву (середньорічну) і сукупну дохідність акції.

Задача 14. Інвестор купив, а потім через три місяці продав акції, забезпечуючи при цьому дохідність у розмірі 12 %. Яку дохідність одержав би інвестор, якщо ціна покупки була на 9 % вища, а ціна продажу – на 3 % нижча?

Задача 15. Інвестор купує облігацію за 950 грн., її номінал дорівнює 1000 грн., купон – 10 %, до погашення залишається чотири роки. Він вважає, що за цей період матиме можливість інвестувати купони під 12 % річних. Визначити:

а) загальну суму коштів, яку вкладник одержить за облігацією, якщо протримає її до моменту погашення;

б) реалізований процент за зазначений період.

Задача 16. Визначити суму дисконту векселя, якщо ставка дисконту дорівнює 10%, до погашення векселя залишається 100 днів, номінал – 1000 грн.

Задача 17. Чому дорівнює ціна векселя, якщо його номінал 10 000 грн., ставка дисконту – 15%, до погашення – 30 днів?

Задача 18. Номінал процентного векселя 10 000 грн., за векселем нараховується 10 % річних, період з моменту початку нарахування процентів до погашення паперу – 30 днів. Визначити дохідність операції для інвестора, якщо він купить вексель за 10 днів до погашення за ціною 10 200 грн.

Задача 19. Номінал ощадного сертифіката 1000 грн., процент – 25 %, випущений на 181 день. За якою ціною інвестору потрібно купити цей сертифікат за 20 днів до погашення, щоб забезпечити дохідність за операцією на рівні 30 % річних.

Джерела та рекомендована література:

1. Про цінні папери та фондову біржу. Закон України від 18 червня 1991 року №1201-ХІІ.

2. Про національну депозитарну систему та особливості електронного обігу цінних паперів в Україні. Закону України від 10 грудня 1997 року.

3. Про інститути спільного інвестування (пайові та корпоративні інвестиційні фонди). Закон України від 15 березня 2001 року № 2299- III.

4. Про Загальні засади функціонування національного депозитарію України. Указ Президента України № 703/99 від 22 червня 1999 року.

5. Про додаткові заходи щодо розвитку фондового ринку України. Указ Президента України від 26 березня 2001 року № 198/2001.

6. Про затвердження Положення про вимоги до стандартної (типової) форми дерпвативів. Постанова Кабінету міністрів України від 19.04.1999 року № 632.

7. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 13 "Фінансові інструменти. Наказ Міністерства фінансів України від 30 листопада 2001 року №559".

8. Положення про операції банків з вексями. Постанова Правління НБУ від 28 травня 1999 року, № 258.

9. Про затвердження Методики розрахунку інтегрального індексу фондового ринку. Рішення Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 20.12.2000 № 237.

10.Щодо затвердження Основних засад розвитку саморегулювання на фондовому ринку України. Рішення Державної³ комісії з цінних паперів та фондового ринку від 22 листопада 2001 року № 350.

11.Кодекс професійної відповідальності членів асоціації Позабіржової фондової торгівельної системи. Затверджено загальними зборами Асоціації ПФТС 25 квітня 1997 р. "Українська Інвестиційна Газета" №8 від 29 лютого 2000 року, Нормативна база, с. 30-31.

12.Губський Б.В. Інвестиційні процеси в глобальному середовищі. К.: Видавництво "Наукова думка", 1998. – 390 с.

13.Луців Б.Л. Банківська діяльність у сфері інвестицій. – Тернопіль: Економічна думка, карт-бланш, 2001. – С. 320.

14.Черкасов В.Е. Международные инвестиции. Учебно-практическое пособие. – М.: Дело, 1999. – 160 с.

15.Мирославський С. В. Щодо гарантійної функції векся // Правовий вісник Української академії банківської справи. – 2011 – № 2. [Електр. ресурс]: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Pvuabs/2011_2/05_04_01.pdf

16. Федосік І. М., Асеева А. О. Вексель – крок до виходу з кризи // Вісник університету банківської справи НБУ. – 2011.– № 1 (10) – С. 193 – 196. [Електр. ресурс]:

http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/VUbsNbU/2011_1/VUBSNBU10

³ З 2011 року – Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку

[p193-p196.pdf](#)

17. Гришук Н.В. Облігації як дольові цінні папери в активізації фондового ринку України // Облік і фінанси АПК. – 2011. – № 4. – С. 142 – 145. [Електр. ресурс]:

http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Oif_apk/2011_4/30_Grysch.pdf

18. Федоришин О.О. Поняття облігації як виду цінних паперів // Часопис Академії адвокатури України – 2012. – №15. [Електр. ресурс]: <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/Chaau/2012-2/12foovcp.pdf>

Питання для самоперевірки:

1. Визначте характерні ознаки фінансових інвестицій.
2. Визначте характерні ознаки цінних паперів.
3. Визначте основні види та форми цінних паперів.
4. Охарактеризуйте види та особливості обігу боргових цінних паперів.
5. Охарактеризуйте види та особливості обігу похідних цінних паперів (деривативів).
6. Охарактеризуйте види та особливості обігу акцій.
7. Назвіть фактори, що визначають інвестиційні якості акцій.
8. Назвіть фактори, що визначають інвестиційні якості облігацій.
9. Що включає в себе оцінка ефективності фінансових інвестицій.
10. Назвіть фактори, що впливають на ціну фінансових інструментів.
11. Охарактеризуйте стан ринку цінних паперів в Україні.
12. Охарактеризуйте структуру ринку цінних паперів.
13. Визначте основні функції ринку цінних паперів в Україні.
14. Визначте основні завдання ринку цінних паперів в Україні.
15. Визначте особливості функціонування первинного та вторинного ринку цінних паперів.
16. Назвіть основних учасників ринку цінних паперів в Україні.
17. Назвіть основні функції торговців цінними паперами в Україні.
18. Визначте роль та функції Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку.
19. Визначте роль та функції фондових бірж в Україні.
20. Охарактеризуйте основні операції, що проводяться на фондових біржах.
21. Визначте роль та функції саморегулюючих органів на ринку цінних паперів в Україні.
22. Охарактеризуйте основні методи державного регулювання ринку цінних паперів в Україні.
23. Визначте перспективи та напрямки розвитку ринку цінних паперів в Україні.
24. Використовуючи статистичні данні фінансових видань України та зарубіжних країн визначити показник інтегрального індексу фондового ринку на певну дату.
25. Визначте особливості портфеля цінних паперів.

26. Назвіть основні етапи формування портфелю цінних паперів.
27. Визначте складові стратегії управління портфелем цінних паперів.
28. Назвіть основні фактори, які мають бути враховані при формуванні портфеля цінних паперів.

Питання для самостійного опрацювання:

1. Опрацювання Законів України «Про цінні папери і фондову біржу» від 18.06.1991 р., № 1201-ХІІ «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні» від 30.10.1996 р., № 448/96-ВР «Про Національну депозитарну систему та особливості електронного обігу цінних паперів в Україні» від 10.12.1997 р. № 710/97-ВР.
2. Рейтингова оцінка цінних паперів. Рейтингові агентства.
3. Похідні цінні папери та операції з ними.
4. Західні фондові ринки.
5. Напрями розвитку ринку цінних паперів в Україні.
6. Фондові індекси, їх призначення та методи розрахунку.
7. Стратегічне управління портфелем цінних паперів.

ТЕМА 7. ОБҐРУНТУВАННЯ ТА ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ РЕАЛЬНИХ ІНВЕСТИЦІЙ.

СЕМІНАР

1. Реальні інвестиції та їх структура: оновлення, підтримка діючого виробництва, модернізація, реконструкція, розширення, технічне переобладнання, приріст товарно-матеріальних запасів, перепрофілювання, санація, ліквідація, нове будівництво.

2. Інвестиції в основний капітал:

2.1. Основні виробничі засоби будівельного та виробничого призначення

2.1. Оцінка основних засобів (первісна, за відновною вартістю, справедлива вартість, переоцінена вартість, індексована вартість, залишкова)

2.3. Амортизація основних засобів, норми амортизації та методи нарахування: лінійний метод нарахування амортизації; зменшення залишкової вартості, прискореного зменшення залишкової вартості, кумулятивний, виробничий.

3. Інвестування оборотного капіталу: оборотних виробничих засобів та фондів обігу

Терміни:

Реальні інвестиції – вкладення майнових та інтелектуальних цінностей у різні сфери діяльності та галузі національної економіки у поточному періоді з метою створення нових та оновлення існуючих основних засобів.

Капітальне (нове) будівництво – створення нових виробництв (підприємств) на нових місцях за новими технологіями та з новими технологіями.

Розширення виробництва – введення в дію нових основних засобів, подібних до діючих, для екстенсивного збільшення обсягів виробництва на діючих підприємствах.

Реконструкція – переобладнання діючих виробництв новою технікою та технологією за новими комплексними програмами.

Технічне переозброєння – комплекс заходів для підвищення технічного рівня виробництва за рахунок зміни старого обладнання новим, більш продуктивним.

Модернізація – вдосконалення діючого виробничого устаткування з метою запобігання техніко-економічному старінню та підвищення техніко-експлуатаційних параметрів до рівня сучасних вимог.

Джерела та рекомендована література:

1. Про інвестиційну діяльність. Закон України від 18 вересня 1991 р.
2. Податковий кодекс України від 2.12.2010 р. №2755-VI
3. Про інноваційну діяльність. Закон України від 4 липня 2002 року № 40 - IV.
4. Методика грошової оцінки земель сільськогосподарського призначення та населених пунктів, затверджена Постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 1995 р. № 213.
5. Методика грошової оцінки земель несільськогосподарського призначення (крім земель населених пунктів), затверджена Постановою Кабінету Міністрів України від 30 травня 1997 р. № 525.
6. Про концепцію науково-технологічного та інноваційного розвитку України. Постанова Верховної Ради України від 13 липня 1999 року № 916 - XIV.
7. Менеджмент інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств України. Д.М. Черваньов, Л.І. Нейкова. К. 1999 р. – 514с.
8. Мелкумов Я.А. Организация и финансирование инвестиций: Учебное пособие. – М.: ИНФРА – М, 2000. – 248 с.
9. Цигилик І.І., Кропельницька С.О., Ткачук І.Г. Економіка й організація інноваційної діяльності. Навч. посібник - К.: ЦНЛ.-2004.
10. Водолазова В. О., Бойко Д.Б. Щодо питання зміни в порядку нарахування амортизації основних засобів та нематеріальних активів // Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. – 2011. – № 8 (162). – Ч.1. [Електр. ресурс]: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/vsunu/2011_8_1/Vodolasova.pdf
11. Кундеус О.М. Нарухування амортизації згідно нового Податкового кодексу // Інноваційна економіка. – 2011. – № 7. – С. 120 – 127. [Електр. ресурс]: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/inek/2011_7/120.pdf

12. Стадницький Ю. І. Амортизація основних засобів: кваліфікація підходів // Наука й економіка. – 2011. – Вип. 4. – С. 72 – 78. [Електр. ресурс]: http://www.nbuu.gov.ua/portal/soc_gum/nie/2011_4/072-078.pdf

Питання для самоперевірки:

1. Визначте характерні ознаки реальних інвестицій.
2. Назвіть основні об'єкти реальних інвестицій.
3. Визначте критерії, за якими відбираються об'єкти для реальних інвестицій.
4. Охарактеризуйте стадії кругообігу реальних інвестицій.
5. За якими ознаками класифікують реальні інвестиції.
6. Охарактеризуйте основні показники ефективності використання основних та обігових фондів.
7. Охарактеризуйте стан ринку реальних інвестицій в Україні.
8. Охарактеризуйте стан ринку нерухомості в Україні.
9. Визначте, за якими принципами здійснюється оцінка об'єктів реального інвестування.
10. Визначте фактори, що впливають на оцінку об'єктів нерухомості.
11. Які види вартості об'єктів власності використовуються при оцінці нерухомості?
12. Визначте основні методи оцінки об'єктів нерухомості.
13. Як визначається оцінка несільськогосподарських земель в Україні?
14. В якій послідовності проводиться експертна грошова оцінка об'єктів нерухомості?

Питання для самостійного опрацювання:

1. Стан ринку нерухомості в Україні.
2. Методи оцінки об'єктів нерухомості.
3. Грошова оцінка сільськогосподарських земель.
4. Об'єкти реальних інвестицій. Особливості та форми реальних інвестицій. Портфель реальних інвестицій.
5. Види вартості об'єктів реальних інвестицій.
6. Інтелектуальні інвестиції та інтелектуальна власність.
7. Об'єкти та форми інтелектуальних інвестицій.
8. Опрацювання Законів України: «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» від 15.12.1993 р., № 3687-ХІІ «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг» від 15.12.1993 р., № 3689-ХІІ «Про охорону прав на промислові зразки» від 15.12.1993 р. № 3688-ХІІ «Про інноваційну діяльність» від 4.07.2002 р. № 40-ІV.
9. Основні напрями державної інноваційної політики.

ТЕМА 8. ІННОВАЦІЙНА ФОРМА ІНВЕСТИЦІЙ.

СЕМІНАР

1. **Інноваційна форма інвестицій** (товарні, технологічні, ринкові, маркетингові, управлінські, соціальні, екологічні, продуктові, процесні інновації)

2. **Венчурне підприємництво. Кластери. Технопарки. Технополіси. Бізнес-інкубатори.**

3. **Інтелектуальні інвестиції. Ноу-хау. Патенти. Гудвіл. Нематеріальні активи.**

Терміни:

Інтелектуальні інвестиції – вкладення в об'єкти інтелектуальної власності, що впливають з авторського, винахідницького та патентного права, права на промислові зразки й корисні моделі (права користування).

Інноваційні інвестиції – вкладення, що здійснюються у формі придбання готової науково-технічної продукції (патентів на наукові відкриття, винаходи, промислові зразки, товарні знаки і товарні марки) або у формі розробки нової науково-технічної продукції безпосередньо на підприємстві чи сторонніми установами на замовлення підприємства.

Новинка – новинка, як нове порівняно з вже існуючим у відповідній сфері, є новим видом продукції, технології, методу тощо.

Нововведення – передача наукового чи технічного знання безпосередньо у сферу потреб споживача, при цьому продукт перетворюється лише в носія технології, і форма, яку він приймає, визначається лише після ув'язування самої технології і потреби, що нею задовольняється

Інновація – вкладення коштів в економіку, що забезпечує зміну поколінь техніки і технології; будь-який новий підхід до конструювання, виробництва чи збуту товару, у результаті чого інноватор чи його компанія одержують перевагу перед конкурентами.

П'ять основних типів інновацій: 1) уведення нового продукту (*товарна інновація*); 2) уведення нового методу виробництва (*технологічна інновація*); 3) створення нового ринку товарів або послуг (*ринкова інновація*); 4) освоєння нового джерела постачання сировини або напівфабрикатів (*маркетингова інновація*); 5) реорганізація структури управління (*управлінська інновація*).

Інвенція – ідея, пропозиція або проект, які після опрацювання наберуть форми інновації.

Ініціація – це рекомендації з удосконалення науково-технічної, організаційної, виробничої або комерційної діяльності, метою яких є початок інноваційного процесу або його розвиток.

Дифузія – процес передачі нововведення по комунікаційних каналах між членами соціальної системи у часі.

Інноваційний процес – одержання та комерціалізація винаходу нових технологій, видів продукції та послуг, рішень організаційно-технічного, економічного, соціального або іншого характеру та інших результатів інтелектуальної творчої діяльності.

Інноваційна діяльність – практичне використання наукового, науково-технологічного результату й інтелектуального потенціалу з метою одержання нової або радикально поліпшеної виробленої продукції, технології її виробництва і задоволення платоспроможного попиту споживачів на високоякісні товари та послуги, удосконалення соціального обслуговування та зниження економічних ризиків.

Інтелектуальна власність – являє собою економічне привласнення та використання результатів інтелектуальної праці, творіння людського розуму, його інтелекту, предметом якої є інформація, яка може бути представлена на матеріальному носіїві і розповсюджуватися у необмеженій кількості копій. Реалізується у формі авторських прав на використання патентів, ліцензій, товарних знаків, програмного забезпечення тощо.

Роялті – поточні відрахування у вигляді фіксованих ставок до обсягу чистого продажу, до собівартості виробництва або в розрахунку на одиницю ліцензійної продукції протягом дії ліцензійної угоди.

Паушальний платіж – фіксована сума винагороди за ліцензійною угодою, розмір якої не залежить від обсягів продажу ліцензованої продукції.

Венчурне підприємництво – це діяльність, спрямована на здійснення «ризикових» проектів з метою отримання прибутків, підприємницького і засновницького доходів.

Технопарк – це територіальне відокремлений комплекс, заснований на базі провідного університету, що включає в себе наукові установи, промислові підприємства, інформаційні, сервісні та виставкові комплекси, комфортні житлово-побутові умови.

Технополіс – структура, яка за своєю діяльністю подібна до технопарку, але вона знаходиться в межах конкретного невеликого міста (населеного пункту), розвиток якого і забезпечується через технополіс.

Фірма-інкубатор – це організаційна структура, мета якої - створення сприятливих умов для ефективної діяльності новоутворених малих інноваційних фірм, які реалізують нові наукові ідеї-інновації.

Джерела та рекомендована література:

1. Про інвестиційну діяльність. Закон України від 18 вересня 1991 р.
2. Податковий кодекс України від 2.12.2010 р. №2755-VI
3. Про інноваційну діяльність. Закон України від 4 липня 2002 року № 40 - IV.
4. Методика грошової оцінки земель сільськогосподарського призначення та населених пунктів, затверджена Постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 1995 р. № 213.
5. Методика грошової оцінки земель несільськогосподарського призначення (крім земель населених пунктів), затверджена Постановою Кабінету Міністрів України від 30 травня 1997 р. № 525.

6. Про концепцію науково-технологічного та інноваційного розвитку України. Постанова Верховної Ради України від 13 липня 1999 року № 916 - XIV.

7. Цигилик І.І., Кропельницька С.О., Ткачук І.Г. Економіка й організація інноваційної діяльності. Навч. посібник - К.: ЦНЛ.-2004.

8. Грабчук І.Л. Облік гудвілу: теоретико-методичні аспекти / І.Л. Грабчук, Н.Л. Хоцька // Вісник ЖДТУ. Економічні науки. – 2011. – № 3 (57). – С. 39.

9. Фролова Г. І. Перспективи інвестиційно-інноваційних процесів у системі регіонального розвитку // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. – 2011. – № 3 (15). – С. 110 – 114. [Електр. ресурс]: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vbumb/2011_3/20.pdf

10.Змієнко М. О., Тульчинська С. О. Сутність венчурного інвестування як організаційної форми інвестиційної діяльності // Бізнес Інформ. – 2011. – №3. – С. 42 – 44. [Електр. ресурс]: <http://www.business-inform.net>

11.Мостовенко Н.А. Проблеми розвитку венчурного бізнесу і України // Економічний форум. – 2011. - № 4. [Електр. ресурс]: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/ekfor/2011_4/5.pdf

12.Новікова Л. Ф., Ільїна А. В. Проблеми та перспективи розвитку венчурного інвестування в Україні рівнях // Бізнес Інформ. –2012. – №2. – С. 49 – 52. [Електр. ресурс]: <http://www.business-inform.net>

13. Соломіна Г. Венчурні фонди України як інвестиційний інститут // Економіка. – 2011. – № 5. – С. 62 – 66. [Електр. ресурс]: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Skhid/2011_5/14.pdf

14. Тараненко І.В., Назаренко К.В. Світовий досвід венчурної діяльності та проблеми венчурного фінансування в Україні // Академічний огляд. – 2011. – № 1. – С. 130 – 138. [Електр. ресурс]: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/ao/2011_1/19.pdf

15.Козлова О.А. Гудвіл як фактор підвищення вартості підприємства // Управління розвитком. – 2012. – № 6 (127). – С. 92 – 93. [Електр. ресурс]: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Uproz/2012_6/u1206koz.pdf

16. Осмятченко Л.М. Концептуальні основи методики оцінки об'єктів інтелектуальної власності // Економіка Криму. – 2011. – № 1. – С. 336 – 340. [Електр. ресурс]: http://www.nbu.gov.ua/Portal/soc_gum/Ekonk/2011_1/2011/econ_1_2011/336-340.pdf

Питання для самоперевірки:

1. Визначте характерні ознаки інтелектуальних інвестицій.
2. Назвіть основні види інноваційних інвестицій.
3. Назвіть основні функції бізнес-інкубаторів.
4. Охарактеризуйте роль технопарків в розвитку інноваційної діяльності.
5. Охарактеризуйте законодавче забезпечення охорони інтелектуальної власності.

6. Визначте особливості оцінки нематеріальних активів підприємства.
7. Охарактеризуйте основні типи інновацій.

Питання для самостійного опрацювання:

1. Інтелектуальні інвестиції та інтелектуальна власність.
2. Об'єкти та форми інтелектуальних інвестицій.
3. Опрацювання Законів України: «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» від 15.12.1993 р., № 3687-ХІІ «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг» від 15.12.1993 р., № 3689-ХІІ «Про охорону прав на промислові зразки» від 15.12.1993 р. № 3688-ХІІ «Про інноваційну діяльність» від 4.07.2002 р. № 40-ІV.
4. Основні напрями державної інноваційної політики.
5. Діяльність венчурних підприємств в Україні
6. Особливості патентування винаходів та корисних моделей в Україні.

ТЕМА 9. ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙ.

СЕМІНАР 1

1. **Фінансові ресурси та способи їх залучення до інвестування.**
Самофінансування. Акціонування. Боргове фінансування.
2. **Інші джерела фінансування інвестиційної діяльності**
Фінансування за рахунок дотацій. Змішане фінансування. Форфейтинг. Лізинг і селенг та ін.

Джерела та рекомендована література:

1. Податковий кодекс України від 2.12.2010 р. №2755-VI
2. Про лізинг. Закон України від 16.12.97 року № 723/97.
3. Про Концепцію амортизаційної політики. Указ Президента України від 7 березня 2001 року №169/2001.
4. Про затвердження Положення про оцінку та конкурсний відбір запропонованих міністерствами, іншими центральними та місцевими органами виконавчої влади інвестиційних проектів, що передбачають залучення коштів державного бюджету, та створення відповідної Комісії Мінекономіки. Наказ Міністерства економіки України від 27 листопада 2000 року № 258.
5. Менеджмент інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств України. Д.М. Черваньов, Л.І. Нейкова. – К., 1999 р. – 514 с.
6. Пересада А.А. Управління інвестиційним процесом. – К.: Лібра, 2002. – 472с.
7. Пересада А.А., Майорова Т.В. Інвестиційне кредитування: Навч. посібник. К.:КНЕУ, 2002.–271 с.
8. Касич А.О. Теоретичні і методичні основи аналізу внутрішніх джерел фінансування інвестиційної діяльності // Актуальні проблеми економіки. –

Питання для самоперевірки:

1. Охарактеризуйте зміст інвестиційних ресурсів підприємства.
2. Визначте принципи формування інвестиційних ресурсів підприємства.
3. Назвіть основні форми інвестиційних ресурсів підприємства.
4. Обґрунтування потреби в інвестиційних ресурсах.
5. Охарактеризуйте методи розрахунку загального обсягу інвестиційних ресурсів.
6. Назвіть схеми та джерела формування інвестиційних ресурсів підприємства.
7. Назвіть проблеми формування та акумулювання фінансових ресурсів підприємства для забезпечення інвестиційної діяльності.
8. Охарактеризуйте основні методи фінансування інвестиційної діяльності.
9. Визначте роль амортизації у фінансуванні інвестиційних проектів.
10. Назвіть основні методи нарахування амортизації.
11. Визначте роль банківського кредитування у фінансуванні інвестиційних проектів.
12. Охарактеризуйте економічну сутність вартості капіталу інвестиційного проекту.
13. Охарактеризуйте модель визначення вартості капіталу від залучення боргових ресурсів.
14. Охарактеризуйте модель визначення вартості капіталу від випуску акцій.
15. Охарактеризуйте модель визначення вартості капіталу за рахунок нерозподілених прибутків.
16. Охарактеризуйте модель середньозваженої вартості капіталу.
17. Охарактеризуйте модель зваженої граничної вартості капіталу.
18. Назвіть методи оптимізації структури інвестиційних ресурсів.
19. Розкрийте зміст фінансового та оперативного важелю.
20. Як визначається оптимальна структура інвестиційних ресурсів з урахуванням ризику?

Питання для самостійного опрацювання:

1. Роль банківського кредитування у фінансуванні інвестицій.
2. Амортизаційна політика та її роль в активізації інвестиційної діяльності.
3. Джерела формування інвестиційних ресурсів підприємств.
4. Методи розрахунку потреби в інвестиційних ресурсах.
5. Поняття “вартість капіталу інвестиційного проекту”, його економічна сутність.

6. Інвестиційні ресурси підприємства та їх класифікація.
7. Проблеми формування та акумулювання фінансових ресурсів підприємства для забезпечення інвестиційної діяльності.
8. Власні джерела інвестицій в економіку України та їх стан.
9. Акціонування як спосіб залучення інвестицій.
10. Форфейтинг та його сутність.
11. Лізинг і селенг в інвестиційній діяльності.

ПРИКЛАДИ РОЗВ'ЯЗКІВ ТИПОВИХ ЗАДАЧ

“Методичні інструменти інвестиційної діяльності”

Задача 1. Банк надав 11000 грн. у інвестиційний кредит на 9 місяців за ставкою 5% у місяць. Знайти прості відсотки, нараховані на задану суму наприкінці терміну.

$$FV = P(1 + r * n)$$

$$? - I = FV - P$$

$$FV = 11000 * (1 + 9 * 0.05) = 15950 \text{ грн.}$$

$$I = FV - 11000 = 15950 - 11000 = 4950 \text{ грн.}$$

Задача 2. Проценти за інвестиційну позику 1500 грн. на 8 місяців становлять 72 грн. Яка річна процентна ставка?

$$FV = P(1 + r * n)$$

$$I = FV - PV = FV - P$$

$$FV = P + I$$

$$r = \frac{FV - PV}{PV * n}$$

$$FV = 1500 + 72 = 1572$$

$$1572 = 1500(1 + r * 8/12) = 1500(1 + r * 2/3)$$

$$1 + r * 2/3 = 1572/1500$$

$$\frac{2}{3} * r = \frac{1572 - 1500}{1500}$$

$$r = \frac{1572 - 1500}{1500} * \frac{3}{2} = \frac{72}{1500} * \frac{3}{2} = \frac{36}{500} = 7,2 \%$$

Задача 3. Банк виплачує 75 грн. кожних 2 міс. із рахунку особі, виходячи з процентної ставки 12% річних. Яка сума на депозитному рахунку клієнта банку?

$$FV=P+I$$

$$I=P*r*n$$

$$P = \frac{I}{r * n}$$

$$P = \frac{75}{0.12 * \frac{1}{6}} = 3750 \text{ грн}$$

Задача 4. За який період часу депозитний рахунок на 2000 грн. збільшиться в 2,5 рази, якщо процентна ставка 10% річних?

$$FV=P (1+r*n)$$

$$n = \frac{FV - P}{P * r}$$

$$n = \frac{5000 - 2000}{2000 * 0.1} = 15 \text{ місяців}$$

Задача 5. Інвестиція у боргове зобов'язання, придбане 7 квітня на суму 100000 грн. повертається (погашається) 23 листопада того ж року. Знайти суму погашення при нарахуванні 10% річних, використовуючи систему звичайних відсотків?

23.11

7.04

16.07

7 міс.*30днів+16 днів=210+16=226 днів (термін інвестування)

$$FV = P(1 + r * \frac{q}{k})$$

$$FV = 100000 * (1 + 0.1 * \frac{226}{360}) = 106277.78 \text{ грн.}$$

“Фінансові інвестиції”

Задача 1. Інвестор планує вкласти кошти у фінансові інструменти, зокрема акції. Компанія сплачує річний дивіденд 3 у. о. на акцію. Необхідна ставка доходності за акціями становить 12%. Визначити ціну акції.

$$P_a = \frac{D}{r},$$

$$P_a = \frac{3}{0,12} = 25(\text{у.о.})$$

Задача 2. Інвестор вклав кошти у фінансові інструменти, зокрема акції. Останній раз компанія сплатила на кожну акцію дивіденд у розмірі 1,8 у.о. Компанія сподівається, що її дивіденди будуть щорічно зростати на 6%. Визначити ціну акції, якщо необхідна ставка доходності за акціями становить 11%.

$$P_a = \frac{D_0 \cdot (1 + g)}{r - g},$$

$$P_a = \frac{1,8 \times (1 + 0,06)}{0,11 - 0,06} = 38(\text{у. о.})$$

Задача 3. Інвестор купив акцію з прогнозом дивідендів 1-й рік 100 грн. та у наступні роки на 20 грн. більше. Норма поточної доходності 15% у рік. Акцію купив на 5 років. Визначити ринкову ціну акції.

$$P_0 = 100/1,15 + 120/1,15^2 + 140/1,15^3 + 160/1,15^4 + 180/1,15^5 = 451 \text{ у. о.}$$

Задача 4. Інвестор планує вкласти кошти у фінансові інструменти, зокрема облігації. Визначити ринкову ціну облігації, яку випущено на 5 років із номінальною вартістю 1000 грн., купонною ставкою 10%

річних, сплатою відсотків щорічно, при ставці дисконту 12%.

$$PV=100*3,604+1000*0,567=927 \text{ грн.}$$

Задача 5. Інвестор планує вкласти кошти у фінансові інструменти, зокрема облігації. Облігації номіналом 100 грн. реалізуються за ціною 67,5 грн., погашення передбачається через 3 роки. Визначити норму очікуваної прибутковості облігації.

$$R_0 = \frac{1}{\left(\frac{67,5}{100}\right)^{\frac{1}{3}}} - 1 = \frac{1}{0,877} - 1 = 0,14 \text{ (14\%)}$$

“Розрахунок ефективності інвестування”

Доцільність інвестування визначається рівнем приросту капіталу інвестора або порівнянням доходів і витрат для їх забезпечення, тобто через співвідношення грошових потоків. Позитивний чистий грошовий потік (як різниця між припливом та відпливом коштів) свідчить про фінансову вигоду від інвестування.

Метою інвестування є приріст капіталу, і цілком логічно визначати результативність Інвестування через кількісну міру цього приросту у вигляді показника дохідності інвестування. Він розраховується як середньорічний темп приросту активів проекту.

Розглянемо кілька прикладів розрахунків цього показника.

Задача 1. Визначити дохідність інвестування, якщо активи інвестора на початку року оцінювалися в 120 тис. грн., а наприкінці року могли бути продані за 150 тис. грн.

Дохідність використання активів інвестора в цьому разі така:

$$(150-120) * 100\% / 120 = 20\%$$

Задача 2. Визначити середньорічну дохідність інвестування, якщо за 3 роки капітал інвестора збільшився на 56 %. За три роки капітал інвестора зріс у 1,56 рази. Це означає, що середньорічний темп зростання становив 1,12:

$$1,15 = \sqrt[3]{1,56}$$

Отже, *середньорічна дохідність становитиме 15 %.*

Задача 3. Визначити середньорічну дохідність інвестування, якщо фінансові активи інвестора на початку року оцінювалися у 120 тис. грн. (акції та облігації), за два наступні роки були отримані дивіденди в сумі 15 тис. грн., а ринкова вартість цінних паперів інвестора зменшилася до 110 тис. грн.

За два роки капітал інвестора з 120 тис. грн. зріс до 125 тис. грн., тобто на 5 тис. грн.:

$$110 + 15 - 120 = 5 \text{ тис. грн.}$$

Дворічна дохідність становитиме $5/120 = 4,17 \%$, а середньорічна дохідність — $2,08 \%$, тому що:

$$1,0208 = \sqrt{1,417}$$

Задача 4. Визначити дохідність інвестування, якщо на початок року інвестор:

- вклав 200 тис. грн. у нерухомість;
- за 160 тис. грн. купив вексель номіналом у 210 тис. грн. з умовою погашення його наприкінці року;
- купив 10 000 акцій по 20 грн. за кожну;
- вклав 250 тис. грн. в оптову торгівлю будматеріалами з оборотом капіталу за 4 місяці й дохідністю кожного обороту 15 %.

За рік були продані акції за ціною 18 грн. за кожну, нерухомість подешевшала на 20 %. Операції з векселем і будматеріалами дали очікувані прибутки. Розрахунки наведено в табл. П1.

Визначення дохідності інвестування у об'єкти

Напря́м інвестування	Інвестований капітал (тис. грн.)	Оцінка капіталу на кінець періоду (тис. грн.).
1. Нерухомість	200	$200 * 0,8 = 160$
2. Вексель	160	210
3. Акції	$20 * 10000 = 200$	Акції: $18 * 10000 = 180$
4. Оптова торгівля	250	$250 * 1,15 * 1,15 = 330,625$
Усього	810	930
Дохідність		$((930 - 810) / 810) * 100\% = 14,8\%$

Задача 5. Визначити за результатами першого року дохідність інвестування 100 тис. дол. у виробничий проект, якщо на 80 тис. дол., придбано нове обладнання, за 10 тис. дол., розроблено технічну документацію на продукцію, 10 тис. дол. витрачено на оборотні кошти. Прибуток за рік становив 40 тис. дол., фактичний фізичний та моральний знос основних засобів становив за рік 30% вартості придбання, встановлена норма амортизації – 10 %.

Інвестований капітал інвестора на початок року дорівнював 100 тис.дол. ($80+10+10$). Наприкінці року активи інвестора склалися з отриманого прибутку (40 тис.дол.), нарахованої амортизації ($80 * 0,1 = 8$ тис.дол.), залишків оборотних коштів (10 тис.дол.), залишків основних засобів за їх ринковою ціною ($80 - 80 * 0,3 = 56$ тис.дол.).

У сумі це 114 тис.дол.

Приріст капіталу за рік такий $114 - 100 = 14$ тис. дол., або 14 %.

Дохідність інвестування – 14 %,

Показник дохідності має річний термін (стандарт). Отже, якщо говориться, що дохідність склала 19 %, то зрозуміло, що це за рік.

Наведемо ще два показники, які можуть характеризувати результативність інвестування. Це так звані недисконтовані показники: рентабельність і термін окупності капіталу.

Рентабельність (г) інвестування показує, яку частку в інвестованому капіталі становить середньорічний поточний прибуток (П) проекту; вона розраховується як частка від ділення середньорічного прибутку на суму інвестованого капіталу (К):

$$г = П/К * 100\%.$$

Термін окупності (Ток) – це кількість років, які потрібні для повернення інвестованого капіталу, виходячи із щорічного середнього прибутку. Розраховується як частка від ділення обсягів інвестованого капіталу на величину середньорічного прибутку:

$$Ток = К/П$$

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

Самостійна робота студентів – невід'ємна складова частина навчального процесу, яка відіграє важливу роль у процесі формування майбутнього спеціаліста.

Мета самостійної роботи – набуття навичок щодо вирішення конкретних практичних завдань і використання отриманих знань у подальшій практичній діяльності.

Самостійна робота студентів при вивченні курсу складається з різних її видів:

- підготовка до аудиторних занять (лекцій, семінарів, практичних занять);
- вивчення законодавчих та нормативних актів України;
- завершення розпочатих на практичних заняттях завдань, передбачених робочою програмою курсу;
- відвідування консультацій (індивідуальних та групових);
- написання рефератів.

Підготовка до лекційного заняття передбачає обов'язкове вивчення матеріалу попередньої лекції і ознайомлення з матеріалами наступної лекції (підручники, посібники).

Підготовка до семінарських чи практичних занять передбачає обов'язкове вивчення отриманого теоретичного матеріалу з метою подальшого застосування знань на практичних заняттях, у наступній практичній діяльності. При підготовці до заняття відповідної теми необхідно детально вивчити конспект лекції, підручник (навчальний посібник) і законспектувати законодавчі і нормативні акти, що їх рекомендує викладач. Семінарські і практичні заняття передбачають вивчення теоретичного матеріалу та виконання завдань. Студент самостійно завершує у позааудиторних умовах розпочаті в аудиторіях завдання і здає у час, який встановлює викладач. Виконувати завдання необхідно в такій послідовності:

ознайомитись із завданням і вивчити його умову; визначити методи (прийоми) розв'язання кожної конкретної господарської ситуації; безпосередньо почати розв'язувати завдання; обґрунтувати висновки і пропозиції згідно з отриманими результатами; виконане завдання належно оформити в зошиті; захистити завдання (якщо це встановлено робочою програмою дисципліни) відповідно до встановленого графіка самостійної роботи. Якщо передбачений програмою обсяг завдань студент не виконав і не захистив, то до іспиту його не допускають.

Завдання самостійної роботи
<p>Тема 1. Теоретичні засади інвестиційної діяльності Опрацювання Закону України “Про інвестиційну діяльність” від 18 вересня 1991 р. Самостійне опрацювання питань</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Стратегічне управління інвестиційною діяльністю. 2. Перспективи розвитку інвестиційного ринку в Україні. 3. Структура інвестиційного ринку України за об'єктами інвестування. 4. Основні тенденції розвитку ринку нерухомості в Україні, їх вплив на інвестиційну діяльність. 5. Заходи активізації інвестиційної діяльності в своєму місті. <p>Написання реферату за однією з тем Особливості інвестиційного планування на різних рівнях управління Формування інвестиційної стратегії суб'єктами ринку</p>
<p>Тема 2. Суб'єкти та об'єкти інвестування Опрацювання Закону України Закон України «Про інститути спільного інвестування» від від 05.07.2012 № 5080-VI, «Про кредитні спілки» від 20.12.2001 року № 2908-III, «Про холдингові компанії в Україні» від 15.03.2006 № 3528-IV, «Про фінансовий лізинг» від 16.12.1997 № 723/97-ВР, «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» від 12.07.2001 р. № 2664-III. Самостійне опрацювання питань</p> <ol style="list-style-type: none"> 7. Напрямки бюджетно-податкової політики держави у сфері інвестицій. 8. Напрямки грошово-кредитної політики держави у сфері інвестицій. 9. Напрямки амортизаційної політики держави у сфері інвестицій. 10. Напрямки регуляторної політики держави у сфері інвестицій. 11. Напрямки регіональної політики держави у сфері інвестицій.

12. Напрямки аграрної політики держави у сфері інвестицій.

Написання реферату за однією з тем

Особливості діяльності промислово-фінансових груп в Україні

Основні напрями активізації внутрішнього інвестиційного ринку України

Система державного регулювання інвестиційних процесів

Формування інфраструктури фінансового ринку

Фінансові посередники на ринку інвестицій

Тема 3. Інвестиційний ринок. Інвестиційний клімат. Інвестиційна політика регіонів

Опрацювання Закону України «Про стимулювання інвестиційної діяльності у пріоритетних галузях економіки з метою створення нових робочих місць» від 06.09.2012 № 5205-VI; Закону України «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні» від 08.09.2011 № 3715-VI

Самостійне опрацювання питань

1. Методика визначення Індексу глобальної конкурентоспроможності.
2. Зміст теорії міжнародної конкурентоспроможності націй М. Портера.
3. Основні умови прийняття рішення про здійснення закордонних інвестицій.
4. Основні фактори, що визначають інвестиційну привабливість країни.
5. Основні складові методики визначення інвестиційної привабливості регіонів України.
6. Основні функції місцевої влади при забезпеченні сприятливого інвестиційного клімату свого міста чи регіону.
7. Заходи місцевої влади при формуванні сприятливого місцевого інвестиційного клімату.
8. Чинники, за якими визначається інвестиційна привабливість підприємства, регіону, галузі.

Написання реферату за однією з тем

Інвестиційний ринок: його оцінка і прогнозування

Інвестиційна політика в Україні та її перспективи

Характеристика основних показників, які визначають розвиток інвестиційного ринку на макрорівні

Тема 4. Іноземні інвестиції

Опрацювання Законів України «Про усунення дискримінації в оподаткуванні суб'єктів підприємницької діяльності, створених з використання майна та коштів вітчизняного походження» від 17.02.2000 № 1457-III, «Про режим іноземного інвестування» від 19 березня 1996 р. № 93/96-ВР.

Самостійне опрацювання питань

1. Способи проникнення іноземного капіталу на світові ринки.
2. Нові форми іноземного інвестування.
3. Регіональна диференціацію прямих іноземних інвестицій в Україні.
4. Основні функції МВФ, Світового банку, МБРР, ЄБРР в Україні.

5. Сутність режиму іноземного інвестування.
6. Роль ТНК в реалізації прямих іноземних інвестицій у світі.

Написання реферату за темою

Стратегія залучення іноземних інвестицій

Тема 5. Методичні інструменти інвестиційної діяльності

Самостійне опрацювання питань

5. Дисконтування та його роль в інвестиційній сфері.
6. Майбутня і теперішня вартість нерівномірних грошових потоків.
7. Ануїтет та його використання в оцінці доцільності інвестицій.
8. Еквівалентність ставок в інвестиційному аналізі.

Написання реферату за темою

Механізм оперативного управління інвестиційним портфелем фірми
Формування та оцінка інвестиційного портфеля фірми (компанії)

Тема 6. Фінансові інвестиції. Оцінка ефективності та якості інструментів фондового ринку.

Опрацювання Законів України «Про цінні папери та фондовий ринок» від 23.02.2006 № 3480-IV, «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні» від 30.10.1996 р., № 448/96-ВР «Про Національну депозитарну систему та особливості електронного обігу цінних паперів в Україні» від 10.12.1997 р. № 710/97-ВР.

Самостійне опрацювання питань

1. Рейтингова оцінка цінних паперів. Рейтингові агентства.
2. Похідні цінні папери та операції з ними.
3. Західні фондові ринки.
4. Напрями розвитку ринку цінних паперів в Україні.
5. Фондові індекси, їх призначення та методи розрахунку.
6. Стратегічне управління портфелем цінних паперів.

Написання реферату за темою:

Управління портфелем цінних паперів на підприємстві
Методи аналізу ринку і конкурентного середовища

Тема 7. Обґрунтування та оцінка ефективності реальних інвестицій

Опрацювання Постанови КМУ «Питання підготовки та відбору інвестиційних проектів, для реалізації яких у реальному секторі економіки надається державна підтримка» від 13.09.2010 № 860

Самостійне опрацювання питань

1. Стан ринку нерухомості в Україні.
2. Методи оцінки об'єктів нерухомості.
3. Грошова оцінка сільськогосподарських земель.
4. Об'єкти реальних інвестицій. Особливості та форми реальних інвестицій. Портфель реальних інвестицій.
5. Види вартості об'єктів реальних інвестицій.

Написання реферату за однією з тем:

Організація проектування та ліцензування інвестиційної діяльності
Структура фінансового аналізу підприємства

Способи і методи вибору інвестиційних рішень в умовах ризику.
Проектний аналіз і використання показників ефективності
Аналіз основного і оборотного капіталу фірми

Тема 8. Інноваційна форма інвестицій

Опрацювання Законів України: «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» від 15.12.1993 р., № 3687-ХІІ ; «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг» від 15.12.1993 р., № 3689-ХІІ; «Про охорону прав на промислові зразки» від 15.12.1993 р. № 3688-ХІІ; «Про інноваційну діяльність» від 4.07.2002 р. № 40-ІV.

Самостійне опрацювання питань

1. Інтелектуальні інвестиції та інтелектуальна власність.
2. Об'єкти та форми інтелектуальних інвестицій.
3. Основні напрями державної інноваційної політики.

Тема 9. Фінансове забезпечення інвестицій

Опрацювання Податкового кодексу України від 2.12.2010 р. №2755-VI, Закону України «Про фінансовий лізинг» від 16.12.1997 № 723/97-ВР, Указу Президента «Про Концепцію амортизаційної політики» від 7 березня 2001 року №169/2001.

Самостійне опрацювання питань

1. Роль банківського кредитування у фінансуванні інвестицій.
2. Амортизаційна політика та її роль в активізації інвестиційної діяльності.
3. Джерела формування інвестиційних ресурсів підприємств.
4. Методи розрахунку потреби в інвестиційних ресурсах.
5. Поняття “вартість капіталу інвестиційного проекту”, його економічна сутність.
6. Інвестиційні ресурси підприємства та їх класифікація.
7. Проблеми формування та акумулювання фінансових ресурсів підприємства для забезпечення інвестиційної діяльності.
8. Власні джерела інвестицій в економіку України та їх стан.
9. Акціонування як спосіб залучення інвестицій.
10. Форфейтинг та його сутність.
11. Лізинг і селенг в інвестиційній діяльності.

Написання реферату за темою:

Методи оцінювання ринкової вартості акцій і боргу

Статистичні методи оцінки доцільності інвестицій з ризиком

Стратегія фінансування інвестиційного проекту

Види ризиків, що пов'язані з реалізацією інвестиційних проектів, і їх страхування

Структура бізнес-плану інвестиційного проекту

Усього годин

ІНДИВІДУАЛЬНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

Індивідуальне завдання виконується студентом у формі *Домашньої контрольної роботи (ДКР)* з даного курсу і є підсумковим завданням, яке спрямоване на вдосконалення навичок самостійної роботи із закріпленням тих знань, які були отримані під час його викладання.

Мета роботи – сприяти закріпленню знань студентів в процесі дослідження, аналізу та узагальнення результатів вивчення основних тем даної дисципліни.

Завдання ДКР студенти отримують на початку семестру, в якому вивчають предмет «Страховання» (*для студентів з.ф.н. – під час першого настановчого міжсесійного заїзду*). Завдання розподіляються наступним чином: відповідно до списку студентів у журналі обліку академгрупи студент 1-й за списком виконує 1-у ДКР, і так до 10 – го студента включно, далі роботи повторюються спочатку: 11-й за списком студент знову виконує 1-у ДКР і т.д.

Робота не обмежена в обсязі, але в цілому вона має бути викладена на 10-20 сторінках з написанням змісту та обов'язково списку використаної літератури з посиланнями на неї за текстом.

Мета роботи формулюється у вигляді очікуваних результатів, які являють собою внесок у практику теми, що розглядається. Тематика контрольних робіт має як теоретичну, так і практичну спрямованість, задачі, запропоновані для розв'язання, охоплюють широке коло проблем, пов'язаних з інвестиційною діяльністю в Україні.

Індивідуальне завдання має бути представлено на перевірку за 2 тижні до закінчення семестру (*для студентів заочної форми навчання – у перший день наступного заїзду на заліково-екзаменаційній сесії*) та захищена.

Оцінювання роботи виконується за бальною системою.

№ з/п	Зміст індивідуальної роботи
1	<p>Методологічні основи інвестування</p> <p>1.1. Основні засади та проблеми інвестування 1.2. Форми інвестування 1.3. Суб'єкти інвестиційної діяльності 1.4. Напрями та об'єкти інвестування.</p> <p>Ситуаційне завдання. Запропонуйте заходи активізації інвестиційної діяльності у Вашому населеному пункті. Вивчіть розпорядження, рішення та ін. нормативно-правові документи місцевих органів влади, які сприяють цьому.</p>
2	<p>Обґрунтування доцільності інвестування</p> <p>2.1. Інвестиційні ризики 2.2. Фінансове забезпечення 2.3. Передінвестиційні дослідження</p> <p>Ситуаційне завдання Які є переваги та недоліки показників ефективності інвестиційних проектів? Складіть порівняльну таблицю.</p>
3	<p>Бюджетування інвестиційного проекту</p> <p>3.1. Процес інвестування капіталу 3.2. Оцінка грошових потоків за проектом 3.3. Методи оцінки реальних інвестиційних проектів 3.4. Вартість капіталу 3.5. Фінансове планування інвестицій</p> <p>Ситуаційне завдання Опишіть заходи щодо збільшення інвестиційних ресурсів, що використовують на підприємстві. Побудуйте ієрархію джерел фінансового забезпечення за ступенем їх вагомості в інвестиційному процесі.</p>
4	<p>Управління інвестиційним процесом</p> <p>4.1. Макроекономічне регулювання інвестиційного процесу 4.2. Індикативне планування інвестицій 4.3. Бізнес-планування інвестиційного проекту 4.4. Способи реалізації інвестиційних проектів 4.5. Регулювання взаємодії учасників інвестування 4.6. Тендерні угоди</p> <p>Ситуаційне завдання Які недоліки та переваги основних нормативних документів України, що регулюють інвестиційну діяльність? Складіть порівняльну таблицю на основі основних нормативних документів.</p>

5	<p>Проектування інвестицій</p> <p>5.1. Загальні положення проектування</p> <p>5.2. Ціноутворення в інвестиційній сфері</p> <p>5.3. Методика проектування цін на будівельно-монтажні роботи та окремі об'єкти</p> <p>5.4. Інвесторські кошториси</p> <p>Ситуаційне завдання</p> <p>Опишіть вимоги до розробки інвестиційних проектів. Відобразіть це схематично, враховуючи порядковість дотримання таких вимог.</p>
6	<p>Капіталізація інвестицій</p> <p>6.1. Ресурсне забезпечення інвестиційного процесу</p> <p>6.2. Виконання будівельно-монтажних робіт</p> <p>6.3. Розрахунки в інвестиційній сфері</p> <p>6.4. Моніторинг інвестиційного процесу</p> <p>6.5. Введення в дію об'єктів інвестування</p> <p>Ситуаційне завдання</p> <p>Назвіть проблеми формування та акумулювання інвестиційних ресурсів підприємства в сучасних умовах. Проранжуйте їх за ступенем важливості окремо для вітчизняного та іноземного інвесторів. Оформіть схематично.</p>
7	<p>Ринок цінних паперів: інвестиційний аспект</p> <p>7.1. Рейтингова оцінка цінних паперів. Рейтингові агентства.</p> <p>7.2. Похідні цінні папери та операції з ними. Західні фондові ринки.</p> <p>7.3. Напрями розвитку ринку цінних паперів в Україні.</p> <p>Ситуаційне завдання</p> <p>Скласти схему взаємозв'язку Законів України «Про цінні папери та фондовий ринок» від 23.02.2006 № 3480-IV, «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні» від 30.10.1996 р., № 448/96-ВР «Про Національну депозитарну систему та особливості електронного обігу цінних паперів в Україні» від 10.12.1997 р. № 710/97-ВР. Оформити у вигляді блок-схеми з коротким описом.</p>
8	<p>Реальні інвестиції.</p> <p>8.1. Об'єкти реальних інвестицій.</p> <p>8.2. Особливості та форми реальних інвестицій.</p> <p>8.3. Портфель реальних інвестицій.</p> <p>8.4. Види вартості об'єктів реальних інвестицій</p> <p>Ситуаційне завдання</p> <p>Обґрунтуйте роль амортизаційної політики у фінансуванні різних об'єктів реального інвестування. Проаналізуйте основні методи амортизації основних засобів, зважаючи на їх роль у фінансуванні реальних інвестицій.</p>

9	<p>Інвестиції в інновації.</p> <p>9.1. Інноваційна форма інвестицій як складова реальних інвестицій.</p> <p>9.2. Інноваційні стратегії підприємства.</p> <p>9.3. Державна підтримка інновацій. Оподаткування в галузі інноваційної діяльності.</p> <p>9.4. Типи венчурних фірм. Джерела венчурного капіталу. Венчурний бізнес в Україні.</p> <p>Ситуаційне завдання</p> <p>Оцініть стан інноваційної діяльності в Україні. Які основні нормативно-правові акти регулюють її здійснення. Наведіть основні положення цих актів, які сприяють розвитку інноваційної діяльності.</p>
10	<p>Залучення іноземних інвестиційних.</p> <p>10.1. Експорт та імпорт іноземного капіталу.</p> <p>10.2. Мотивація, канали та інфраструктура міжнародного інвестування.</p> <p>10.3. Сучасний стан іноземного інвестування в Україні.</p> <p>10.4. Сутність вільних економічних зон (ВЕЗ) та їх види.</p> <p>10.5. Сучасний стан спеціальних (вільних) зон в Україні.</p> <p>10.6. Сутність і роль у світовій економіці МВФ, Світового банку та ЄБРР.</p> <p>Ситуаційне завдання</p> <p>Яке місце займає Ваш регіон згідно територіальної диференціації прямого іноземного інвестування і чому? Наведіть основні показники, які характеризують стан іноземного інвестування у Вашому регіоні.</p>

А) нарахування відсотків в кінці кожного часового інтервалу, виходячи із розміру капіталу на початок часового інтервалу;

Б) нарахування відсотків на початок періоду нарахування, виходячи із суми капіталу на кінець періоду.

Практичне завдання

Фінансовий менеджер підприємства запропонував Вам інвестувати Ваші 12000грн. в його підприємство, пообіцявши повернути 16000 грн. через два роки. Вияснити яка процентна ставка прибутковості запропонованого Вам варіанту? (За складною відсотковою ставкою).

БІЛЕТ № 2

Теоретичні завдання

1. Охарактеризуйте зміст інвестиційного попиту та його види. Крива інвестиційного попиту.

2. Кредитно-інвестиційна політика НБУ: кредитна експансія і рестрикція.

Тестові завдання

1. *Пропозиція на ринку капіталів -це ...*

а) обсяг коштів, які готові позичити підприємства і домашні господарства при різних рівнях відсоткової ставки;

б) обсяг коштів, які готові надати інвестори при різних рівнях відсоткової ставки.

2. *Держава побічно бере участь в інвестиційному процесі через*

а) державне кредитування;

б) податкове регулювання;

в) інвестування певних галузей і виробництв;

г) амортизаційну політику.

3. *Декурсивний метод нарахування відсотків передбачає:*

А) нарахування відсотків в кінці кожного часового інтервалу, виходячи із розміру капіталу на початок часового інтервалу;

Б) нарахування процентів на початку періоду нарахування, виходячи із суми капіталу на кінець періоду.

4. *У день 15-річчя внука бабуся поклала на депозит у банк 1000 \$ США під 8% складних річних. Якою буде ця сума до повноліття внука (розв'язок обов'язковий):*

А) 1260\$

Б) 1500\$

В) 1800\$

5. *Первинний ринок цінних паперів:*

А) ринок, на якому здійснюються операції з наявними, вже випущеними в обіг цінними паперами;

Б) ринок, на якому корпорації залучають капітал через розміщення цінних паперів;

В) ринок, який включає два попередні види діяльності

Практичне завдання

Яку суму заплатить боржник за користування грошима, якщо кредитор надав 15 тис.грн. з 16 лютого по 10 вересня під 12% річних. Розрахувати за системою звичайних відсотків.

БІЛЕТ № 3

Теоретичні завдання

1. Прості відсотки, їх суть. Декурсивний метод нарахування відсотків.
2. Визначте роль лізингових компаній на інвестиційному ринку.

Тестові завдання

1. *Вартість пакета акцій, визначена як частка акцій статутного фонду, відповідно до плану розміщення акцій – це:*

- А) оціночна вартість пакета акцій
- Б) номінальна вартість пакета акцій
- В) ринкова вартість пакета акцій

2. *Основний джерелом фінансування інвестицій є*

- а) валовий внутрішній продукт;
- б) сукупний суспільний продукт;
- в) національний дохід.

3. *Для стимулювання економічного розвитку Національний банк проводить*

- а) кредитну рестрикцію; б) кредитну експансію.

4. *При якій ставці складних відсотків за 2 роки сума вкладених коштів подвоюється (обгрунтуйте свій вибір):*

- А) 41,4 % Б) 50 % В) 45 %

5. *Що означає термін “проценти” у фінансових розрахунках:*

- А) соту частину числа;
- Б) абсолютну суму доходу від надання капіталу у позику чи від інвестицій виробничо-фінансового характеру;
- В) величину, що характеризує інтенсивність нарахування відсотків?

Практичне завдання

Підприємство збирається придбати через 4 роки новий станок вартістю 22000\$. Яку суму грошей необхідно покласти зараз, щоб через 4 роки мати можливість здійснити покупку, якщо процентна ставка прибутковості вкладення складає 12%?

БІЛЕТ № 4

Теоретичні завдання

1. Складні відсотки, їх суть. Антисипативний метод нарахування відсотків.

2. Характеристика та оцінка сертифікатів(ощадних, депозитних, інвестиційних).

Тестові завдання

1. *Одне з основних припущень економічної теорії полягає в тому, що*
а) основною метою фірми є оптимізація прибутку;

б) основною метою фірми є максимізація прибутку;

в) основною метою фірми є мінімізація прибутку.

2. Пасивний інвестор здійснює

а) прямі інвестиції; б) портфельні інвестиції.

3. Комерційний банк або торговець цінними паперами, що має відповідну ліцензію НКЦПФР і здійснює зберігання та обслуговування рахунків у цінних паперах, виступає на ринку як:

а) реєстратор б) зберігач в) депозитарій

4. "Власниками" опціону називаються:

а) інвестори, які купують опціон покупця або опціон продавця;

б) інвестори, які виписують опціон покупця або опціон продавця

5. Якщо фактична кількість днів фінансової операції визначається за календарем, то такий метод нарахування називається:

а) точні відсотки з точною кількістю днів фінансової операції;

б) банківським;

в) звичайні відсотки із наближеною кількістю днів.

Практичне завдання

Вексель на суму 2500 грн. виписаний 10 квітня із терміном погашення 10 жовтня поточного року. На вексель нараховується 9% річних. Якою буде вартість векселя при його погашенні (розрахувати, використовуючи нарахування комерційних відсотків).

БІЛЕТ № 5

Теоретичні завдання

1. Класифікація інвестиційних ресурсів (за джерелами, строками, формами власності). Форми інвестицій (фінансові, реальні, інноваційні, інтелектуальні).

2. Суть дисконтування. Математичне та банківське дисконтування.

Тестові завдання

1. Згідно із основних положень класичної економічної теорії конкурентним ринком є ринок, де...

а) нічого не може вплинути на ціну на ринку;

б) вплив учасників ринку на ціну обмежений;

в) ні один з учасників ринку не може вплинути на ціну, а впливають на неї фактори попиту і пропозиції.

2. Звичайно інвестиційний процес починається з

а) обґрунтування доцільності інвестицій;

б) фінансування інвестицій;

в) мотивації інвестиційної діяльності.

3. Виберіть із наведених формул – формулу нарощення капіталу за простою обліковою ставкою:

А) $FV = PV * (1 + n * r)$;

Б) $FV = PV / (1 - n * d)$

4. Облікова ставка застосовується при:

А) математичному дисконтуванні;

Б) банківському (комерційному) обліку.

5. Юридична особа — суб'єкт підприємницької діяльності, який займається одним видом діяльності — веденням реєстрів власників іменних цінних паперів на основі ліцензії НКЦПФР, виступає на ринку як:

А) реєстратор Б) зберігач В) депозитарій

Практичне завдання

Банк виплачує 150 грн. кожних 3 міс. із рахунку особі, виходячи з процентної ставки 15% річних. Яка сума на особовому рахунку клієнта банку?

БІЛЕТ № 6

Теоретичні завдання

1. Визначте роль інвестиційних фондів і компаній на інвестиційному ринку України.

2. Характеристика та оцінка облігацій.

Тестові завдання

1. Поняття "інвестиції" і "капітальні вкладення"

а) тотожні;

б) мають різну економічну природу.

2. Суб'єкт господарювання може бути в інвестиційному процесі

а) або лише інвестором, або лише учасником;

б) лише інвестором;

в) лише учасником;

г) інвестором або учасником;

д) інвестором або учасником одночасно.

3. Облікова ставка застосовується при:

А) математичному дисконтуванні;

Б) банківському (комерційному) обліку.

4. Надання послуг щодо зберігання цінних паперів, незалежно від форми їх випуску, відкриття та ведення рахунків у цінних паперах, обслуговування операцій на цих рахунках і обслуговування операцій емітента щодо випущених ним цінних паперів – це:

А) розрахунково-клірингова діяльність

Б) діяльність з ведення реєстру власників іменних цінних паперів

В) діяльність з управління цінними паперами

Г) депозитарна діяльність

5. Облігація номіналом 100000 \$ з нульовим купоном випущена на термін 3 роки. Інвестор очікує одержати 12 % -й дохід. Скільки коштує облігація?

А) 120000

Б) 78180

В) 71180

Практичне завдання

Депозитний контракт заключений на суму 12500 \$ на 4 роки при 14% процентній ставці. Якщо проценти нараховуються щорічно, яку суму Ви отримаєте вкінці по контракту?

БІЛЕТ № 7

Теоретичні завдання

1. Визначте основні складові ринку інвестицій та інвестиційних товарів. Визначте чинники, що роблять інвестиційний клімат сприятливим.

2. Джерела фінансування інвестицій

Тестові завдання

1. *Загальна закономірність щодо доходності інвестицій:*

- а) при зміні обсягу інвестицій їх доходність не змінюється;
- б) при зменшенні обсягу інвестицій їх доходність знижується;
- в) при збільшенні обсягу інвестицій їх доходність збільшується;
- г) при збільшенні обсягу інвестицій їх доходність зменшується

2. *Держава бере участь в інвестиційному процесі*

- а) прямо; б) побічно; в) і прямо, і побічно.

3. *Що вигідніше для боржника(обґрунтуйте на довільному прикладі):*

- А) дисконтування за складною обліковою ставкою;
- Б) дисконтування за простою обліковою ставкою.

4. *До пайових цінних паперів належать:*

- А) вексель Б) облігація В) акція Г) опціон Д) ф'ючерс

5. *Компанія сплачує річні дивіденди в розмірі 17 грн. на акцію, норма поточної доходності за акціями даного типу становить 14 %. Яка має бути вартість акції?*

- А) 121,4 Б) 132, 2 В) 112,4

Практичне завдання

Фінансовий менеджер підприємства запропонував Вам інвестувати Ваші 25000грн. в його підприємство, пообіцявши повернути 36000 грн. через два роки. Вияснити яка процентна ставка прибутковості запропонованого Вам варіанту? (За складною відсотковою ставкою).

БІЛЕТ № 8

Теоретичні завдання

1. Нарощення капіталу, його суть. Види вартості грошей з часом, врахування фактора інфляції.

2. Характеристика акцій як фінансових інструментів, оцінка їх інвестиційної якості та рівня доходності.

Тестові завдання

1. *Згідно законодавства до майнових і інтелектуальних цінностей, що вкладаються в підприємницьку діяльність, належать:*

а) сукупність технологічних, технічних, комерційних і інших знань, що оформлені в вигляді технічної документації навичок і виробничого вміння, необхідних для організації того чи іншого виду виробництва, але не запатентованих (ноу-хау);

б) грошові кошти, цільові банківські внески, паї, акції та інші цінні папери;

в) рухоме і нерухоме майно (будівлі, споруди, обладнання) та інші матеріальні цінності;

г) майнові права, що впливають з авторського права, навички і інші інтелектуальні цінності;

д) права користування землею, водою, ресурсами, будівлями, спорудами, обладнанням;

є) інші майнові права і цінності.

2. Держава прямо бере участь в інвестиційному процесі через

а) державне кредитування;

б) податкове регулювання;

в) інвестування певних галузей і виробництв;

г) амортизаційну політику.

3. Вибрати із наведених формул – формулу нарощення (капіталізації) за складними процентами, якщо вони нараховуються кілька разів в рік:

А) $FV = PV (1 + r/m)^{n \cdot m}$

Б) $FV = PV (1 + r)^n$

В) $FV = PV / (1 - d)^n$

Г) $FV = PV (1 + r)^n / m$

4. До деривативів належать:

А) вексель Б) облігація В) акція Г) опціон Д) ф'ючерс

5. Компанія протягом року виплатила дивіденди в розмірі 15 грн. на акцію. Щорічно дивідендні виплати зростають на 12,6%, норма поточної доходності за акціями даного типу становить 14%. Яка має бути вартість акції?

А) 1226,40 Б) 1206,43 В) 1326,62

Практичне завдання

Яку суму заплатить боржник за користування грошима, якщо кредитор надав 25 тис. грн. з 12 лютого по 12 вересня під 15% річних. Розрахувати за системою звичайних відсотків.

БІЛЕТ №9

Теоретичні завдання

1. Основне джерело фінансових інвестицій. Валові і чисті інвестиції.

2. Методи нарощення і дисконтування вартості грошей в часі.

Тестові завдання

1. Основний джерелом фінансування інвестицій є

а) валовий внутрішній продукт;

б) сукупний суспільний продукт;

в) національний дохід.

2. Об'єднання промислових, торговельних та інших підприємств шляхом встановлення над ними контролю єдиного фінансового центру, що скуповує їх акції, - це ...

а) синдикат; б) картель; в) консорціум; г) концерн; д) конгломерат; є) трест.

3. При якій ставці складних відсотків за 2 роки сума вкладених коштів подвоюється (обґрунтуйте свій вибір):

А) 41,4 %

Б) 50 %

В) 45 %

4. *Вартість пакета акцій, визначена як частка акцій статутного фонду, відповідно до плану розміщення акцій – це:*

А) оціночна вартість пакета акцій

Б) номінальна вартість пакета акцій

В) ринкова вартість пакета акцій

5. *Сторона, яка погоджується придбати цінні папери за ф'ючерсною угодою, вважається стороною, що....*

А) займає довгу позицію

Б) що, займає коротку позицію

Практичне завдання

Підприємство збирається придбати через 2 роки новий станок вартістю 32000\$. Яку суму грошей необхідно покласти зараз, щоб через 2 роки мати можливість здійснити покупку, якщо процентна ставка прибутковості вкладення складає 10%?

БІЛЕТ №10

Теоретичні завдання

1. Прямі і портфельні інвестиції.

2. Поняття інвестиційного портфеля, його види.

Тестові завдання

1. *Фонд відновлення є джерелом*

а) чистих інвестиційних ресурсів; б) валових інвестиційних ресурсів

2. *Тимчасова угода між компаніями або банками для реалізації великих господарських чи фінансових операцій—це...*

а) синдикат; б) картель; в) консорціум; г) концерн; д) конгломерат; є) трест.

3. *У день 15-річчя внука бабуся поклала на депозит у банк 1000 \$ США під 8% складних річних. Якою буде ця сума до повноліття внука:*

А) 1260\$

Б) 1500\$

В) 1800\$

4. *Привілейовані акції не можуть бути випущені на суму, що по відношенню до статутного фонду акціонерного товариства перевищує:*

А) 5%

Б) 10%

В) 25%

Г) 30%

5. *Облігація номіналом 1000\$ з купонною ставкою 11% випущена на строк 4 роки. Інвестори очікують отримати дохід 9%. Якою буде теперішню вартість облігації (розв'язок обов'язковий):*

А) 912

Б) 1061

В) 1030

Практичне завдання

Банк пропонує 12% річних. Яким повинен бути початковий вклад, щоб через 3 роки мати на рахунку 40000 грн.

БІЛЕТ №11

Теоретичні завдання

1. Інвестиційний процес, складові інвестиційного рішення.

5. Математичне і банківське дисконтування. Поняття дисконту.

Тестові завдання

1. Чисті інвестиційні ресурси відрізняються від валових на суму
 - а) коштів, що спрямовуються до бюджетів всіх рівнів;
 - б) коштів амортизаційних відрахувань.
2. Для отримання інвестиційної активності Національний банк проводить
 - а) кредитну рестрикцію; б) кредитну експансію.
3. Що означає термін “проценти” у фінансових розрахунках:
 - А) соту частину числа;
 - Б) абсолютну суму доходу від надання капіталу у позику чи від інвестицій виробничо-фінансового характеру;
 - В) величину, що характеризує інтенсивність нарахування відсотків?
4. Операція емітента, при якій, акції, викуплені акціонерами, діляться на більшу кількість акцій, причому їх ринкова вартість знижується, називається:
 - А) анулювання акцій Б) консолідація акцій
 - В) конвертація акцій Г) дроблення акцій
5. Склад фінансового ринку:
 - А) грошовий ринок Б) ринок праці
 - В) ринок позичкового капіталу
 - Г) ринок товарів Д) фондовий ринок

Практичне завдання

Вексель на суму 6500 грн. виписаний 12 квітня із терміном погашення 12 жовтня поточного року. На вексель нараховується 13% річних. Якою буде вартість векселя при його погашенні (розрахувати, використовуючи нарахування комерційних відсотків).

БІЛЕТ №12

Теоретичні завдання

1. Поняття інвестиційної діяльності, визначення інвестицій.
2. Формування реальної ставки відсотка з врахуванням інфляції.

Тестові завдання

1. Згідно із методологією НБУ середньостроковими вважаються інвестиції терміном
 - а) до 1-го року;
 - б) до 6-ти місяців;
 - в) від 1-го року до 3-х років;
 - г) від 6 місяців до 5-ти років;
 - д) від 6-ти місяців до 1-го року.
2. Небанківську (парабанківську) систему становлять:
 - а) інвестиційні фонди і компанії;
 - б) комерційні банки;
 - в) пенсійні фонди;
 - г) кредитні спілки;
 - д) центральний банк;

є) страхові компанії.

3. *Декурсивний метод нарахування відсотків передбачає:*

А) нарахування відсотків в кінці кожного часового інтервалу, виходячи із розміру капіталу на початок часового інтервалу;

Б) нарахування процентів на початку періоду нарахування, виходячи із суми капіталу на кінець періоду.

4. *Облігації не можуть бути випущені на суму, що по відношенню до статутного капіталу акціонерного товариства перевищує:*

А) не більше розміру статутного капіталу АТ

Б) 10% розміру статутного капіталу АТ

В) не більше 3-кратного розміру власного капіталу АТ або розміру забезпечення

Г) не менше 3-кратного розміру власного капіталу АТ або розміру забезпечення

5. *Первинний ринок цінних паперів:*

А) ринок, на якому здійснюються операції з наявними, вже випущеними в обіг цінними паперами;

Б) ринок, на якому корпорації залучають капітал через розміщення цінних паперів;

В) ринок, який включає два попередні види діяльності

Практичне завдання

Підприємство збирається придбати через 2 роки новий станок вартістю 32000\$. Яку суму грошей необхідно покласти зараз, щоб через 2 роки мати можливість здійснити покупку, якщо процентна ставка прибутковості вкладення складає 10%? (розрахувати за системою простих і складних відсотків)

БІЛЕТ №13

Теоретичні завдання

1. Оцінка вартості грошей в часі: початкова, теперішня, майбутня вартість.

2. Класифікація інвестиційних ресурсів (за джерелами, строками, формами власності).

Тестові завдання

1. *За формами інвестиції розподіляються на*

а) фінансові та реальні;

б) державні, приватні та іноземні;

в) фінансові, реальні, інноваційні та інтелектуальні.

2. *Діяльність банків в інвестиційному процесі включає:*

а) кредитно-розрахункове обслуговування;

б) касове обслуговування;

в) депозитні операції;

г) страхування і перестраховування інвестицій;

д) інвестиційне кредитування;

- є) операції з цінними паперами,
- е) реєстрація цінних паперів АТ.
- 3. *Антисипативний метод нарахування відсотків передбачає:*
 - А) нарахування відсотків в кінці кожного часового інтервалу, виходячи із розміру капіталу на початок часового інтервалу;
 - Б) нарахування відсотків на початок періоду нарахування, виходячи із суми капіталу на кінець періоду.
- 4. *Сторона, яка погоджується придбати цінні папери за ф'ючерсною угодою, вважається стороною, що....*
 - А) займає довгу позицію
 - Б) що, займає коротку позицію
- 5. *Встановити відповідність:*
 - 5.1. Брокер –це.....
 - 5.2. Дилер –це.....
 - А) це посередник, який здійснює операції з купівлі-продажу цінних паперів від свого імені і за власний рахунок;
 - Б) посередник, який діє за дорученням і за рахунок клієнтів, одержуючи за посередництво комісійні.

Практичне завдання

Вексель на суму 6500 грн. виписаний 12 квітня із терміном погашення 12 жовтня поточного року. На вексель нараховується 13% річних. Якою буде вартість векселя при його погашенні (розрахувати, використовуючи нарахування комерційних відсотків).

БІЛЕТ №14

Теоретичні завдання

1. Інвестиційна стратегія. Тактичне і оперативне управління інвестиційною діяльністю.
2. Види фондових інструментів ринку цінних паперів.

Тестові завдання

1. *Пасивний інвестор здійснює*
 - а) прямі інвестиції; б) портфельні інвестиції.
2. *Залучення ресурсів за рахунок випуску цінних паперів і розміщення цих ресурсів в цінні папери інших емітентів-основна мета діяльності*
 - а) інвестиційних фондів;
 - б) кредитних спілок;
 - в) інвестиційних компаній;
 - г) страхових компаній.
3. *Якщо фактична кількість днів фінансової операції визначається за календарем, то такий метод нарахування називається:*
 - А) точні відсотки з точною кількістю днів фінансової операції;
 - Б) банківським;
 - В) звичайні відсотки із наближеною кількістю днів.
4. *"Власниками" опціону називаються:*
 - А) інвестори, які купують опціон покупця або опціон продавця;
 - Б) інвестори, які виписують опціон покупця або опціон продавця

5. Комерційний банк або торговець цінними паперами, що має відповідну ліцензію НКЦПФР і здійснює зберігання та обслуговування рахунків у цінних паперах, виступає на ринку як:

- А) реєстратор Б) зберігач В) депозитарій

Практичне завдання

Фінансовий менеджер підприємства запропонував Вам інвестувати Ваші 12000грн. в його підприємство, пообіцявши повернути 16000 грн. через два роки. Вияснити яка процентна ставка прибутковості запропонованого Вам варіанту? (За складною відсотковою ставкою).

БІЛЕТ №15

Теоретичні завдання

1. Форми інвестицій (фінансові, реальні, інноваційні, інтелектуальні).

2. Біржовий індекс: поняття та його визначення. Індeksi Доу Джонса.

Тестові завдання

1. Звичайно інвестиційний процес починається з

- а) обґрунтування доцільності інвестицій;
б) фінансування інвестицій;
в) мотивації інвестиційної діяльності.

2. Довгострокову оренду обладнання здійснюють:

- а) кредитні спілки;
б) лізингові компанії;
в) страхові компанії.

3. Виберіть із наведених формул – формулу нарощення капіталу за простою обліковою ставкою:

- А) $FV = PV * (1 + n * r)$; Б) $FV = PV / (1 - n * d)$

4. Облігація номіналом 1000\$ з купонною ставкою 11% випущена на строк 4 роки. Інвестори очікують отримати дохід 9%. Якою буде теперішню вартість облігації (розв'язок обов'язковий):

- А) 912 Б) 1061 В) 1030

5. Юридична особа — суб'єкт підприємницької діяльності, який займається одним видом діяльності — веденням реєстрів власників іменних цінних паперів на основі ліцензії НКЦПФР, виступає на ринку як:

- А) реєстратор Б) зберігач В) депозитарій

Практичне завдання

Банк пропонує 12% річних. Яким повинен бути початковий вклад, щоб через 3 роки мати на рахунку 40000 грн.

БІЛЕТ №16

Теоретичні завдання

1. Стадії інвестиційного процесу.

2. Основні виробничі засоби будівельного та виробничого призначення.

Оцінка основних засобів

Тестові завдання

1. *Суб'єкт господарювання може бути в інвестиційному процесі*
 - а) або лише інвестором, або лише учасником;
 - б) лише інвестором;
 - в) лише учасником;
 - г) інвестором або учасником;
 - д) інвестором або учасником одночасно.
 2. *Прикладами виробничо-господарських угруповань є:*
 - а) холдингові компанії;
 - б) кредитно-фінансові інститути;
 - в) промислово-фінансові групи;
 - г) концерни;
 - д) синдикати;
 - є) страхові пули.
 3. *Облікова ставка застосовується при:*
 - А) математичному дисконтуванні;
 - Б) банківському (комерційному) обліку.
 4. *Облігація номіналом 100000 \$ з нульовим купоном випущена на термін 3 роки. Інвестор очікує одержати 12 % -й дохід. Скільки коштує облігація?*

А) 120000 Б) 78180 В) 71180
 5. *Надання послуг щодо зберігання цінних паперів, незалежно від форми їх випуску, відкриття та ведення рахунків у цінних паперах, обслуговування операцій на цих рахунках і обслуговування операцій емітента щодо випущених ним цінних паперів – це:*
 - А) розрахунково-клірингова діяльність
 - Б) діяльність з ведення реєстру власників іменних цінних паперів
 - В) діяльність з управління цінними паперами
 - Г) депозитарна діяльність
- Практичне завдання**
- Розрахувати, за який період часу інвестиційний вклад на 15000 дол. Збільшиться в 4 рази, якщо процентна ставка 12% річних?

БІЛЕТ №17

Теоретичні завдання

1. Інвестиційний ринок. Інвестиційний попит, його види.
2. Інфляція та її вплив на результати інвестиційної діяльності: номінальна і реальна вартість.

Тестові завдання

1. *Держава бере участь в інвестиційному процесі*
 - а) прямо; б) побічно; в) і прямо, і побічно.
2. *Форма об'єднання підприємців на основі згоди, відповідно до якої фірми-учасниці залишають за собою виробничу та фінансово-комерційну*

самостійність, але для них встановлюються певні обмеження стосовно обсягів виробництва та інші, називаються...

а) синдикат; б) картель; в) консорціум; г) концерн; д) конгломерат; е) трест.

3. Що вигідніше для боржника(дайте-дь на довільному прикладі):

А) дисконтування за складною обліковою ставкою;

Б) дисконтування за простою обліковою ставкою.

4. До пайових цінних паперів належать:

А) вексель Б) облігація В) акція Г) опціон Д) ф'ючерс

5. Компанія сплачує річні дивіденди в розмірі 17 грн. На акцію, норма поточної доходності за акціями даного типу становить 14 %. Яка має бути вартість акції?

А) 121,4 Б) 132, 2 В) 112,4

Практичне завдання

Депозитний контракт заключений на суму 4500 \$ на 3 роки при 12% процентній ставці. Якщо проценти нараховуються щорічно, яку суму Ви отримаєте вкінці по контракту?

БІЛЕТ №18

Теоретичні завдання

1. Інфраструктура інвестиційного ринку, її складові.

2. Реальні інвестиції та їх структура.

Тестові завдання

1. Держава прямо бере участь в інвестиційному процесі через

а) державне кредитування;

б) податкове регулювання;

в) інвестування певних галузей і виробництв;

г) амортизаційну політику.

2. Об'єднання підприємств однієї чи кількох галузей господарства, створені на системі участі, за якої компанії-учасниці втрачають виробничу і комерційну самостійність і підпорядковуються єдиному керівництву, називаються...

а) синдикат; б) картель; в) консорціум; г) концерн; д) конгломерат; е) трест.

3. Вибрати із наведених формул – формулу нарощення (капіталізації) за складними процентами, якщо вони нараховуються кілька разів в рік:

А) $FV = PV (1 + r/m)^{n \cdot m}$ Б) $FV = PV (1 + r)^n$

В) $FV = PV / (1 - d)^n$ Г) $FV = PV (1 + r)^n / m$

4. Компанія протягом року виплатила дивіденди в розмірі 15 грн. на акцію. Щорічно дивідендні виплати зростають на 12,6%, норма поточної доходності за акціями даного типу становить 14%. Яка має бути вартість акції?

А) 1226,40 Б) 1206,43 В) 1326, 62

5. До деривативів належать:

А) вексель Б) облігація В) акція Г) опціон Д) ф'ючерс

Практичне завдання

Яку суму заплатить боржник за користування грошима, якщо кредитор надав 15 тис.грн. з 16 лютого по 10 вересня під 12% річних. Розрахувати за системою звичайних відсотків.

БІЛЕТ №19

Теоретичні завдання

1. Суб'єкти інвестиційної діяльності.
2. Венчурне підприємництво. Технопарки. Технополіси. Бізнес-інкубатори.

Тестові завдання

1. *Держава побічно бере участь в інвестиційному процесі через*
 - а) державне кредитування;
 - б) податкове регулювання;
 - в) інвестування певних галузей і виробництв;
 - г) амортизаційну політику.
2. *Об'єднання промислових, торговельних та інших підприємств шляхом встановлення над ними контролю єдиного фінансового центру, що скуповує їх акції, - це ...*
 - а) синдикат; б) картель; в) консорціум; г) концерн; д) конгломерат; є) трест
3. *При якій ставці складних відсотків за 2 роки сума вкладених коштів подвоюється (обґрунтуйте свій вибір):*
 - А) 41,4 %
 - Б) 50 %
 - В) 45 %
4. *Склад фінансового ринку:*
 - А) грошовий ринок
 - Б) ринок праці
 - В) ринок позичкового капіталу
 - Г) ринок товарів
 - Д) фондовий ринок

5. Встановити відповідність:

- 5.1. Брокер –це.....
 - 5.2. Дилер –це.....
- А) це посередник, який здійснює операції з купівлі-продажу цінних паперів від свого імені і за власний рахунок;
 - Б) посередник, який діє за дорученням і за рахунок клієнтів, одержуючи за посередництво комісійні.

Практичне завдання

Підприємство збирається придбати через 4 роки новий станок вартістю 22000\$. Яку суму грошей необхідно покласти зараз, щоб через 4 роки мати можливість здійснити покупку, якщо процентна ставка прибутковості вкладення складає 12%?

БІЛЕТ №20

Теоретичні завдання

1. Доходність інвестицій. Крива граничної ефективності інвестицій
2. Види реальних інвестицій.

Тестові завдання

1. Для стимулювання економічного розвитку Національний банк проводить

а) кредитну рестрикцію; б) кредитну експансію.

2. Тимчасова угода між компаніями або банками для реалізації великих господарських чи фінансових операцій—це...

а) синдикат; б) картель; в) консорціум; г) концерн; д) конгломерат; є) трест.

3. У день 15-річчя внука бабуся поклала на депозит у банк 1000 \$ США під 8% складних річних. Якою буде ця сума до повноліття внука (розв'язок обов'язковий):

А) 1260\$

Б) 1500\$

В) 1800\$

4. Привілейовані акції не можуть бути випущені на суму, що по відношенню до статутного фонду акціонерного товариства перевищує:

А) 5%

Б) 10%

В) 25%

Г) 30%

5. Облігації не можуть бути випущені на суму, що по відношенню до статутного капіталу акціонерного товариства перевищує:

А) не більше розміру статутного капіталу АТ

Б) 10% розміру статутного капіталу АТ

В) не більше 3-кратного розміру власного капіталу АТ або розміру забезпечення

Г) не менше 3-кратного розміру власного капіталу АТ або розміру забезпечення

Практичне завдання

Вексель на суму 2500 грн. виписаний 10 квітня із терміном погашення 10 жовтня поточного року. На вексель нараховується 9% річних. Якою буде вартість векселя при його погашенні (розрахувати, використовуючи нарахування комерційних відсотків).

БІЛЕТ №21

Теоретичні завдання

1. Фінансово-кредитна система як суб'єкт інвестиційного процесу. Її структура. Фінансові посередники.

2. Характеристика та оцінка сертифікатів

Тестові завдання

1. Для отримання інвестиційної активності Національний банк проводить

а) кредитну рестрикцію; б) кредитну експансію.

2. Яке з визначень інвестицій відноситься до вказаних галузей економічної науки

А. Макроекономіки. Б. Мікроекономіки. В. Фінансової теорії.

а) частина сукупних витрат, яка складається з витрат на нові засоби виробництва (виробничі, або фіксовані інвестиції), інвестицій в нове житло і приросту товарних запасів;

б) процес створення нового капіталу (включаючи як засоби виробництва, так і людський капітал);

в) придбання реальних або фінансових активів, тобто це сьогоднішні витрати, метою яких є отримання майбутніх вигод;

г) частина валового внутрішнього продукту, яка не спожита в поточному періоді, і забезпечує приріст капіталу в економіці;

д) обмін визначеної сьогоднішньої вартості на можливо невизначену майбутню вартість.

3. Що означає термін “проценти” у фінансових розрахунках:

А) соту частину числа;

Б) абсолютну суму доходу від надання капіталу у позику чи від інвестицій виробничо-фінансового характеру;

В) величину, що характеризує інтенсивність нарахування відсотків?

4. Операція емітента, при якій, акції, викуплені акціонерами, діляться на більшу кількість акцій, причому їх ринкова вартість знижується, називається:

А) анулювання акцій Б) консолідація акцій

В) конвертація акцій Г) дроблення акцій

5. Сторона, яка погоджується придбати цінні папери за ф'ючерсною угодою, вважається стороною, що....

А) займає довгу позицію

Б) що, займає коротку позицію

Практичне завдання

Останній раз компанія сплатила на кожну акцію дивіденд у розмірі 20 у.о. Компанія сподівається, що її дивіденди будуть щорічно зростати на 5%. Визначити ціну акції, якщо необхідна ставка доходності становить 10%.

БІЛЕТ №22

Теоретичні завдання

1. Поняття інвестиційного проекту, плану, програми: їх відмінності.

2. Амортизація основних засобів, норми амортизації та методи нарахування.

Тестові завдання

1. Попит на ринку капіталів -це...

а) обсяг коштів, які готові позичити підприємства і домашні господарства при різних рівнях відсоткової ставки;

б) обсяг коштів, які готові надати інвестори при різних рівнях відсоткової ставки.

2. Небанківську (парабанківську) систему становлять:

а) інвестиційні фонди і компанії;

б) комерційні банки;

в) пенсійні фонди;

г) кредитні спілки;

д) центральний банк;

є) страхові компанії.

3. Декурсивний метод нарахування відсотків передбачає:

А) нарахування відсотків в кінці кожного часового інтервалу, виходячи із розміру капіталу на початок часового інтервалу;

Б) нарахування процентів на початку періоду нарахування, виходячи із суми капіталу на кінець періоду.

4. До пайових цінних паперів належать:

А) вексель Б) облігація В) акція Г) опціон Д) ф'ючерс

5. "Власниками" опціону називаються:

А) інвестори, які купують опціон покупця або опціон продавця;

Б) інвестори, які виписують опціон покупця або опціон продавця.

Практичне завдання

Придбана інвестором акція є перспективною і використовуватиметься довгий час. На перші три роки інвестором складено прогноз дивідендів, згідно з яким сума дивідендів у перший рік становитиме 80 грн., а у наступні роки щорічно зростатиме на 15 грн. Норма поточної доходності такого типу акцій становить 14 % на рік. Визначити поточну ринкову вартість акції.

БІЛЕТ №23

Теоретичні завдання

1. Кон'юнктура інвестиційного ринку, її стадії.

2. Інноваційна форма інвестицій

Тестові завдання

1. Пропозиція на ринку капіталів -це ...

а) обсяг коштів, які готові позичити підприємства і домашні господарства при різних рівнях відсоткової ставки;

б) обсяг коштів, які готові надати інвестори при різних рівнях відсоткової ставки.

2. Діяльність банків в інвестиційному процесі включає:

а) кредитно-розрахункове обслуговування;

б) касове обслуговування;

в) депозитні операції;

г) страхування і перестраховування інвестицій;

д) інвестиційне кредитування;

е) операції з цінними паперами,

е) реєстрація цінних паперів АТ.

3. Антисипативний метод нарахування відсотків передбачає:

А) нарахування відсотків в кінці кожного часового інтервалу, виходячи із розміру капіталу на початок часового інтервалу;

Б) нарахування відсотків на початок періоду нарахування, виходячи із суми капіталу на кінець періоду.

4. Встановити відповідність:

4.1. Брокер –це.....

4.2. Дилер –це.....

А) це посередник, який здійснює операції з купівлі-продажу цінних паперів від свого імені і за власний рахунок;

Б) посередник, який діє за дорученням і за рахунок клієнтів, одержуючи за посередництво комісійні

5. Сторона, яка погоджується придбати цінні папери за ф'ючерсною угодою, вважається стороною, що....

А) займає довгу позицію

Б) що, займає коротку позицію

Практичне завдання

Номинальна вартість облигації 4500\$. Упродовж 3-х років (термін до її погашення) за ними сплачуватимуть щорічно процентні платежі в сумі 200\$, які можуть бути поміщені в банк під 9% річних. Знайти ринкову ціну облигації та її ринковий курс.

БІЛЕТ №24

Теоретичні завдання

1. Інвестиційний клімат. Чинники, що впливають на його формування.

2. Інвестування оборотного капіталу: оборотних виробничих засобів та фондів обігу

Тестові завдання

1. *Одне з основних припущень економічної теорії полягає в тому, що*

а) основною метою фірми є оптимізація прибутку;

б) основною метою фірми є максимізація прибутку;

в) основною метою фірми є мінімізація прибутку.

2. *Залучення ресурсів за рахунок випуску цінних паперів і розміщення цих ресурсів в цінні папери інших емітентів-основна мета діяльності*

а) інвестиційних фондів;

б) кредитних спілок;

в) інвестиційних компаній;

г) страхових компаній.

3. *Якщо фактична кількість днів фінансової операції визначається за календарем, то такий метод нарахування називається:*

А) точні відсотки з точною кількістю днів фінансової операції;

Б) банківським;

В) звичайні відсотки із наближеною кількістю днів

4. *Комерційний банк або торговець цінними паперами, що має відповідну ліцензію НКЦПФР і здійснює зберігання та обслуговування рахунків у цінних паперах, виступає на ринку як:*

А) реєстратор

Б) зберігач

В) депозитарій

5. *«Власниками» опціону називаються:*

А) інвестори, які купують опціон покупця або опціон продавця;

Б) інвестори, які виписують опціон покупця або опціон продавця

Практичне завдання

Фінансовий менеджер підприємства запропонував Вам інвестувати Ваші 25000грн. в його підприємство, пообіцявши повернути 36000 грн. через два роки. Вияснити яка процентна ставка прибутковості запропонованого Вам варіанту? (За складною відсотковою ставкою).

- б) кредитно-фінансові інститути;
- в) промислово-фінансові групи;
- г) концерни;
- д) синдикати;
- є) страхові пули.

3. *Облікова ставка застосовується при:*

- А) математичному дисконтуванні;
- Б) банківському (комерційному) обліку.

4. *Надання послуг щодо зберігання цінних паперів, незалежно від форми їх випуску, відкриття та ведення рахунків у цінних паперах, обслуговування операцій на цих рахунках і обслуговування операцій емітента щодо випущених ним цінних паперів – це:*

- А) розрахунково-клірингова діяльність
- Б) діяльність з ведення реєстру власників іменних цінних паперів
- В) діяльність з управління цінними паперами
- Г) депозитарна діяльність

5. *Облігація номіналом 100000 \$ з нульовим купоном випущена на термін 3 роки. Інвестор очікує одержати 12 % -й дохід. Скільки коштує облігація?*

- А) 120000
- Б) 78180
- В) 71180

Практичне завдання

Підприємство збирається придбати через 2 роки новий станок вартістю 32000\$. Яку суму грошей необхідно покласти зараз, щоб через 2 роки мати можливість здійснити покупку, якщо процентна ставка прибутковості вкладення складає 10%?

БІЛЕТ №27

Теоретичні завдання

1. Інвестиційний процес, складові інвестиційного рішення.
2. Індекс споживчих цін, Дефлятор ВВП, їх суть і визначення.

Тестові завдання

1. *Загальна закономірність щодо доходності інвестицій:*

- а) при зміні обсягу інвестицій їх доходність не змінюється;
- б) при зменшенні обсягу інвестицій їх доходність знижується;
- в) при збільшенні обсягу інвестицій їх доходність збільшується;
- г) при збільшенні обсягу інвестицій їх доходність зменшується.

2. *Форма об'єднання підприємців на основі згоди, відповідно до якої фірми-учасниці залишають за собою виробничу та фінансово-комерційну самостійність, але для них встановлюються певні обмеження стосовно обсягів виробництва та інші, називаються...*

- а) синдикат; б) картель; в) консорціум; г) концерн; д) конгломерат; є) трест.

3. *Що вигідніше для боржника(обґрунтуйте на довільному прикладі):*

- А) дисконтування за складною обліковою ставкою;

Б) дисконтування за простою обліковою ставкою.

4. До пайових цінних паперів належать:

А) вексель Б) облігація В) акція Г) опціон Д) ф'ючерс

5. Компанія сплачує річні дивіденди в розмірі 17 грн. на акцію, норма поточної доходності за акціями даного типу становить 14 %. Яка має бути вартість акції?

А) 121,4 Б) 132, 2 В) 112,4

Практичне завдання

Фінансовий менеджер підприємства запропонував Вам інвестувати Ваші 25000грн. в його підприємство, пообіцявши повернути 36000 грн. через два роки. Вияснити яка процентна ставка прибутковості запропонованого Вам варіанту? (За складною відсотковою ставкою).

БІЛЕТ №28

Теоретичні завдання

1. Інструменти кредитно-грошового регулювання НБУ та їх вплив на інвестиції.

2. Поняття ринку цінних паперів, його складові.

Тестові завдання

1. Згідно законодавства до майнових і інтелектуальних цінностей, що вкладаються в підприємницьку діяльність, належать:

а) сукупність технологічних, технічних, комерційних і інших знань, що оформлені в вигляді технічної документації навичок і виробничого вміння, необхідних для організації того чи іншого виду виробництва, але не запатентованих (ноу-хау);

б) грошові кошти, цільові банківські внески, паї, акції та інші цінні папери;

в) рухоме і нерухоме майно (будівлі, споруди, обладнання) та інші матеріальні цінності;

г) майнові права, що випливають з авторського права, навички і інші інтелектуальні цінності;

д) права користування землею, водою, ресурсами, будівлями, спорудами, обладнанням;

е) інші майнові права і цінності.

2. Об'єднання підприємств однієї чи кількох галузей господарства, створені на системі участі, за якої компанії-учасниці втрачають виробничу і комерційну самостійність і підпорядковуються єдиному керівництву, називаються...

а) синдикат; б) картель; в) консорціум; г) концерн; д) конгломерат; е) трест.

3. Вибрати із наведених формул – формулу нарощення (капіталізації) за складними процентами, якщо вони нараховуються кілька разів в рік:

А) $FV = PV (1 + r/m)^{n \cdot m}$ Б) $FV = PV (1 + r)^n$
В) $FV = PV / (1 - d)^n$ Г) $FV = PV (1 + r)^n / m$

4. До деривативів належать:

А) вексель Б) облігація В) акція Г) опціон Д) ф'ючерс

5. Компанія протягом року виплатила дивіденди в розмірі 15 грн. на акцію. Щорічно дивідендні виплати зростають на 12,6%, норма поточної дохідності за акціями даного типу становить 14%. Яка має бути вартість акції?

А) 1226,40 Б) 1206,43 В) 1326,62

Практичне завдання

Мале підприємство може придбати устаткування за 16 000 грн. готівкою або заплатити 17 000 грн. через півтора року. У підприємства на рахунку в банку не менше 20 000 грн. і при цьому банк нараховує 8% річних. Яка з пропозицій вигідна для малого підприємства?

БІЛЕТ №29

Теоретичні завдання

1. Спеціалізовані фінансово-кредитні установи на інвестиційному ринку. Лізингові компанії. Холдингові компанії: чистий і змішаний холдинг.

2. Прості і складні відсотки. Точні, комерційні і звичайні відсотки.

Тестові завдання

1. Чисті інвестиційні ресурси відрізняються від валових на суму

а) коштів, що спрямовуються до бюджетів всіх рівнів;

б) коштів амортизаційних відрахувань.

2. Об'єднання промислових, торгівельних та інших підприємств шляхом встановлення над ними контролю єдиного фінансового центру, що скуповує їх акції, - це ...

а) синдикат; б) картель; в) консорціум; г) концерн; д) конгломерат; є) трест.

3. Якщо фактична кількість днів фінансової операції визначається за календарем, то такий метод нарахування називається:

А) точні відсотки з точною кількістю днів фінансової операції;

Б) банківським;

В) звичайні відсотки із наближеною кількістю днів.

4. Вартість пакета акцій, визначена як частка акцій статутного фонду, відповідно до плану розміщення акцій – це:

А) оціночна вартість пакета акцій Б) номінальна вартість пакета акцій

В) ринкова вартість пакета акцій

5. Привілейовані акції не можуть бути випущені на суму, що по відношенню до статутного фонду акціонерного товариства перевищує:

А) 5% Б) 10% В) 25% Г) 30%

Практичне завдання

Вексель на суму 6500 грн. виписаний 12 квітня із терміном погашення 12 жовтня поточного року. На вексель нараховується 13% річних. Якою буде

вартість векселя при його погашенні (розрахувати, використовуючи нарахування комерційних відсотків).

БІЛЕТ №30

Теоретичні завдання

1. Доходність інвестицій. Крива граничної ефективності інвестицій
2. Методи фінансування інвестиційної діяльності. Самофінансування. Акціонування.

Тестові завдання

1. Фонд відновлення є джерелом
 - а) чистих інвестиційних ресурсів; б) валових інвестиційних ресурсів
2. За формами інвестиції розподіляються на
 - а) фінансові та реальні;
 - б) державні, приватні та іноземні;
 - в) фінансові, реальні, інноваційні та інтелектуальні.
3. Антисипативний метод нарахування відсотків передбачає:
 - А) нарахування відсотків в кінці кожного часового інтервалу, виходячи із розміру капіталу на початок часового інтервалу;
 - Б) нарахування відсотків на початок періоду нарахування, виходячи із суми капіталу на кінець періоду.
4. Склад фінансового ринку:
 - А) грошовий ринок
 - Б) ринок праці
 - В) ринок позичкового капіталу
 - Г) ринок товарів
 - Д) фондовий ринок
5. Первинний ринок цінних паперів:
 - А) ринок, на якому здійснюються операції з наявними, вже випущеними в обіг цінними паперами;
 - Б) ринок, на якому корпорації залучають капітал через розміщення цінних паперів;
 - В) ринок, який включає два попередні види діяльності

Практичне завдання

Підприємство може придбати устаткування за 26 000 грн. готівкою або заплатити 27000 грн. через 2 роки. У підприємства на рахунку в банку не менше 30 000 грн. і при цьому банк нараховує 8% річних. Яка з пропозицій вигідна для підприємства?

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВИКОНАННЯ КОМПЛЕКСНИХ КОНТРОЛЬНИХ ЗАВДАНЬ

Вид завдання	Оцінка	Вимоги до знань та умінь студентів
Тестове	4 бали	Правильна відповідь на тестове завдання (обрані всі вірні в-ді)
	2 бали	Частково правильна відповідь (обрані окремі правильні в-ді)
	0 балів	Неправильна відповідь на тестове завдання (не обрано жодної правильної в-ді).
<i>Максимальна кількість балів</i>	20 балів	
Теоретичне	0-9 балів	Несвідоме, механічне відтворення матеріалу зі значними помилками та прогалинами; судження необґрунтовані; недостатньо проявляється самостійність мислення. Відповідь містить грубі помилки.
	10-16 балів	Свідоме відтворення матеріалу з незначними помилками; дещо порушено логічність та послідовність викладу; недостатньо проявляється самостійність мислення.
	17-23 бали	Свідоме і повне відтворення матеріалу з деякими неточностями у другорядному матеріалі; виклад матеріалу достатньо обґрунтований, дещо порушено послідовність викладу.
	24-30 балів	Виклад матеріалу глибоко обґрунтований, логічний, переконливий. Відповідь містить власні приклади, що свідчить про творче застосування матеріалу.
<i>Максимальна кількість балів</i>	30 балів	
Практичне	50-46 балів	Розрахунок задачі виконано правильно та за усіма показниками. Вірно застосовано формули. Зроблено якісний аналіз результатів. Аналіз детальний та послідовний. Зроблені обґрунтовані висновки.
	45-38 бали	Розрахунки задачі виконано правильно та за усіма показниками. Вірно застосовано формули. Зроблено поверховий якісний аналіз усіх показників. Проведено недостатньо обґрунтовані висновки. Робота написана грамотно з використанням професійних термінів.
	30-37	Розрахунки виконані з деякими помилками чи проведені не за усіма показниками. Якісний аналіз показників поверховий. Відсутні обґрунтовані висновки.
	0-29 балі	Є грубі помилки у подачі формул та в розв'язку задачі.
Максимальна кількість балів	50 балів	
Всього	100 балів	

**КЛЮЧ ПРАВИЛЬНИХ ВІДПОВІДЕЙ НА
ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ККР**

Варіант 1		Варіант 2		Варіант 3		Варіант 4	
Питання	Відповідь	Питання	Відповідь	Питання	Відповідь	Питання	Відповідь
1	Б	1	Б	1	Б	1	Б
2	А-а,г Б-б В-в,д	2	А,Б,Г	2	В	2	Б
3	В	3	А	3	Б	3	Б
4	Г	4	А	4	А	4	А
5	Б	5	Б	5	Б	5	В
Варіант 5		Варіант 6		Варіант 7		Варіант 8	
Питання	Відповідь	Питання	Відповідь	Питання	Відповідь	Питання	Відповідь
1	В	1	Б	1	Г	1	А, Б,В,Г,Д,Є
2	В	2	Г	2	В	2	В
3	Б	3	Б	3	А	3	А
4	Б	4	Г	4	В	4	Г,Д
5	А	5	В	5	А	5	Б
Варіант 9		Варіант 10		Варіант 11		Варіант 12	
Питання	Відповідь	Питання	Відповідь	Питання	Відповідь	Питання	Відповідь
1	В	1	А	1	Б	1	В
2	Г	2	В	2	А	2	А,В,Г,Є
3	А	3	А	3	Б	3	А
4	Б	4	В	4	Г	4	В
5	А	5	Б	5	А,В,Д	5	Б
Варіант 13		Варіант 14		Варіант 15		Варіант 16	
Питання	Відповідь	Питання	Відповідь	Питання	Відповідь	Питання	Відповідь
1	В	1	Б	1	В	1	Г
2	А,Д,Є	2	А,В	2	Б	2	А,В,Г,Д
3	Б	3	В	3	Б	3	Б
4	А	4	А	4	Б	4	В
5	5.1-Б, 5.2-А	5	Б	5	А	5	Г
Варіант 17		Варіант 18		Варіант 19		Варіант 20	
Питання	Відповідь	Питання	Відповідь	Питання	Відповідь	Питання	Відповідь
1	В	1	В	1	А,Б,Г	1	Б
2	Б	2	Є	2	Г	2	В
3	А	3	А	3	А	3	А
4	В	4	Б	4	А,В,Д	4	В
5	А	5	Г,Д	5	5.1-Б,5.2- А	5	В
Варіант 21		Варіант 22		Варіант 23		Варіант 24	
Питання	Відповідь	Питання	Відповідь	Питання	Відповідь	Питання	Відповідь

1	А	1	А	1	Б	1	Б
2	А-а,г Б-б В-в,д	2	А,В,Г,Є	2	А,Д,Є	2	А,В
3	Б	3	А	3	Б	3	В
4	Г	4	В	4	4.1-Б,4.2- А	4	Б
5	А	5	А	5	А	5	А
Варіант 25		Варіант 26		Варіант 27		Варіант 28	
Питання	Відповідь	Питання	Відповідь	Питання	Відповідь	Питання	Відповідь
1	В	1	Б	1	Г	1	А, Б,В,Г,Д,Є
2	Б	2	А,В,Г,Д	2	Б	2	Є
3	Б	3	Б	3	А	3	А
4	А	4	Г	4	В	4	Г,Д
5	Б	5	В	5	А	5	Б
Варіант 29		Варіант 30		Варіант		Варіант	
Питання	Відповідь	Питання	Відповідь	Питання	Відповідь	Питання	Відповідь
1	Б	1	А				
2	Г	2	В				
3	В	3	Б				
4	Б	4	А,В,Д				
5	В	5	Б				

ПРОГРАМОВІ ВИМОГИ З ДИСЦИПЛІНИ «ІНВЕСТУВАННЯ»

1. Поняття інвестиційної діяльності, визначення інвестицій.
2. Інвестиційний процес, складові інвестиційного рішення.
3. Основне джерело фінансових інвестицій. Валові і чисті інвестиції.
4. Класифікація інвестиційних ресурсів (за джерелами, строками, формами власності).
5. Форми інвестицій (фінансові, реальні, інноваційні, інтелектуальні).
6. Прямі і портфельні інвестиції.
7. Суб'єкти інвестиційної діяльності. Їх загальна характеристика.
8. Стадії інвестиційного процесу. Їх загальна характеристика.
9. Поняття інвестиційного проекту, плану, програми: їх відмінності.
10. Інвестиційна стратегія. Тактичне і оперативне управління інвестиційною діяльністю.
11. Інвестиційна політика держави, напрями її реалізації.
12. Інвестиційний ринок. Інвестиційний попит, його види.
13. Доходність інвестицій. Порядок її визначення та фактори впливу.
14. Крива граничної ефективності інвестицій.
15. Інфраструктура інвестиційного ринку, її складові.
16. Кон'юнктура інвестиційного ринку, її стадії.
17. Інвестиційний клімат та інвестиційна привабливість регіону.
18. Чинники, що впливають на формування інвестиційного клімату та інвестиційної привабливості регіонів.
19. Прямий та побічний вплив держави на інвестиційну діяльність.
20. Інструменти кредитно-грошового регулювання НБУ та їх вплив на інвестиції.

21. Кредитно-інвестиційна політика НБУ: кредитна експансія і рестрикція.
22. Фінансово-кредитна система як суб'єкт інвестиційного процесу. Її структура та роль в інвестиційній діяльності.
23. Фінансові посередники (дилери, брокери) на інвестиційному ринку.
24. Інвестиційні операції комерційних банків: три моделі організації ринку цінних паперів.
25. Спеціалізовані фінансово-кредитні установи на інвестиційному ринку. Їх роль в активізації інвестиційного процесу.
26. Інститути спільного інвестування. Їх роль в активізації інвестиційних процесів.
27. Довірчі товариства. Їх роль в активізації інвестиційних процесів.
28. Страхові компанії. Їх роль в активізації інвестиційних процесів.
29. Пенсійні фонди. Їх роль в активізації інвестиційних процесів.
30. Кредитні спілки. Їх роль в активізації інвестиційних процесів.
31. Лізингові компанії. Їх роль в активізації інвестиційних процесів.
32. Холдингові компанії: їх роль в активізації інвестиційних процесів.
33. Конгломерати. Їх роль в активізації інвестиційних процесів.
34. Консорціуми. Їх роль в активізації інвестиційних процесів.
35. Синдикати. Їх роль в активізації інвестиційних процесів.
36. Картелі. Їх роль в активізації інвестиційних процесів.
37. Трести. Їх роль в активізації інвестиційних процесів.
38. Пули. Їх роль в активізації інвестиційних процесів.
39. Асоціації. Їх роль в активізації інвестиційних процесів.
40. Фінансово-промислові групи: їх роль в активізації інвестиційних процесів.
41. Фірми-девелопери, фірми-ріелтери. Їх роль у забезпеченні інвестиційних процесів.

42. Поняття та порядок формування інвестиційного портфеля, його типи.
43. Сутність та значення іноземного інвестування для економічного розвитку.
44. Способи та форми залучення іноземного капіталу: експорт, контрактні коопераційні угоди.
45. Способи та форми залучення іноземного капіталу: створення за кордоном власної виробничої філії, спільні підприємства.
46. Міжнародні фінансово-кредитні інститути та їх функції на інвестиційному ринку.
47. Вільні економічні зони, їх характеристика.
48. Офшорні зони, їх характеристика.
49. Формування та регулювання державної політики залучення іноземних інвестицій.
50. Оцінка вартості грошей в часі: початкова, теперішня, майбутня вартість.
51. Методи нарощення і дисконтування вартості грошей в часі.
52. Прості і складні відсотки. Точні, комерційні і звичайні відсотки.
53. Антсипативний і декурсивний методи нарахування відсотків: ставка відсотків і облікова ставка.
54. Інфляція та її вплив на результати інвестиційної діяльності: номінальна і реальна вартість.
55. Формування реальної ставки відсотка з врахуванням інфляції.
56. Індекс споживчих цін, Дефлятор ВВП, їх суть і визначення.
57. Математичне і банківське дисконтування. Поняття дисконту.
58. Поняття ринку цінних паперів, його складові.
59. Види фондових інструментів ринку цінних паперів.
60. Біржовий індекс: поняття та його визначення. Індеси Доу-Джонса.

61. Характеристика акцій як фінансових інструментів: оцінка інвестиційної якості та рівня доходності.
62. Характеристика та оцінка облігацій.
63. Характеристика та оцінка сертифікатів.
64. Характеристика та оцінка векселів.
65. Джерела фінансування інвестицій: власні, боргові, залучені, їх характеристика.
66. Методи фінансування інвестиційної діяльності: самофінансування та акціонування.
67. Способи боргового фінансування інвестицій.
68. Фінансування інвестицій за рахунок дотацій, субвенцій.
69. Змішане фінансування інвестицій.
70. Види реальних інвестицій.
71. Реальні інвестиції та їх структура.
72. Основні виробничі засоби будівельного та виробничого призначення. Оцінка основних засобів як об'єкта інвестування.
73. Амортизація основних засобів, норми амортизації та методи нарахування.
74. Інвестування оборотного капіталу: оборотних виробничих засобів та засобів обігу.
75. Інноваційна форма інвестицій. Її економічний зміст та призначення.
76. Типи інновацій та їх характеристика.
77. Венчурне підприємництво та його роль на інвестиційному ринку.
78. Кластери як нова форма організації виробництва.
79. Технопарки. Технополіси. Бізнес-інкубатори.
80. Інтелектуальні інвестиції. Ноу-хау.
81. Патенти. Гудвіл. Нематеріальні активи.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ТА ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Законодавча база

1. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI (зі змінами та доповненнями) [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua/>
2. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV (зі змінами та доповненнями) [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua/>
3. Закон України «Про інвестиційну діяльність» № 1560-XII від 18 вересня 1991 року з ост.змінами відпов. N 5492-VI (5492-17) від 20.11.2012[Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua/>
4. Закон України „Про інноваційну діяльність” (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/40-15>.
5. Закон України «Про інститути спільного інвестування» від від 05.07.2012 № 5080-VI [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua/>
6. Закон України «Про кредитні спілки» від 20.12.2001 № 2908-П. Редакція від 06.12.2012 [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua/>
7. Закон України «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні» від 08.09.2011 № 3715-VI [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua/>
8. Закон України «Про стимулювання інвестиційної діяльності у пріоритетних галузях економіки з метою створення нових робочих місць» від 06.09.2012 № 5205-VI [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua/>

9. Закон України «Про захист іноземних інвестицій на Україні» від 10.09.1991 № 1540а-ХІІ [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua/>
10. Закон України «Про режим іноземного інвестування» від 19.03.1996 № 93/96-ВР. Редакція від 16.12.2012 [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua/>
11. Закон України „Про спеціальну економічну зону „Яворів” [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/402-14>.
12. Закон України „Про спеціальну економічну зону туристсько-рекреаційного типу „Курортполіс „Трускавець” [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/514-14>.
13. Закон України „Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків” [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/991-14>.
14. Закон України „Про внесення змін до деяких законів України щодо спеціального режиму інвестиційної та інноваційної діяльності технологічних парків” [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1702-15>.
15. Закон України «Про фінансовий лізинг» від 16.12.1997 № 723/97-ВР [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua/>
16. Закон України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» від 12.07.2001 р. № 2664-ІІІ. [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua/>
17. Закон України «Про холдингові компанії в Україні» від 15.03.2006 № 3528-ІV. [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua/>
18. Закон України «Про цінні папери та фондовий ринок» від 23.02.2006 № 3480-ІV. [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua/>

19. Постанова КМУ «Питання підготовки та відбору інвестиційних проектів, для реалізації яких у реальному секторі економіки надається державна підтримка» від 13.09.2010 № 860. [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua/>

20. Про затвердження Порядку проведення державної експертизи інвестиційних проектів Кабінет Міністрів України; Постанова, Порядок від 09.06.2011 № 701. [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua/>

Підручники, навчальні посібники, методичні матеріали

1. Сазонець І. Л., Федорова В. А. Інвестування. Підручник. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 312 с.
http://www.cul.com.ua/preview/invest_sazonets.pdf

2. Тарасова О. В. Інвестування: навч. посібник. – К.: Освіта України, 2011– 256 с.

3. Шкура І. С. Інвестування : навч. посіб. / І. С. Шкура ; Дніпропетр. ун-т ім. Альфреда Нобеля. – Д. : Дніпропетр. ун-т ім. Альфреда Нобеля, 2011. – 120 с.

4. Дука А. П. Інвестування. Теорія та практика інвестиційної діяльності : навч. посіб.[для студ. вищ. навч. закл.] /А.П. Дука – 2-ге вид. – К. : Каравела, 2012.

5. Крпельницька С. О. Інвестування: навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисципліни / С.О. Крпельницька – Івано-Франківськ, 2007. – 91с.

6. Крпельницька С.О. Інвестування у питаннях і відповідях: Навч. посіб. для самост. вивч. дисц. / С.О. Крпельницька. – Івано-Франківськ, 2007. – 64с.

7. Крупка М. І. Інвестування : навчальний посібник / М. І. Крупка, Д. В. Ванькович, Н. Б. Демчишак та інші – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2011. – 376 с.

8. Омелянович Л.О. Інвестування: підручник / Л.О. Омелянович — К.: 2012. — 278 с.

9. Федоренко В. Г. Інвестування : підручник / В. Г. Федоренко, М. П. Денисенко – К.: Алерта, 2012. – 272 с.

10. Кропельницька С.О. Методичні матеріали щодо змісту та організації самостійної роботи студентів, поточного і підсумкового контролю їх знань з дисципліни «Інвестування» для студентів денної та заочної форм навчання спеціальностей «Фінанси і кредит», «Облік і аудит», «Маркетинг», «Економічна кібернетика» / С.О. Кропельницька, В.В. Мацьків, Р.І. Щур. – Івано-Франківськ : Прикарпатський національний університет ім. В.Стефаника, 2013. – 70 с.

11. Кропельницька С.О. Робоча програма з дисципліни «Інвестування» для студентів за напрямом підготовки «Фінанси і кредит». / С.О. Кропельницька, М.П.Вусятицька – Івано-Франківськ : Прикарпатський національний університет ім. В.Стефаника, 2013. – 35 с.

Статті:

Поняття інвестиційної діяльності

1) Загурський О.М., Півторак М.В. Інвестиційна діяльність: аналіз, проблеми та перспективи // Сталий розвиток економіки. – 2012. – № 1. – С. – 182 – 186. [Електр. ресурс]: http://www.nbuu.gov.ua/portal/soc_gum/sre/2012_1/182.pdf

2) Коваленко Ю. М. Економічна сутність інвестицій / Ю. М. Коваленко, О. О. Мискіна // Формування ринкових відносин в Україні. – 2011. – № 1. – С. 74–78.

3) Крисюк Р. В. Проблеми формування інвестиційних ресурсів в Україні / Р. В. Крисюк // Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. – 2011. – № 1.– С. 67–71.

4) Кухта П. Трактатування поняття «інвестиції» : класичний і сучасний підходи / П. Кухта // Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка. - К., 2011. - Вип. 121-122: Економіка. - С. 29-33.

5) Куянова О.Ю. Основні напрями підвищення ефективності інвестиційної діяльності // Бюлетень Міжнародного Нобелівського економічного форуму. – 2011. – № 1 (4). – С. 218 – 222. [Електр. ресурс]: http://www.nbuu.gov.ua/portal/Soc_Gum/bmnef/2011_1_4/33.pdf

6) Левчинський Д.Л. Суть та економічна природа інвестицій і інвестиційного процесу // Механізм регулювання економіки. – 2011. – № 2 – С. 131 – 139.

7) Панкратова О. М., Дринова Н. С. Інвестування як фактор ефективного регіонального розвитку // Бізнес Інформ. – 2011. – №5. – С. 59 – 62. [Електр. ресурс]: <http://www.business-inform.net>

8) Хірний О. В. Економіко-правові аспекти регулювання інвестиційної діяльності // Бізнес Інформ. – 2011. – №5. – Т.1 - С. 54 – 56. [Електр. ресурс]: <http://www.business-inform.net>

Інвестиційний процес, складові інвестиційного рішення

1) Карпунь І.Н. Основні передумови управління інвестиційним процесом // Науковий вісник НЛТУ України. – 2011. – Вип. 21.11. – С. 231 – 236. [Електр. ресурс]: http://www.nbuu.gov.ua/portal/chem_biol/nvnltu/21_11/231_KAR.pdf

2) Левчинський Д.Л. Суть та економічна природа інвестицій і інвестиційного процесу // Механізм регулювання економіки. – 2011. – № 2. – С. 131 – 139. [Електр. ресурс]: http://www.nbuu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Mre/2011_2/4_4.pdf

Класифікація інвестиційних ресурсів

1) Філіппова С.В., Балан О.С. Методологічні підходи до класифікації інвестицій // Праці Одеського політехнічного університету. – 2011. – Вип. 3 (37). – С. 80 – 85. [Електр. ресурс]: http://www.nbuu.gov.ua/portal/natural/Popu/2011_3/80_85.pdf

Форми інвестицій (фінансові, реальні, інноваційні, інтелектуальні)

1) Литвин З. Аналіз ефективності фінансових інвестицій // Економічний аналіз. – 2011. – Випуск 9. – Частина 3. – С. 167 – 170. [Електр.

ресурс]:

http://www.nbuu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Ecan/2011_9_3/pdf/lytvyn.PDF

Прямі і портфельні інвестиції

1) Макух С.М. Кон'юнктура прямих іноземних інвестицій на ринку міжнародних інвестиційних ресурсів // Науковий вісник НЛТУ України:Збірник науково-технічних праць.– Львів : РВВ НЛТУ України. – 2012. – Вип. 22.01. – С.291 – 294. [Електр. ресурс]: http://www.nbuu.gov.ua/portal/chem_biol/nvnlту/22_1/291_МАк.pdf

2) Навроцька Н. А. Дуалізм впливу прямих іноземних інвестицій на приймаючі країни рівнях // Бізнес Інформ. – 2012. – №1. – С.67 – 71. [Електр. ресурс]: <http://www.business-inform.net>

3) Сабліна Н. В., Лимарь Д. О.Аналіз залучення прямих іноземних інвестицій в економіку України на сучасному етапі розвитку // Бізнес Інформ. – 2011. – № 2. – Т.1 – С.12 – 14. [Електр. ресурс]: <http://www.business-inform.net>

Стадії інвестиційного процесу

1) Ісаєва Н. І.Інвестиційний процес в Україні на сучасному етапі // Бізнес Інформ. – 2012. – № 8. – С. 28 – 30. [Електр. ресурс]: <http://www.business-inform.net>

2) Майорова Т. В. Системний підхід у визначенні сутності інвестиційного процесу // Фінанси, облік і аудит. – 2011. – № 17 – С. 137 – 147.

3) Поліщук Є.А. Теоретичні аспекти інвестиційного процесу // Фінанси, облік і аудит. – 2011. – № 18.- С. 167 – 172. [Електр. ресурс]: http://www.nbuu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Foa/2011_18/18_19.pdf

4) Соколов М.О., Малютін О.К. Концептуальні підходи визначення інвестиційного процесу // Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія «Економіка і менеджмент». – 2011. – Випуск 5/2. – С. 3 – 7. [Електр. ресурс]: http://www.nbuu.gov.ua/portal/Chem_Biol/Vsna/ekon/2011_5_2/01.pdf

Поняття інвестиційного проекту, плану, програми: їх відмінності

1) Балан С.О. Життєвий цикл інвестиційного проекту та інвестиційні рішення // Економіка харчової промисловості. – 2012. – № 1. – С. 43 – 47. [Електр. ресурс]: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/ekhp/2012_1/st11.pdf

2) Грицай Т.Л.. Інвестиційний проект як економічна категорія // Фінанси, облік і аудит. – 2011 – № 18. – С. 272 – 278.

3) Малиновський Ю.В., Сенів Л.А., Малиновський І.П. Шляхи підвищення ефективності реалізації інвестиційних проектів в Україні // Науковий вісник НЛТУ України. – 2012. – Вип. 22.4. – С. 248 – 251. [Електр. ресурс]: http://www.nbu.gov.ua/portal/chem_biol/nvnltu/22_4/248_MAL.pdf

Інвестиційний ринок. Інвестиційний попит, його види

1) Веретенникова О.В., Бондаренко А.В. Системні характеристики інвестиційного ринку і їх роль в сучасних умовах економічного розвитку // Науковий вісник: Фінанси, банки, інвестиції. – 2011. – № 1. – С. 60 – 63. [Електр. ресурс]: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Nvfbi/2011_1/08.pdf

2) Горяча О. Л. Проблеми функціонування і перспективи розвитку інвестиційного ринку в Україні // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. – 2011. – № 2 (14). – 117 – 121. [Електр. ресурс]: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vbumb/2011_2/22.pdf

3) Дорошенко Г.О., Макарова Л.Г. Розвиток інвестиційного ринку - шлях до підвищення конкурентоспроможності України // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2011. – Вип. № 36. – С. 311 – 314. [Електр. ресурс]: http://www.nbu.gov.ua/portal/natural/Vetp/2011_36/11dgotsf.pdf

4) Кобушко І.М. Інвестиційний ринок України: поточні тенденції та нормативне регулювання // Сталий розвиток економіки. – 2011. – № 5. – С. 25 – 28. [Електр. ресурс]: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/sre/2011_5/25.pdf

5) Полтарак Н. І., Ісаєнко Ю. В., Післигіна С. В. Проблеми розвитку інвестиційного ринку України // Бізнес Інформ. – 2011. – № 8. – С. 56 – 59. [Електр. ресурс]: <http://www.business-inform.net>

Інвестиційний клімат. Чинники, що впливають на нього

1) Диха М. В, Руденко А. Ю. Шляхи покращення інвестиційного клімату та активізації інвестиційних процесів в Україні // Вісник Хмельницького національного університету. – 2011. – № 1. – С. 146 – 149. [Електр. ресурс]: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vchnu_ekon/2011_1/146-149.pdf

2) Корепанов Г.С. Групування регіонів України за ступенем інвестиційної привабливості // Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія: економічні науки. – 2012. – № 1 (59).– Ч.1. – С. 261 – 266. [Електр. ресурс]: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_gum/Vzhdtu_econ/2012_1_2/59.pdf

3) Мартиновський В.С. Дослідження інвестиційного клімату України // Економіка харчової промисловості. – 2011. – № 2. – С. 48 – 50. [Електр. ресурс]: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/ekhp/2011_2/st10.pdf

4) Паламарчук І.В. Проблеми та фактори формування інвестиційного клімату в Україні // Вісник Академії праці і соціальних відносин Федерації професійних спілок України. Серія: Право та державне управління. – 2011. – № 3. – С. 121 – 125. [Електр. ресурс]: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/VAPSV_pdu/2011_3/St_24.pdf

Прямий та побічний вплив держави на інвестиційну діяльність

1) Марцин В. С. Необхідність державного регулювання інвестиційних процесів в умовах виходу з кризи // Вісник Хмельницького національного університету. – 2011. – № 2, Т. 2. – С. 83 – 88. [Електр. ресурс]: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vchnu_ekon/2011_2_2/083-088.pdf

Інвестиційні операції банків

1) Воробйова О.І. Підвищення інвестиційної активності банківських інститутів України // Науковий вісник: Фінанси, банки, інвестиції. – 2011. - № 3. – С. 71 – 75. [Електр. ресурс]: http://www.nbuuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Nvfbi/2011_3/14.pdf

2) Горбань С. Ф., Чумак О. В. Інвестиційна діяльність комерційних банків України на фондовому ринку // Наука й економіка. – 2011. – № 2. – С. 16 – 20. [Електр. ресурс]: http://www.nbuuv.gov.ua/portal/soc_gum/nie/2011_2/016-020.pdf

3) Дубовик С.В. Роль та місце ринку інвестиційних банківських послуг у просторі міжринкової взаємодії // Науковий вісник: Фінанси, банки, інвестиції. – 2011. - № 4. – С. 83 – 88. [Електр. ресурс]: http://www.nbuuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Nvfbi/2011_4/16.pdf

4) Кльоба Л. Вдосконалення управління банківською інвестиційною діяльністю в Україні / Л. Кльоба // Вісник Національного банку України. – 2011. – № 5. – С. 51–53.

5) Кривцун І.М., к.е.н. Інвестиційна діяльність комерційних банків // Економічний простір. – 2011. – №45. – С. 171 – 177. [Електр. ресурс]: http://www.nbuuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Ekpr/2011_45/statti/18.pdf

6) Мельников А. Е. Теоретичні аспекти банківської інвестиційної діяльності // Наукові праці МАУП. – 2011. - № 2. – С. 110 – 117. [Електр. ресурс]: http://www.nbuuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Npmaup/2011_2/pdf_files/110-116.pdf

Інститути спільного інвестування.

1) Єрмошенко М. М. Актуальні проблеми нормативно-правового регулювання ринку спільного інвестування // Бізнес Інформ. – 2011. – № 3. – С.45 – 48. [Електр. ресурс]: <http://www.business-inform.net>

2) Кобушко І.М. Діяльність інститутів спільного інвестування на інвестиційному ринку України: проблеми і перспективи // Економіка Криму. – 2011. – № 3. – С. 181 – 183. [Електр. ресурс]:

http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Ekonk/2011_3/2011/econ_3_2011/econ_3_2011.pdf

3) Котова М.В. Інститути спільного інвестування: функції та перспективи розвитку в Україні. // Економічний простір. – 2011. – № 53. – С. 138 – 143. [Електр. ресурс]: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Ekpr/2011_53/statti/18.pdf

4) Лукашова І. О. Класифікація інститутів спільного інвестування: необхідність і проблеми / І. О. Лукашова, О. С. Власова // Економіка. Фінанси. Право. - 2011. – № 2. – С. 7–12.

5) Науменко С.В., Перконос П.П. Особливості діяльності зі спільного інвестування в Україні // Вісник Академії праці і соціальних відносин Федерації професійних спілок України. – 2011. – № 1. – С. 119 – 127. [Електр. ресурс]: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/vapsv/2011_1/St_21.pdf

6) Породко Ю. М. Вітчизняні інвестиційні фонди в посткризовому періоді та основні напрями оптимізації їхньої діяльності / Ю. М. Породко // Формування ринкових відносин в Україні. – 2011. – № 9. – С. 105–110.

Довірчі товариства, страхові компанії, пенсійні фонди, кредитні спілки. Лізингові компанії.

1) Андрєєва О., Височан А. Діяльність кредитних спілок у сучасних умовах // Збірник наукових праць ДЕТУТ. Серія «Економіка і управління». – 2011. – Вип. 17. – С. 314 -3 20. [Електр. ресурс]: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Znpdetut_eiu/2011_17/314-320.pdf

2) Грабельська О.В. Лізинг: класифікація та ефективність застосування // Вісник національного університету «Львівська політехніка». – 2011. – № 704. – С. 89 – 95. [Електр. ресурс]: http://www.nbu.gov.ua/portal/natural/Vnulp/Management/2011_704/14.pdf

3) І.Я. Кулиняк, О.В. Стрілецька. Аналіз динаміки розвитку лізингових послуг в Україні // Науковий вісник НЛТУ України: Збірник

науково-технічних праць. – 2011. – Вип. 21.12. – С. 204 – 209. [Електр. ресурс]: http://www.nbuuv.gov.ua/portal/chem_biol/nvnltu/21_12/204_Kul.pdf

4) О.Баєва. Стратегія розвитку лізингової компанії / О.Баєва // Галицький економічний вісник. – 2011. – № 2 (31). – с.111 – 117. [Електр. ресурс]:

http://www.nbuuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/GeV/2011_2/PROBLEMS_MICRO_AND_MACROECONOMICS/016.pdf

5) Прудніков А.О. Основні принципи функціонування кредитних спілок України в сучасних умовах // Науковий вісник: Фінанси, банки, інвестиції. – 2011. – №2. – С. 28 – 31. [Електр. ресурс]:

http://www.nbuuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Nvfbi/2011_2/07.pdf

6) Стельмах М. Аналіз результативності інвестиційної політики страховика // Економічний аналіз. – 2011 рік. – Випуск 9. Частина 1. – С. 313 – 316. [Електр. ресурс]:

http://www.nbuuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Ecan/2011_9_1/pdf/slelmah.PDF

7) Степанова В. О. Місце і роль кредитних спілок на фінансовому ринку України // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. – 2012. – № 2(18). – С. 135 – 139. [Електр. ресурс]:

http://www.nbuuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vbumb/2012_2/30.pdf

Поняття та порядок формування інвестиційного портфеля, його типи.

1) Бібко О. О., Гужва В. М. Мультиагентна система для управління інвестиційними портфелями // Бізнес Інформ. – 2011 – № 5, Т.1 – С. 52 – 54. [Електр. ресурс]: <http://www.business-inform.net>

2) Котова М.В. Шляхи формування портфеля фінансові інвестицій фізичними особами на фондовому ринку України // Економічний простір. – 2011. – №50. – С. 172 – 177. [Електр. ресурс]:

http://www.nbuuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Ekpr/2011_50/statti/20.pdf

3) Льовкін В.М., Дубровін В.І. Формування інвестиційного портфеля в умовах нестабільного фондового ринку // Открытые информационные и

компьютерные интегрированные технологии. – 2011. – № 51. – 145 – 154.
[Електр. ресурс]: http://www.nbuu.gov.ua/portal/Natural/Vikit/2011_51/p145-154.pdf

4) Проскура Н.М., Верескун Г.В. Підходи до визначення понять «інвестиційний портфель» та «лізинговий портфель» // Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. – 2011. – № 2. [Електр. ресурс]: http://www.nbuu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vchtei/2011_1/NV-2011-V1_35.pdf

Оцінка вартості грошей в часі:початкова, теперішня, майбутня вартість.

1) Карпунь І.Н. Концепція вартості грошей у часі інвестиційних рішень // Науковий вісник НЛТУ України. – 2011. – Вип. 21.2. – С. 201 – 207.
[Електр. ресурс]: http://www.nbuu.gov.ua/portal/chem_biol/nvnlту/21_2/201_Kar.pdf

Поняття ринку цінних паперів, його складові.

1) Вівчар О.Й., Колесник Л.Б. Сучасні тенденції розвитку ринку цінних паперів в Україні // Науковий вісник НЛТУ України. – 2011. – Вип. 21.9 – С. 178 – 182. [Електр. ресурс]: http://www.nbuu.gov.ua/portal/chem_biol/nvnlту/21_9/178_Wiw.pdf

2) Грищук Н.В. Функціонування вітчизняного ринку цінних паперів як елемента сучасної ринкової інфраструктури // Економічні науки. Серія Облік фінанси. – 2011. – Випуск 8 (9). – Ч. 2. [Електр. ресурс]: http://www.nbuu.gov.ua/portal/soc_gum/en_oif/2011_8_2/33.pdf

3) Коляденко С.В., Руда О.Л. Сучасний стан, тенденції та прогнози розвитку ринку цінних паперів // Інноваційна економіка. – 2011. – № 5 – С.257 – 260. [Електр. ресурс]: http://www.nbuu.gov.ua/portal/Soc_Gum/inek/2011_5/257.pdf

4) Полюхович В.І. Склад та класифікація учасників фондового ринку України // Право та управління. – 2011. – № 2 – С. 283 – 291. [Електр. ресурс]: http://www.nbuu.gov.ua/e-journals/prtup/2011_2/pdf/11pvifru.pdf

Види фондових інструментів ринку цінних паперів .

1) Дубихвіст О., Лановий В. Якісне оновлення фондових інструментів - пердумова подолання проблеми ліквідності ринку облігацій // Вісник Національного банку України. – 2012. – № 1. – С. 3 – 22. [Електр. ресурс]: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Vnbu/2012_1/2012_01_1.pdf

2) Бурденко М.І. Правова сутність похідних фінансових інструментів // ХВісник Університету банківської справи Національного банку України. – 2011. – № 3 (12). – С. 154 – 159. [Електр. ресурс]: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/VUbsNbU/2011_3/VUBSNBU12_p154-p159.pdf

Характеристика та оцінка облігацій.

1) Грищук Н.В. Облігації як дольові цінні папери в активізації фондового ринку України // Облік і фінанси АПК. – 2011. – № 4. – С. 142 – 145. [Електр. ресурс]: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Oif_apk/2011_4/30_Grysch.pdf

2) Федоришин О.О. Поняття облігації як виду цінних паперів // Часопис Академії адвокатури України – 2012. – №15. [Електр. ресурс]: <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/Chaau/2012-2/12foovcp.pdf>

Характеристика та оцінка векселів.

1) Мирославський С. В. Щодо гарантійної функції векселя // Правовий вісник Української академії банківської справи. – 2011 – № 2. [Електр. ресурс]: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Pvuabs/2011_2/05_04_01.pdf

2) Федосік І. М., Асеева А. О. Вексель – крок до виходу з кризи // Вісник університету банківської справи НБУ. – 2011.– № 1 (10) – С. 193 – 196. [Електр. ресурс]: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/VUbsNbU/2011_1/VUBSNBU10_p193-p196.pdf

Джерела фінансування інвестицій: власні, боргові, залучені.

1) Касич А.О. Теоретичні і методичні основи аналізу внутрішніх джерел фінансування інвестиційної діяльності // Актуальні проблеми

економіки. – 2011. – № 3 (117) – С. 243 – 249. [Електр. ресурс]: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/APE/2011_3/APE-2011-03/243-249.pdf

Амортизація основних фондів, норми амортизації, методи нарахування.

1) Водолазова В. О., Бойко Д.Б. Щодо питання зміни в порядку нарахування амортизації основних засобів та нематеріальних активів // Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. – 2011. – № 8 (162). – Ч.1. [Електр. ресурс]: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/vsunu/2011_8_1/Vodolasova.pdf

2) Кундеус О.М. Нарухування амортизації згідно нового Податкового кодексу // Інноваційна економіка. – 2011. – № 7. – С. 120 – 127. [Електр. ресурс]: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/inek/2011_7/120.pdf

3) Стадницький Ю. І. Амортизація основних засобів: кваліфікація підходів // Наука й економіка. – 2011. – Вип. 4. – С. 72 – 78. [Електр. ресурс]: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/nie/2011_4/072-078.pdf

Інноваційна форма інвестицій.

1) Фролова Г. І. Перспективи інвестиційно-інноваційних процесів у системі регіонального розвитку // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. – 2011. – № 3 (15). – С. 110 – 114. [Електр. ресурс]: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vbumb/2011_3/20.pdf

Венчурне підприємництво. Технопарки. Технополіси. Бізнес-інкубатори.

1) Змієнко М. О., Тульчинська С. О. Сутність венчурного інвестування як організаційної форми інвестиційної діяльності // Бізнес Інформ. – 2011. – №3. – С. 42 – 44. [Електр. ресурс]: <http://www.business-inform.net>

2) Мостовенко Н.А. Проблеми розвитку венчурного бізнесу і України // Економічний форум. – 2011. - № 4. [Електр. ресурс]: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/ekfor/2011_4/5.pdf

3) Новікова Л. Ф., Ільїна А. В. Проблеми та перспективи розвитку венчурного інвестування в Україні рівнях // Бізнес Інформ. –2012. – №2. – С. 49 – 52. [Електр. ресурс]: <http://www.business-inform.net>

4) Соломіна Г. Венчурні фонди України як інвестиційний інститут // Економіка. – 2011. – № 5. – С. 62 – 66. [Електр. ресурс]: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Skhid/2011_5/14.pdf

5) Тараненко І.В., Назаренко К.В. Світовий досвід венчурної діяльності та проблеми венчурного фінансування в Україні // Академічний огляд. – 2011. – № 1. – С. 130 – 138. [Електр. ресурс]: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/ao/2011_1/19.pdf

Інтелектуальні інвестиції. Інтелектуальна власність. Ноу-хау. Патенти. Ліцензії. Гудвіл.

1) Грабчук І.Л. Облік гудвілу: теоретико-методичні аспекти / І.Л. Грабчук, Н.Л. Хоцька // Вісник ЖДТУ. Економічні науки. – 2011. – № 3 (57). – С. 39.

2) Козлова О.А. Гудвіл як фактор підвищення вартості підприємства // Управління розвитком. – 2012. – № 6 (127). – С. 92 – 93. [Електр. ресурс]: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Uproz/2012_6/u1206koz.pdf

3) Осмятченко Л.М. Концептуальні основи методики оцінки об'єктів інтелектуальної власності // Економіка Криму. – 2011. – № 1. – С. 336 – 340. [Електр. ресурс]: http://www.nbu.gov.ua/Portal////soc_gum/Ekonk/2011_1/2011/econ_1_2011/336-340.pdf

ІНШІ ТЕМИ:

1) Бабич Л. М. Інвестиційний податковий кредит як інструмент регулювання інвестиційних процесів / Л. М. Бабич // Актуальні проблеми економіки. – 2011. – № 9. – С. 226-231.

2) Дзеніс В. О., Дзеніс О. О. Сучасні тенденції залучення іноземних інвестицій на державному та регіональному рівнях // Бізнес Інформ. – 2011. – № 11 – С. 49 – 51. [Електр. ресурс]: <http://www.business-inform.net>

3) Карачина Н. П. Комплексний підхід до аналізу проблем інвестування в Україні / Н. П. Карачина, В. А. Вітюк // Формування ринкових відносин в Україні. – 2011. – № 6. – С. 95–98.

4) Карачина Н. П. Комплексний підхід до аналізу проблем інвестування в Україні / Н. П. Карачина, В. А. Вітюк // Формування ринкових відносин в Україні. – 2011. – № 6. – С. 95–98.

5) Крисюк Р. В. Проблеми формування інвестиційних ресурсів в Україні / Р. В. Крисюк // Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. – 2011. – № 1. – С. 67–71.

6) Кулініч І. В. Прогнозна оцінка можливостей активізації інвестиційних процесів в областях Західного регіону України / І. В. Кулініч // Регіональна економіка. – 2011. – № 3. – С. 70–79.

7) Липчанська О. В. Аналіз особливостей застосування оціночних показників фінансової ефективності інвестицій / О. В. Липчанська // Формування ринкових відносин в Україні. – 2011. – № 1. – С. 16–18.

8) Липчанська О. В. Проблеми практичного застосування ефективних підходів до аналізу інвестиційних ризиків в умовах ринкової економіки / О. В. Липчанська // Актуальні проблеми економіки. - 2011. - № 1. - С. 64-68.

9) Ліщук В. Динаміка інвестиційного потенціалу регіонів України та економічний цикл / В. Ліщук // Економіст. - 2011. - № 3. - С. 14-16.

10) Ліщук В. Динаміка інвестиційного потенціалу регіонів України та економічний цикл / В. Ліщук // Економіст. - 2011. - № 3. - С. 14-16.

11) Мединська Т. В. Забезпечення сприятливого податкового клімату з метою активізації інвестиційних процесів в Україні / Т. В. Мединська, М. І. Мельник // Економіка. Фінанси. Право. - 2011. - № 5. - С. 23-28.

12) Мержа Н. В. Економічна сутність фінансового забезпечення інвестиційної діяльності підприємств / Н. В. Мержа // Формування ринкових відносин в Україні. – 2011. – № 9. – С. 82-87.

13) Омелянчик Н. І. Залучення іноземних інвестицій в національну економіку / Н. І. Омелянчик [та ін.] // Формування ринкових відносин в Україні. – 2011. – № 6. – С. 102-105.

14) Омелянчик Н. І. Залучення іноземних інвестицій в національну економіку / Н. І. Омелянчик [та ін.] // Формування ринкових відносин в Україні. – 2011. – № 6. – С. 102-105.

15) Попельнюхов Р. В. Роль стабілізаційної макроекономічної політики у регулюванні інвестиційних процесів в Україні / Р. В. Попельнюхов // Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. – 2011. – № 3-4. – С. 82-88.

16) Попрозман О. І. Загальні аспекти оптимізації залучення інвестицій в економіку України / О. І. Попрозман // Формування ринкових відносин в Україні. – 2011. – № 8. – С. 58-61.

17) Породко Ю. М. Система економічних відносин при інституційному інвестуванні / Ю. М. Породко // Регіональна економіка. - 2011. - № 1. - С. 101-108.

18) Федоронько Н. Оцінка впливу системи оподаткування на інвестиційну діяльність в Україні / Н. Федоронько // Економіст. – 2011. – № 9. – С. 53-55.

19) Яценко А. В. Рейтингові позиції України на міжнародному ринку інвестиційної та інноваційної продукції / А. В. Яценко // Формування ринкових відносин в Україні. – 2011. – № 6. – С. 88-95.

20) http://kodeksy.com.ua/podatkovij_kodeks_ukraini/statja-14.htm

ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК

Доу-Джонс (Чарльз Доу) – 70

Кропельницька С.О. – 2; 104; 224

Марковіц Гаррі – 22

Пересада А.А. – 19

Петруняк А.Д. – 104

Сорос Джордж – 93

Ткачук І.Г. – 104

Шарп Уільям – 22

ПРЕДМЕТНИЙ ПОКАЖЧИК

Акціонування	87;154;156;168;196;203
Амортизація	8;96;97;99;148;150;189;203
БАГІ	117;119;137
Банківський інвестиційний кредит	90
Банківські вільні зони	124
Біржовий індекс	4;69;184;202
Боргові цінні папери	68
Венчурне підприємництво	5;103;151;152;187;203;217
Вільна економічна зона	122
Вільні торговельні зони	123
Власні джерела інвестицій	156;168
Гранти	92;110
Державний інвестиційний кредит	91
Дериватив	4;13;16;66;79;147;179;186;195
Дисконтна ставка	83;141
Дисконтування	4;9;59;141;142;179;186;194;202
Дифузія	103;151
Дотування, дотації	92
Експорт	8;47;92;114;124;126;137;172;202
Емісійні цінні папери	67;68
Залучені джерела інвестицій	14;87;203;216
Зони технологічного розвитку	126
Інвенція	103;151
Інвестиції	3-16;19;50;93;109;140;151;166;171;200;207-212
Інвестиційна діяльність, інвестування	6;18;128;139;142;207;212
Інвестиційна привабливість	2;133;135;166;200
Інвестиційний клімат	2;3;8;25;26;54;133;136;166;178;191;200;211
Інвестиційний ринок	3;133;166;185;200;210
Ініціація	103;151
Інноваційна діяльність	102;152
Інноваційний процес	102;151
Інноваційні інвестиції	15;102;151
Інновація	15;102;103;151
Іноземні інвестиції	7;9;109-112;137;140;166
Інтелектуальна власність	5;11;104;106;152;154;168;218
Інтелектуальні інвестиції	5;16;93;104;150;154;168;192;203;218
Інфляційна премія	9;61;62
Іпотечні кредити	91
Іпотечні цінні папери	69
Капітальні інвестиції	12
Кластер	5;103;104;151;203
Компаундування	141
Контрактні коопераційні угоди	114
Корпоративні права	13;16;66
Корпоратизація	87;88

Майбутня вартість	4;9;96;142;182;202;215
МБРР	117;119;121-122;137;140;166
МВФ	9;166;172
Методи нарахування амортизації	97;155
Міжнародний інвестиційний кредит	91
Модернізація	148;149
МФК	117;119;137
МЦВІС	117;119;137
Новинка	102;151
Нововведення	15;102;103;151
Об'єкти інвестування	2;7; 130;140;165;170
Офшорна зона	125
Пайові цінні папери	68
Паушальний платіж	107;152
Підприємство з іноземною інвестицією	111
Похідні цінні папери	69;148;167;171
Приватизаційні цінні папери	69
Реальна процентна ставка	61
Реальні інвестиції	4;15;93;118;130;150;171;186;203
Реконструкція	95;148;149
Розширення виробництва	149
Роялті	107;152
Самофінансування	88;154;196;203
Світовий банк	116;117;118
Спільні підприємства	111;115;137;202
Суб'єкти інвестиційної діяльності	2;8;127;170
Субвенції	92
Субсидування	4;92
Теперішня вартість	56;141;142;167
Технічне переозброєння	95;149
Технопарк	5;103;126;152;153;187;203;217
Товаророзпорядчі цінні папери	69
Транстинг	88
Факторинг	90;131
Фінансові інвестиції	7;10;12;15;66;130;144;159;167
Форфейтинг	90;91;154;156;168
Цінні папери	4;15;18;29;32;34;68;79;88;146;148;171;194;205;216

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

КРОПЕЛЬНИЦЬКА СВІТЛАНА ОРЕСТІВНА

**ІНВЕСТИВАННЯ:
У ПИТАННЯХ І ВІДПОВІДЯХ**

навчальний посібник

Друк – приватний підприємець Бойчук А.Б.,
Св.№11196, м.Івано-Франківськ,
Тел.0342-55-94-54

Підписано до друку 14.02.2013 р. Формат ¹/₁₆.
Друк цифровий. Папір офсетний. Гарнітура Таймс. Нью Роман
Ум. друк. арк. 14. Тираж 300 прим.